

[Coexistence]²

Επανεξετάζοντας το Αθηναϊκό οικοδομικό τετράγωνο:
Η συνεταιριστική κατοίκηση ως μοντέλο αστικής διαβίωσης

[Coexistence]²

Επανεξετάζοντας το Αθηναϊκό οικοδομικό τετράγωνο: Η συνεταιριστική κατοίκηση ως μοντέλο αστικής διαβίωσης

[Coexistence]²

Rethinking the Athenian City Block:
Cooperative Housing as a Model for
Urban Living

Διπλωματική εργασία
Σοφία Καλάκου, Μαρία Πατμανίδου,
Κατερίνα Κουλούρη

Επιβλέπουσες Καθηγήτριες
Κορίνα Φιλοξενίδου, Κατερίνα Κοτζία

Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
Πολυτεχνική Σχολή
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Ακαδημαϊκό έτος 2025
Ιωάννινα, Ιούνιος 2025

5-6**ΠΕΡΙΛΗΨΗ****8-33****ΕΡΕΥΝΑ****34-43****ΙΔΕΑ + ΣΤΟΧΟΙ****44-59****ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ****60-79****ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ – ΚΙΝΗΣΗ****80-89****ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΧΩΡΟΙ****90-101****ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΑ****102-127****ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ****128-129****ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

Η παρούσα διπλωματική εργασία τοποθετείται στο άμεσο μέλλον, 20 χρόνια από τώρα στο 2049 και διαμορφώνει μια ολοκληρωμένη πρόταση κατοίκησης ως απάντηση στις αλληλένδετες κρίσεις του αστικού περιβάλλοντος – στεγαστική, οικονομική και κλιματική – οι οποίες αναμένεται να ενταθούν στο μέλλον. Το οικοδομικό τετράγωνο επιλέγεται ως θεμελιώδης μονάδα παρέμβασης και αντιμετωπίζεται όχι απλώς ως χωρική ενότητα, αλλά ως πλαίσιο κοινωνικής οργάνωσης.

Κεντρικός χειρισμός της πρότασης είναι η υιοθέτηση ενός συνεταιριστικού μοντέλου κατοίκησης, το οποίο επανεξετάζει τη συμβατική έννοια της πολυκατοικίας. Αντί της απομονωμένης ιδιοκτησίας, προτείνεται ένα σχήμα συλλογικής ιδιοκτησίας και διαχείρισης, με ενσωμάτωση κοινόχρηστων χώρων και λειτουργιών που ενθαρρύνουν τη συνύπαρξη και τη συνεργασία των κατοίκων.

Παράλληλα, η περιβαλλοντική διάσταση αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της πρότασης. Ενσωματώνονται βιοκλιματικές στρατηγικές και αρχιτεκτονικές χειρονομίες που στοχεύουν στην ενίσχυση της ενεργειακής αυτονομίας και της κλιματικής ανθεκτικότητας του κτιριακού συνόλου. Η προσέγγιση αυτή αποσκοπεί όχι στην ανατροπή, αλλά στην ενίσχυση του υπάρχοντος αστικού ιστού, προσθέτοντας σε αυτόν μια νέα λειτουργική στρώση. Έτσι, διατηρείται η πολυπλοκότητα της πόλης, ενώ ταυτόχρονα εισάγεται ένα πρότυπο βιώσιμης εξέλιξής της.

Μέσα από τη διασταύρωση κοινωνικών, περιβαλλοντικών και οικονομικών παραμέτρων, η πρόταση συγκροτεί ένα νέο συλλογικό πρότυπο κατοίκησης, το οποίο επαναπροσδιορίζει την έννοια της κατοικίας. Ο συνεταιρισμός κατοίκησης λειτουργεί ως εργαλείο αλλαγής, επιδιώκοντας να μετασχηματίσει τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε την πόλη και τη ζωή μέσα σε αυτή.

This diploma thesis is set in the near future—twenty years from now, in 2049—and proposes an integrated housing model in response to the interlinked crises of the urban environment: housing, economic, and climate-related, all of which are expected to intensify in the coming decades. The Athenian urban block is chosen as the fundamental unit of intervention and is approached not merely as a spatial entity, but as a framework for social organization and collective action.

At the heart of the proposal lies the adoption of a cooperative housing model that reconsiders the conventional notion of the apartment building. Instead of isolated private ownership, the project introduces a scheme of collective ownership and management, incorporating shared spaces and functions that promote coexistence, collaboration, and mutual support among residents.

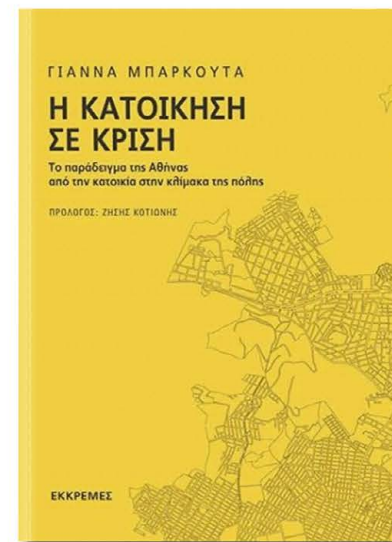
Environmental concerns are equally integral to the project. Bioclimatic strategies and architectural gestures are embedded to enhance energy autonomy and climate resilience within the building complex. Rather than aiming to disrupt the existing urban fabric, the proposal seeks to reinforce it by adding a new functional and socially sustainable layer—one that respects the complexity of the city while offering a model for its ecological and social evolution.

Through the intersection of social, environmental, and economic dimensions, this project envisions a new collective paradigm of living. Cooperative housing becomes a tool for urban transformation, redefining the meaning of housing and reimagining how we inhabit and share life in the dense urban landscape of Athens.

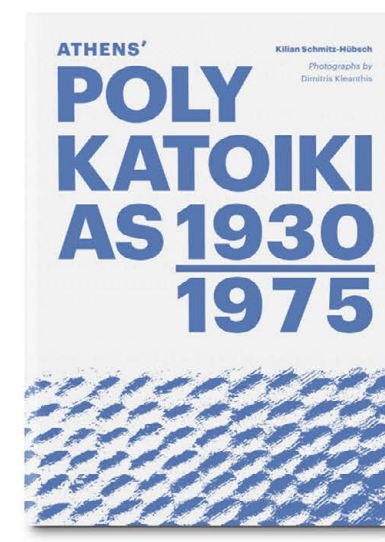
Η έρευνα που πλαισιώνει την πρόταση αναπτύχθηκε μέσω μιας σύνθετης διαδικασίας, η οποία συνδυάζει θεωρητικές, χωρικές και κοινωνικές παραμέτρους. Αφετηρία αποτέλεσε η μελέτη παγκόσμιων και τοπικών μεγατάσεων που σχετίζονται με την κατοίκηση και την κλιματική προσαρμογή, καθώς και η βιβλιογραφική και αρθρογραφική διερεύνηση της σημερινής κατάστασης στο κέντρο της Αθήνας. Η έρευνα επεκτάθηκε τόσο στο ιστορικό παρελθόν της αθηναϊκής κατοικίας όσο και σε διεθνή παραδείγματα συλλογικής κατοίκησης και αστικής ανασυγκρότησης, προκειμένου να εντοπιστούν μοντέλα και πρακτικές που μπορούν να λειτουργήσουν ως παραδείγματα. Από αυτόν τον συνδυασμό πηγών προέκυψε ένα αφήγημα για το μέλλον της πόλης, ως ένα εργαλείο αναστοχασμού και σχεδιαστικής στόχευσης.

Παράλληλα, πραγματοποιήθηκε επιτόπια έρευνα και καταγραφή στο οικοδομικό τετράγωνο παρέμβασης, με στόχο την αποτύπωση των κοινωνικών και χωρικών του χαρακτηριστικών. Αναζητήθηκαν διαθέσιμα πολεοδομικά σχέδια, ενώ συμπληρωματικά συγκεντρώθηκαν δεδομένα μέσω άμεσης παρατήρησης, φωτογραφικής τεκμηρίωσης και συνομιλιών με κατοίκους. Η διαδικασία αυτή κατέληξε σε ένα βασικό υπόβαθρο τεκμηρίωσης, πάνω στο οποίο δομείται η πρόταση.

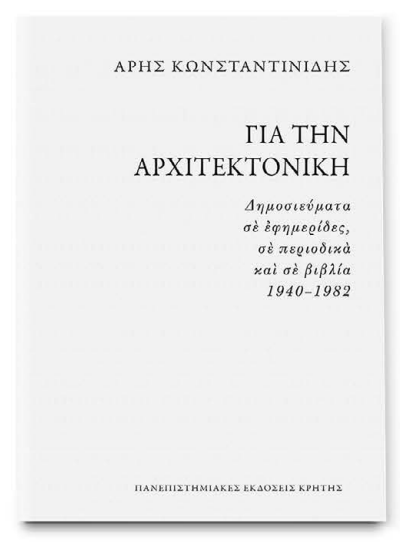
Η έρευνα δεν περιορίστηκε στην καταγραφή της υπάρχουσας κατάστασης, αλλά στόχευσε στον εντοπισμό κρίσιμων χωρικών και κοινωνικών μεταβλητών που καθορίζουν τη δυναμική του οικοδομικού τετραγώνου. Η υψηλή αναλογία βραχυχρόνιας μίσθωσης, το μεγάλο ποσοστό μονοκατοίκησης, η απουσία οικογενειών, τα κενά διαμερίσματα και η διαχείριση των πολυκατοικιών από εξωτερικούς φορείς, συγκροτούν ένα τοπίο μεταβαλλόμενο και ευάλωτο. Παράλληλα, η ύπαρξη αδρανών ή αναξιοποίητων χώρων –όπως τα δώματα και οι κοινόχρηστοι όγκοι– αποκαλύπτει υπαρκτά περιθώρια για επανανοηματοδότηση της κατοίκησης. Το οικοδομικό τετράγωνο, ως ενιαία μονάδα παρέμβασης, προσφέρει τις προϋποθέσεις για την εφαρμογή ενός συλλογικού μοντέλου κατοίκησης που απαντά στις ανάγκες της εποχής.

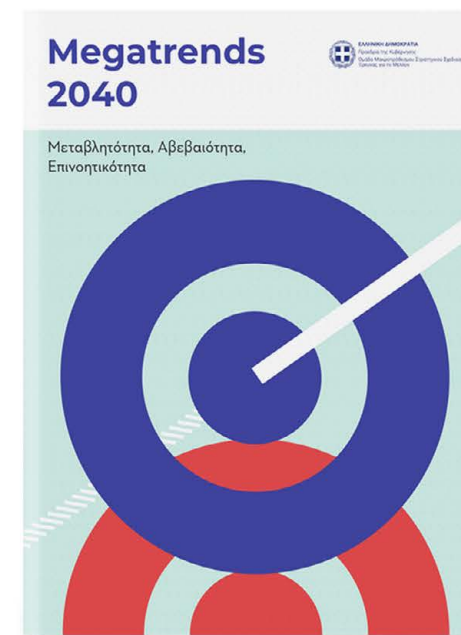
Η κατοίκηση σε κρίση,
Γιάννα Μπαρκούτα (2019)

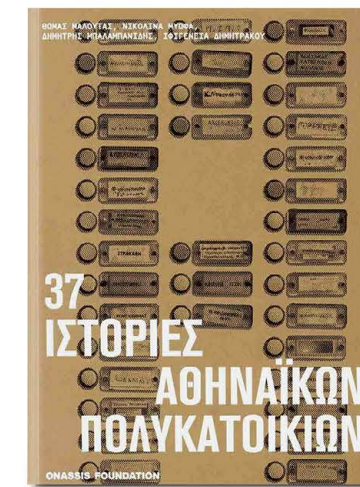
Athens' Polykatoikias 1930-1975,
Kilian Schmitz-Hübsch (2023)

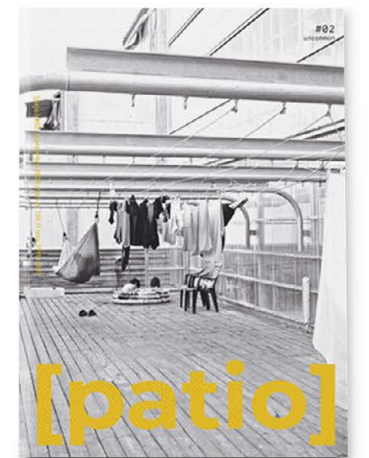
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ,
Αρης Κωνσταντινίδης (2017)

Megatrends 2040,
Ομάδα Μακροπρόθεσμου Στρατηγικού
Σχεδιασμού & Έρευνας για το Μέλλον (2022)

**37 ιστορίες αθηναϊκών
πολυκατοικιών,**
Θωμάς Μαλούτας,
Νικολίνα Μυωφά,
Δημήτρης Μπαλαμπανίδης,
Ιφιγένεια Δημητράκου (2024)

**[PATIO] (τεύχος 2)
UNCOMMON,
EDICIONES THIS IS [PATIO]**
(2023)

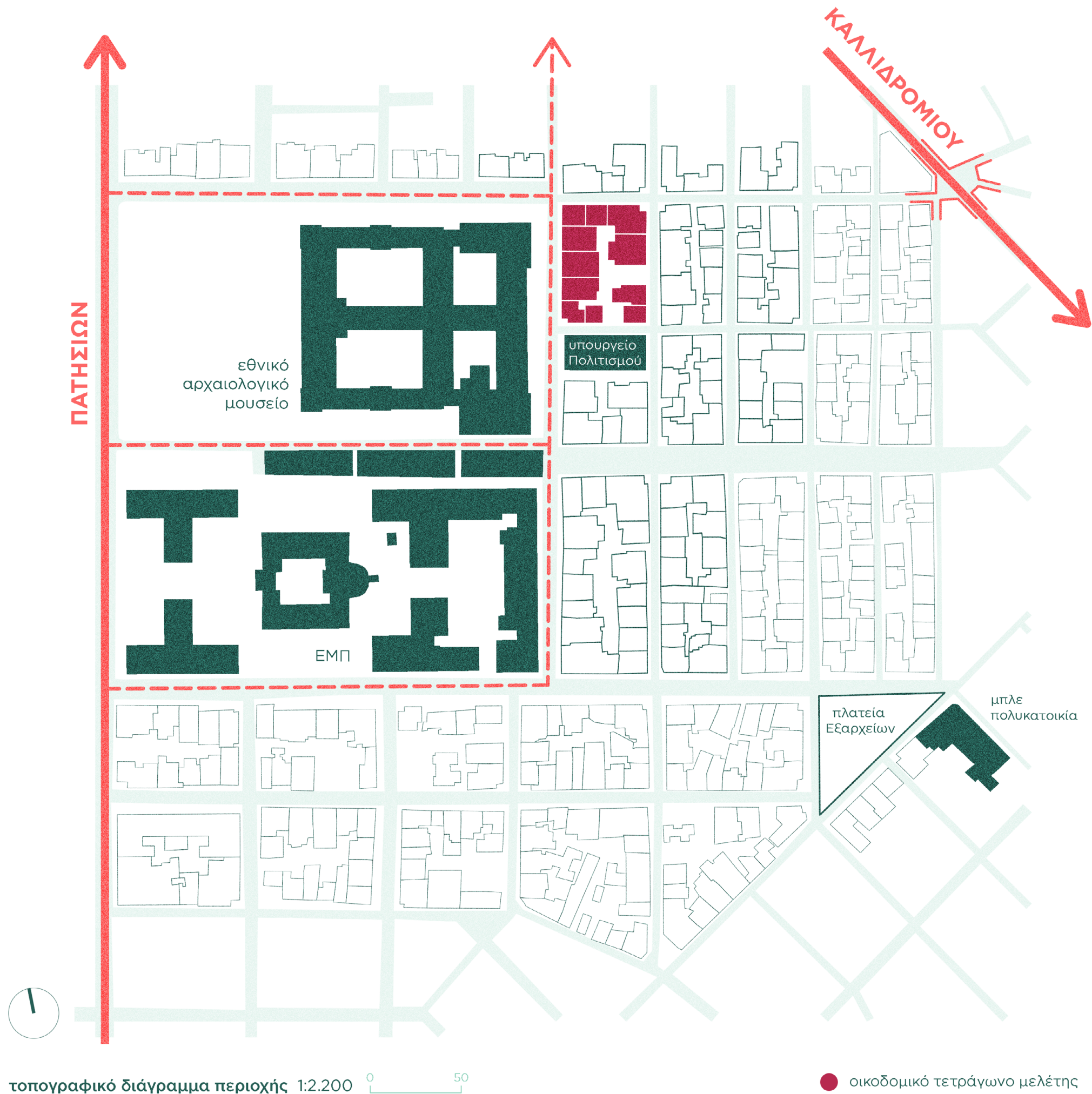

Τα παλιά αθηναϊκά σπίτια,
Αρης Κωνσταντινίδης (1983)

Μπορεί να γίνει ξανά προσιτή η στέγη;
Πάνος Δραγώνας (Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2023)

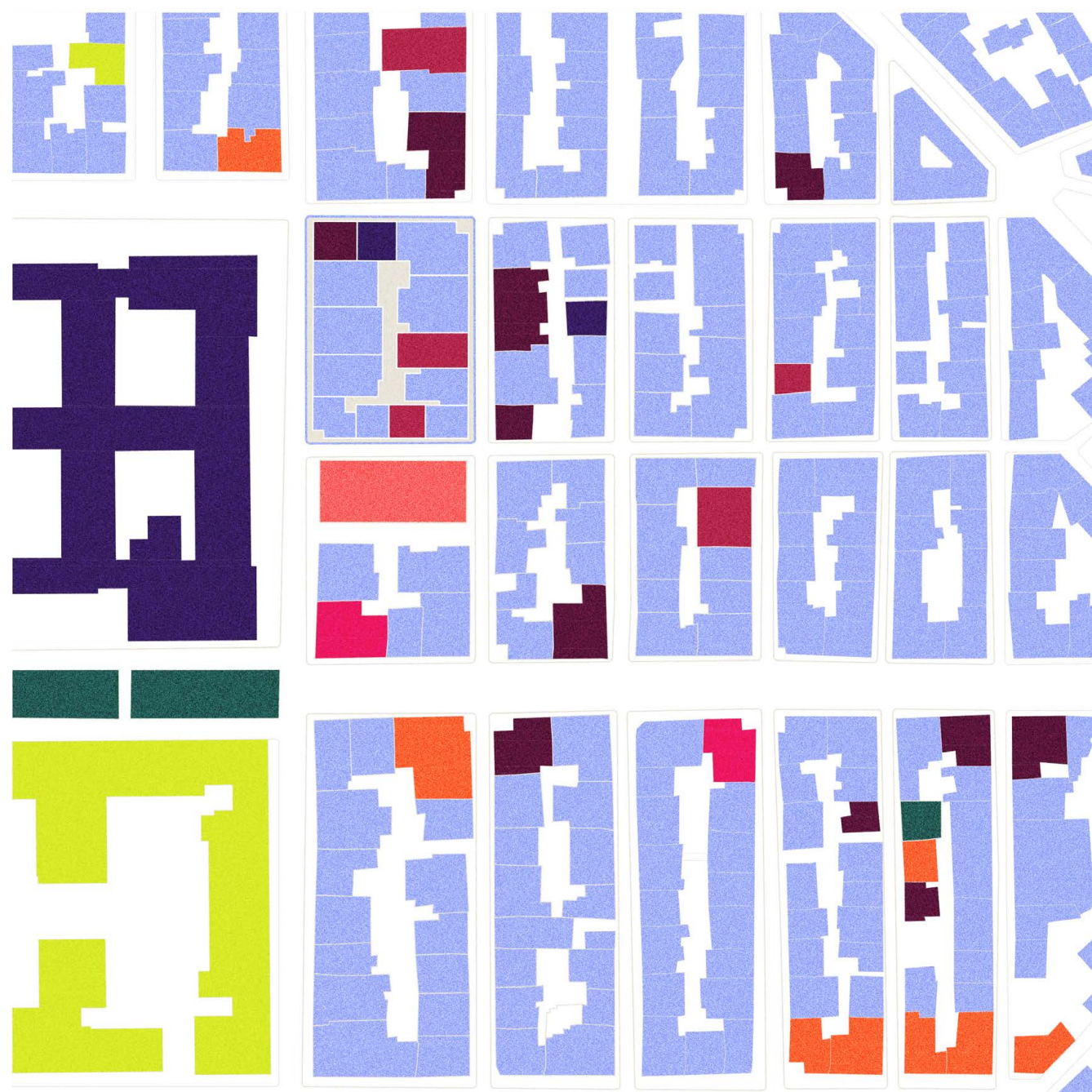

Η πρόταση χωροθετείται εντός ενός οικοδομικού τετραγώνου στην περιοχή των Εξαρχείων, το οποίο οριοθετείται από τις οδούς Μπουμπουλίνας, Κουντουριώτου, Ζαΐμη και Δεληγιάννη. Βρίσκεται πίσω από το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο και δίπλα στο Υπουργείο Πολιτισμού.

Το εν λόγω οικοδομικό τετράγωνο, όπως και τα περισσότερα του κέντρου της Αθήνας, δεν παρουσιάζει ιδιαίτερη μορφολογική ή τυπολογική ιδιαιτερότητα: αντιθέτως, αποτελεί ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα του αθηναϊκού αστικού ιστού, συνδυάζοντας κτίρια διαφορετικών εποχών και χρήσεων. Συγκεκριμένα, συγκεντρώνει ένα κτίριο του 1911, τρία του Μεσοπολέμου (1929-1940), έξι που ανεγέρθηκαν κατά την περίοδο της αντιπαροχής, καθώς και ένα νεότερο του 1997. Η πολυτυπία αυτή αντανakλά τις διαδοχικές φάσεις της οικιστικής ανάπτυξης και της μετασχηματιστικής δυναμικής της περιοχής.

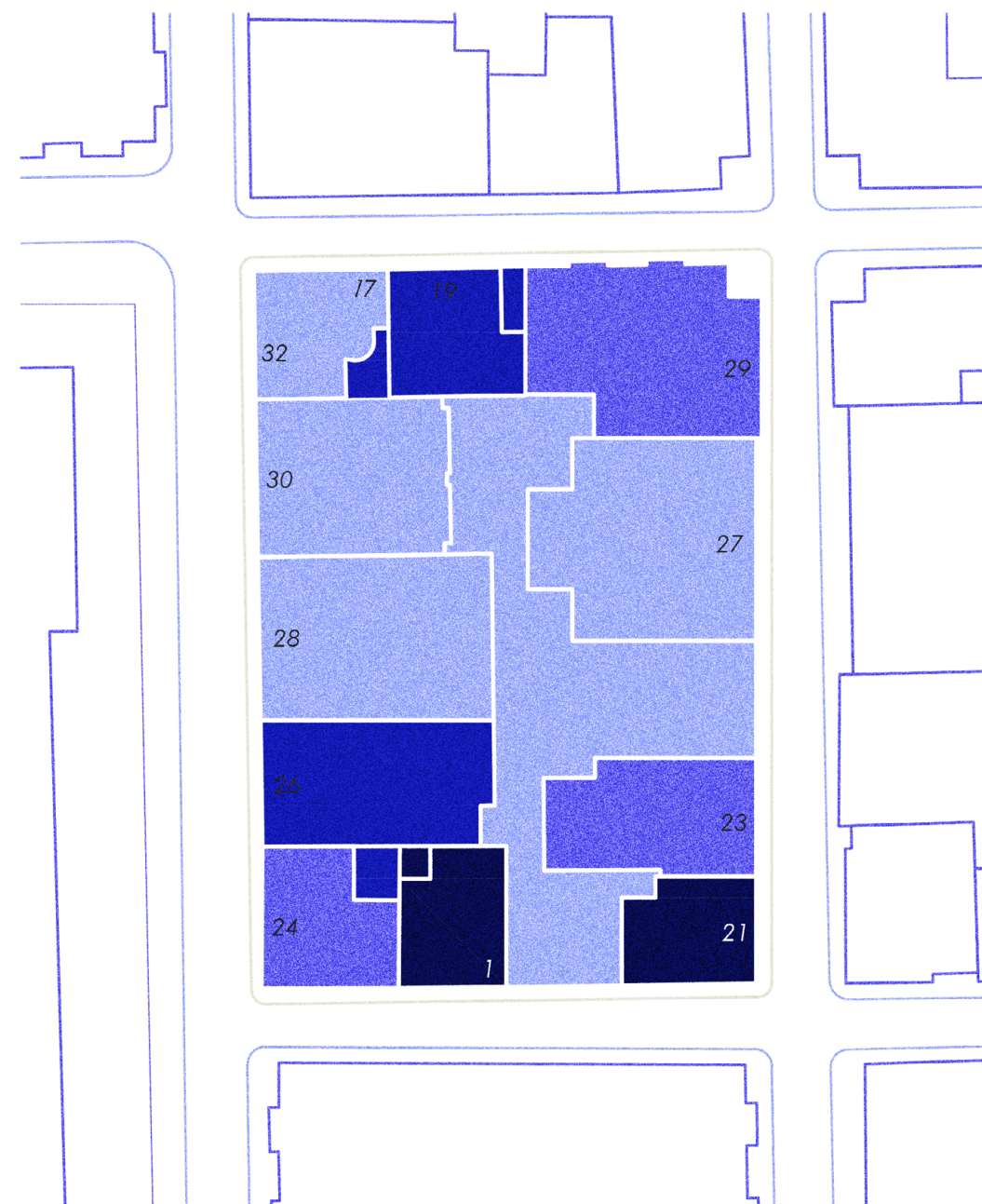

διάγραμμα χρήσεων
για την περιοχή μελέτης

Εξάρχεια - Μουσείο

- κατοικία
- εμπόριο (καταστήματα, σούπερ μάρκετ)
- εστίαση (καφέ, εστιατόρια, μπαρ)
- δημόσιες υπηρεσίες (υπουργεία)
- εκπαίδευση (σχολεία, πανεπιστήμια)
- υγεία (ιατρεία, φαρμακεία)
- πολιτισμός (μουσεία, θέατρα)
- πράσινοι χώροι (πάρκα, πλατείες)
- άλλες χρήσεις (χώροι στάθμευσης, κενά οικοπέδα)

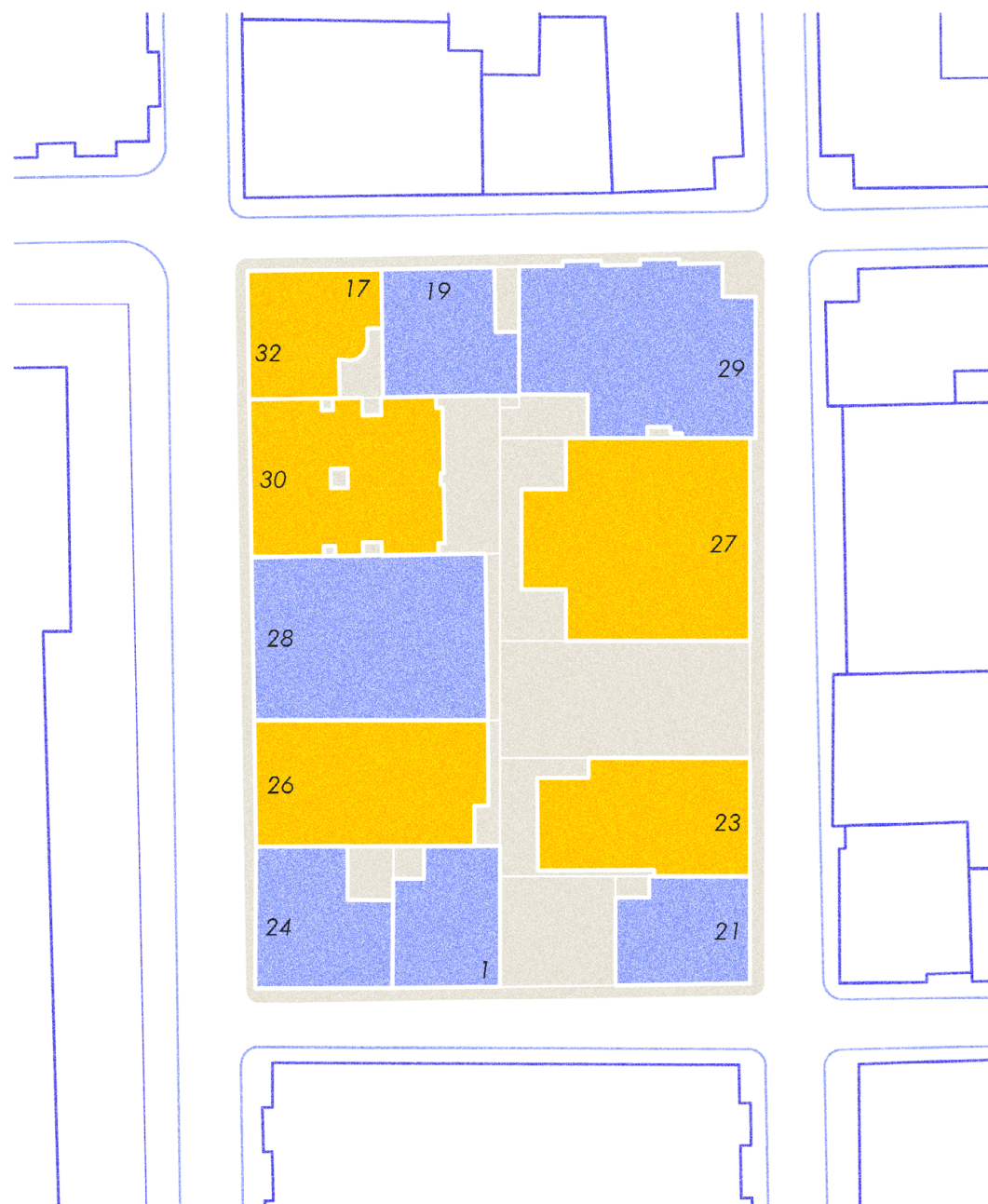

διάγραμμα Ο.Τ: πρόσβαση
μετά απο επίσκεψη

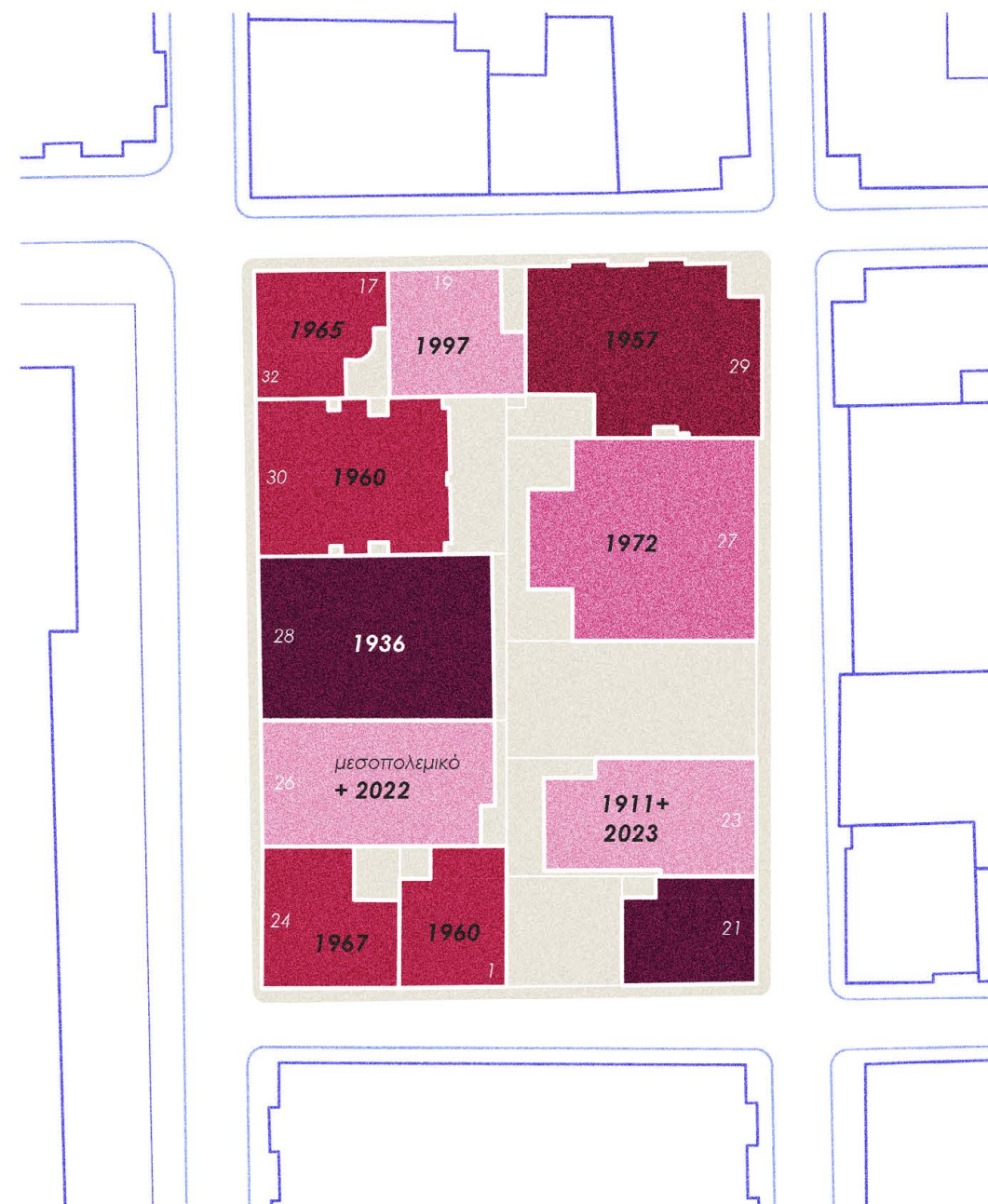
- καθόλου πρόσβαση → • πλήρη πρόσβαση

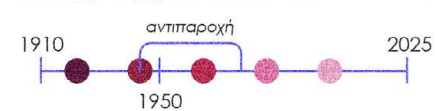

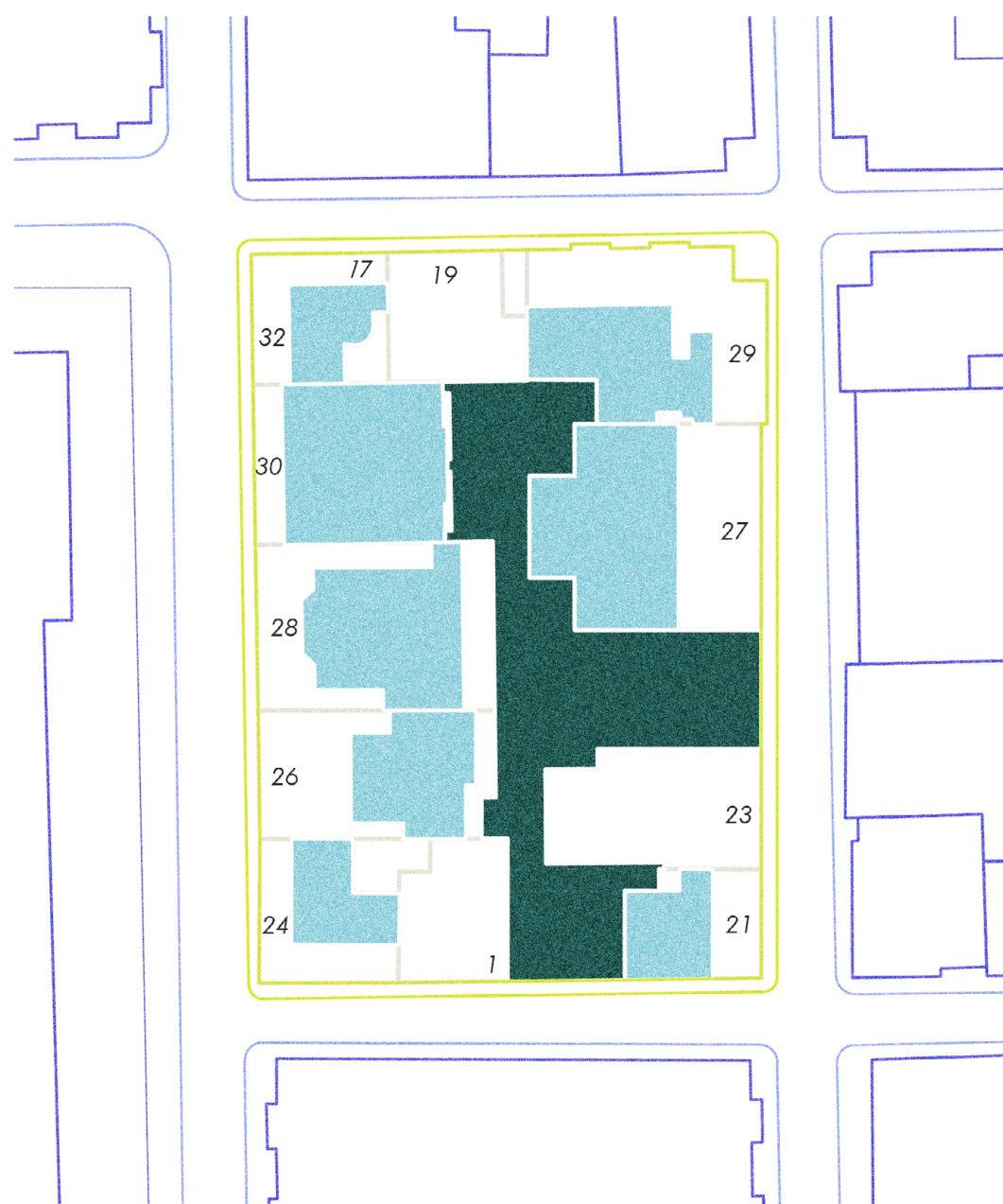
διάγραμμα Ο.Τ: διαχείριση κτηρίων 🕒

- διαχειριστής/στρια
- εταιρία διαχείρισης

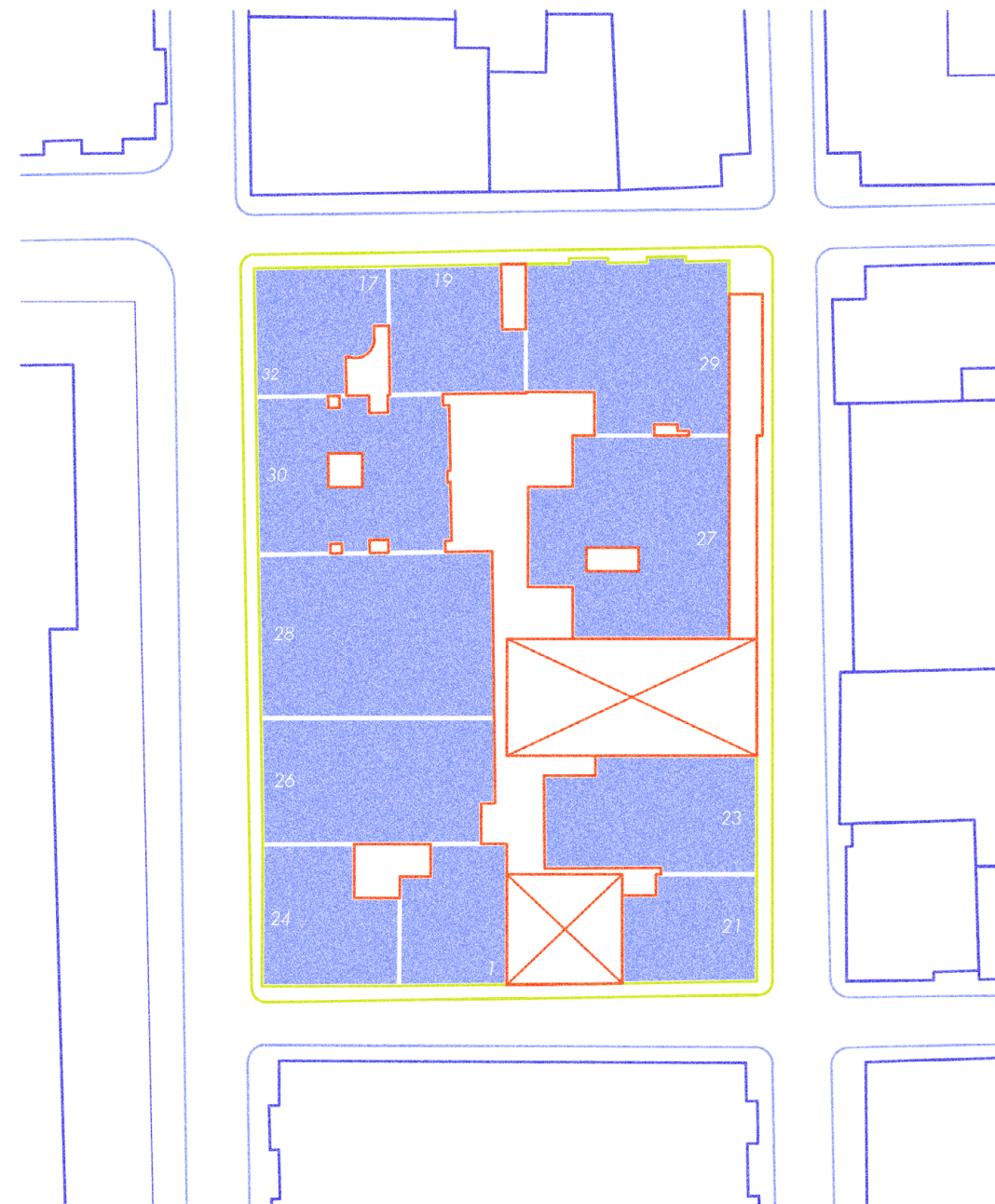
διάγραμμα Ο.Τ: χρονολογία κτηρίων 🕒

διάγραμμα Ο.Τ: δώμα - ακάλυπτος

○ εμβαδόν οικοδομικού τετραγώνου 2879,5 m² (100.00 %)
 ● βατά δώματα 1.047 m² (36.7 %)
 ● ακάλυπτος 601,2 m² (20.9 %)

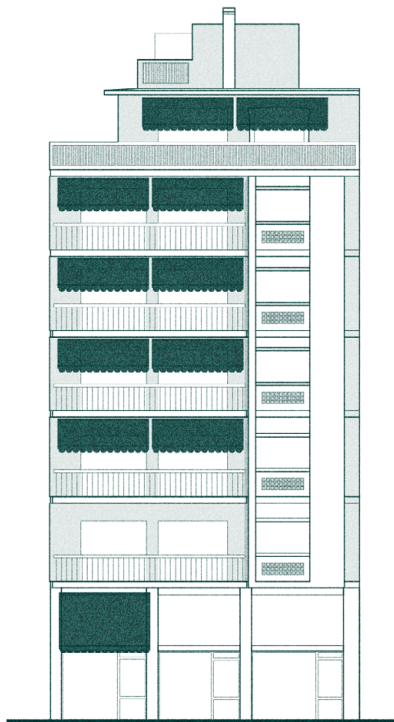
διάγραμμα Ο.Τ: δομημένο - αδόμητο

○ εμβαδόν οικοδομικού τετραγώνου 2879,5 m² (100.00 %)
 ● δομημένο 2.117,0 m² (73.52 %)
 ○ αδόμητο 762,5 m² (26.48 %)

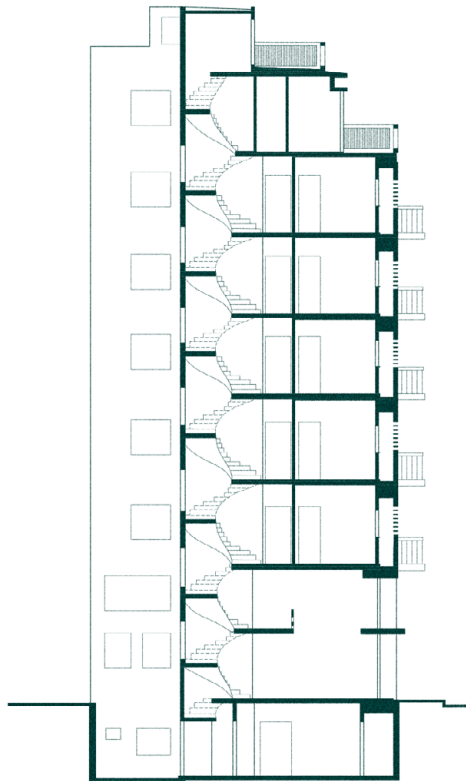

Αποτύπωση πολυκατοικίας - Μπουμπουλίνας 32

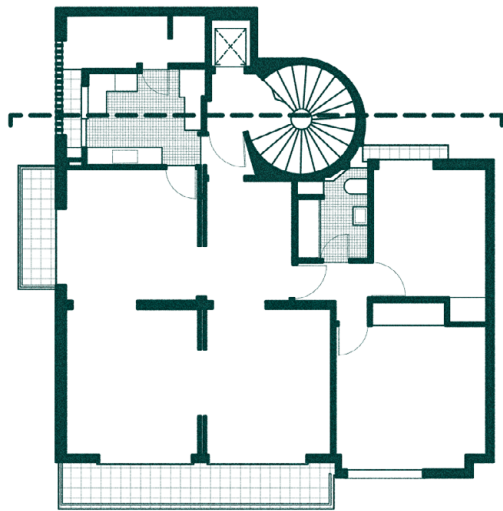
02. ΕΡΕΥΝΑ

ΟΨΗ
μπουμπουλίνα

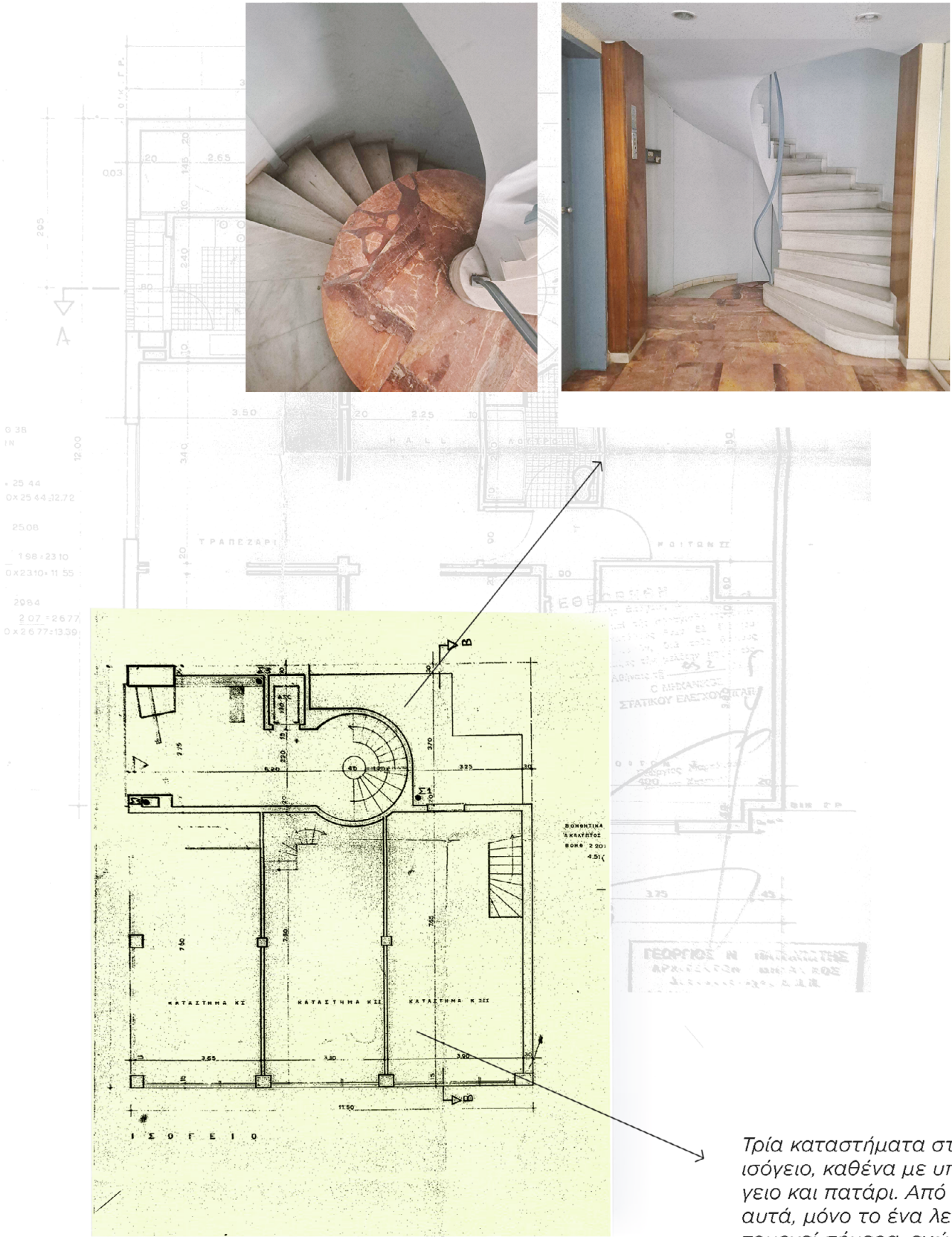

ΤΟΜΗ

ΚΑΤΟΨΗ ορόφου

Πολυκατοικία αντιπαροχής του 1965, επταώροφη, με ρετιρέ στον τελευταίο όροφο και υπόγειο. Στην πρόσοψη της οδού Μπουμπουλίνας φιλοξενεί τρία ισόγεια καταστήματα, καθένα από τα οποία διαθέτει πατάρι και πρόσβαση σε υπόγειες αποθήκες. Η κύρια είσοδος της πολυκατοικίας βρίσκεται επί της οδού Δεληγιάννη. Οι εσωτερικοί και κοινόχρηστοι χώροι παρουσιάζουν διαφοροποιημένα επίπεδα φθοράς και εγκατάλειψης, ωστόσο διατηρούν σε μεγάλο βαθμό την αρχική τους διαμόρφωση, προσφέροντας δυνατότητες επανάχρησης.

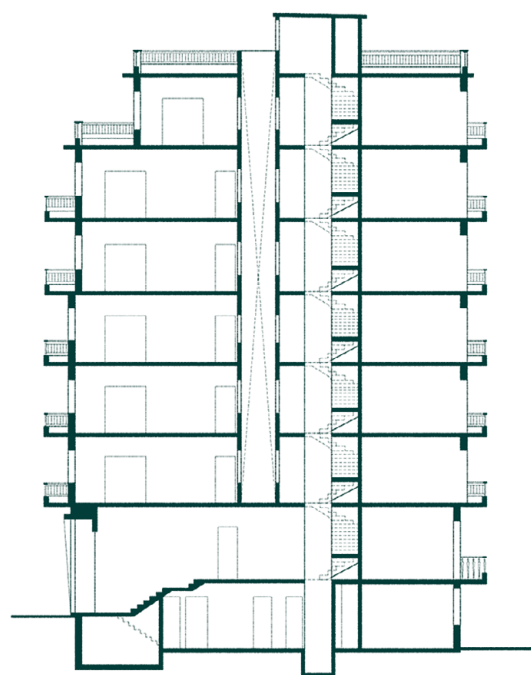

Τρία καταστήματα στο ισόγειο, καθένα με υπόγειο και πατάρι. Από αυτά, μόνο το ένα λειτουργεί σήμερα, ενώ τα άλλα δύο παραμένουν κενά.

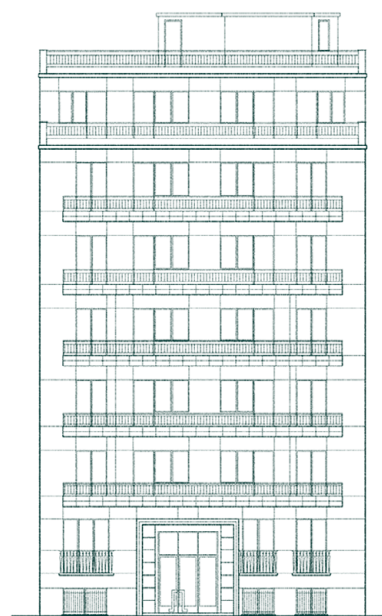
02. ΕΡΕΥΝΑ

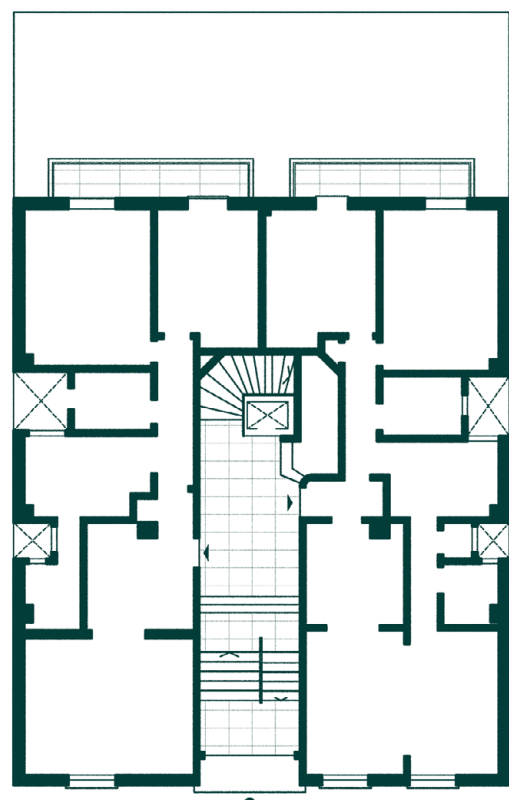
Αποτύπωση πολυκατοικίας – Μπουμπουλίνας 30

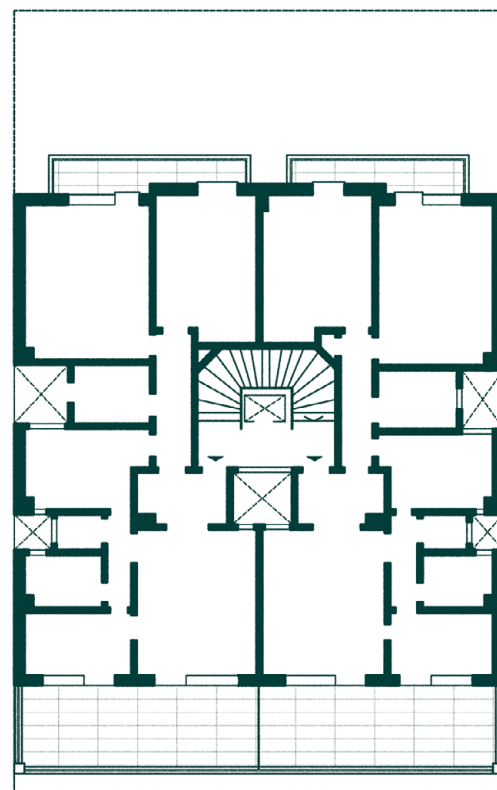
ΤΟΜΗ

ΟΨΗ μπουμπουλίνα

ΚΑΤΟΨΗ ισογείου

ΚΑΤΟΨΗ ρετιρέ

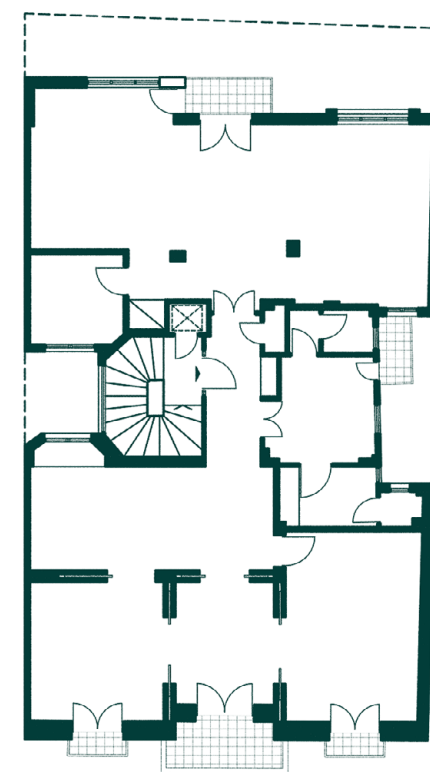
Αποτύπωση πολυκατοικίας – Μπουμπουλίνας 26

Το κτίριο επί της οδού Μπουμπουλίνας 26 αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα αθηναϊκού νεοκλασικού με διατηρητέα όψη, που συνδυάζει την ιστορική αρχιτεκτονική με σύγχρονες επεμβάσεις. Πρόκειται για εξώροφη πολυκατοικία, με ρετιρέ στον τελευταίο όροφο, η οποία ανακαινίστηκε το 2020.

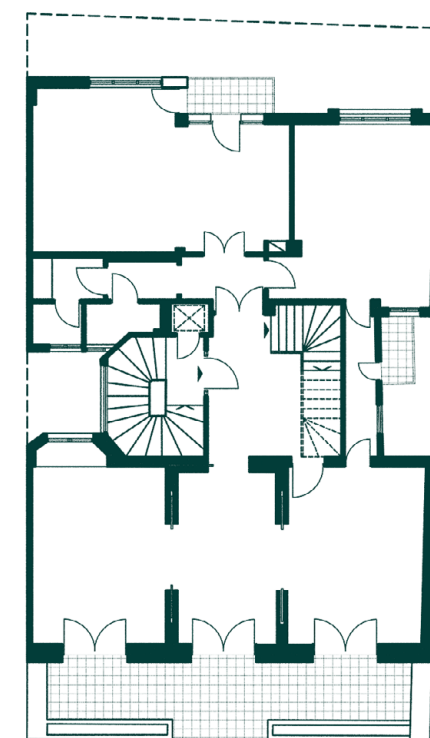
Η ανακαίνιση εστίασε στη διατήρηση της ιστορικής ταυτότητας του κελύφους, ενώ ο εσωτερικός σχεδιασμός εκσυγχρονίστηκε, ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες επαγγελματικών χρήσεων. Σήμερα, το κτίριο προορίζεται κυρίως για τη στέγαση εταιρειών και γραφειακών χώρων, διατηρώντας μια ισορροπία ανάμεσα στην αρχιτεκτονική κληρονομιά και τη λειτουργική προσαρμοστικότητα του 21 ου αιώνα.

ΟΨΗ

ΚΑΤΟΨΗ 3ου ορόφου

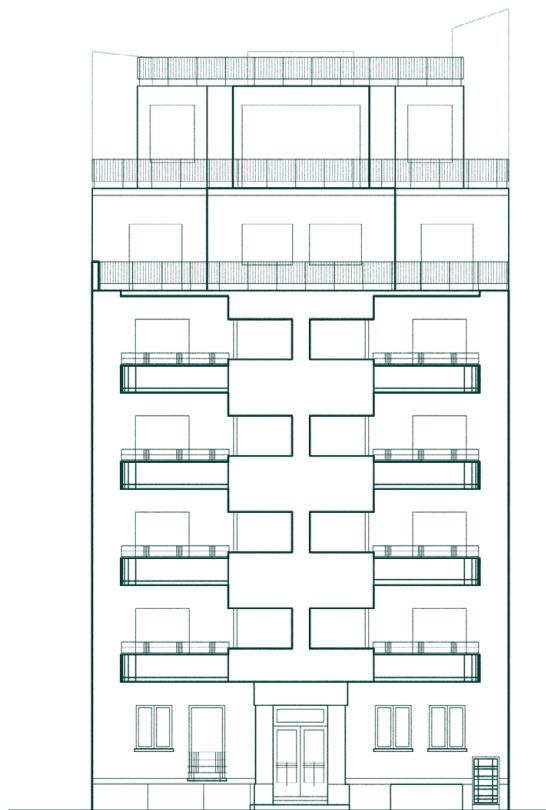

ΚΑΤΟΨΗ 4ου ορόφου

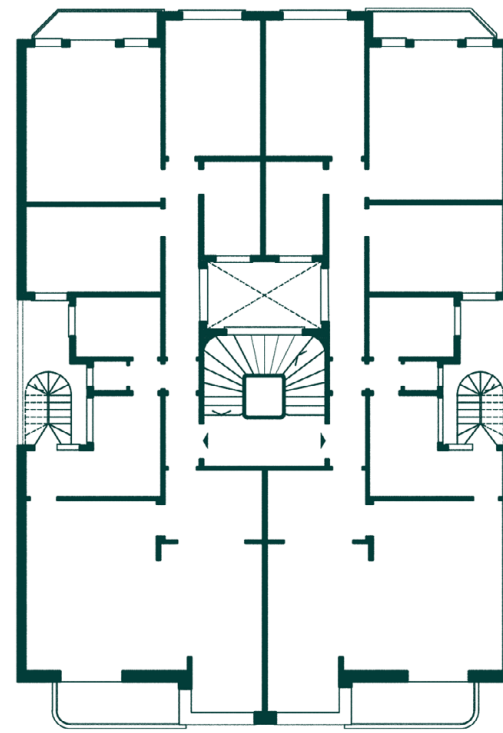

Αποτύπωση πολυκατοικίας – Μπουμπουλίνας 28

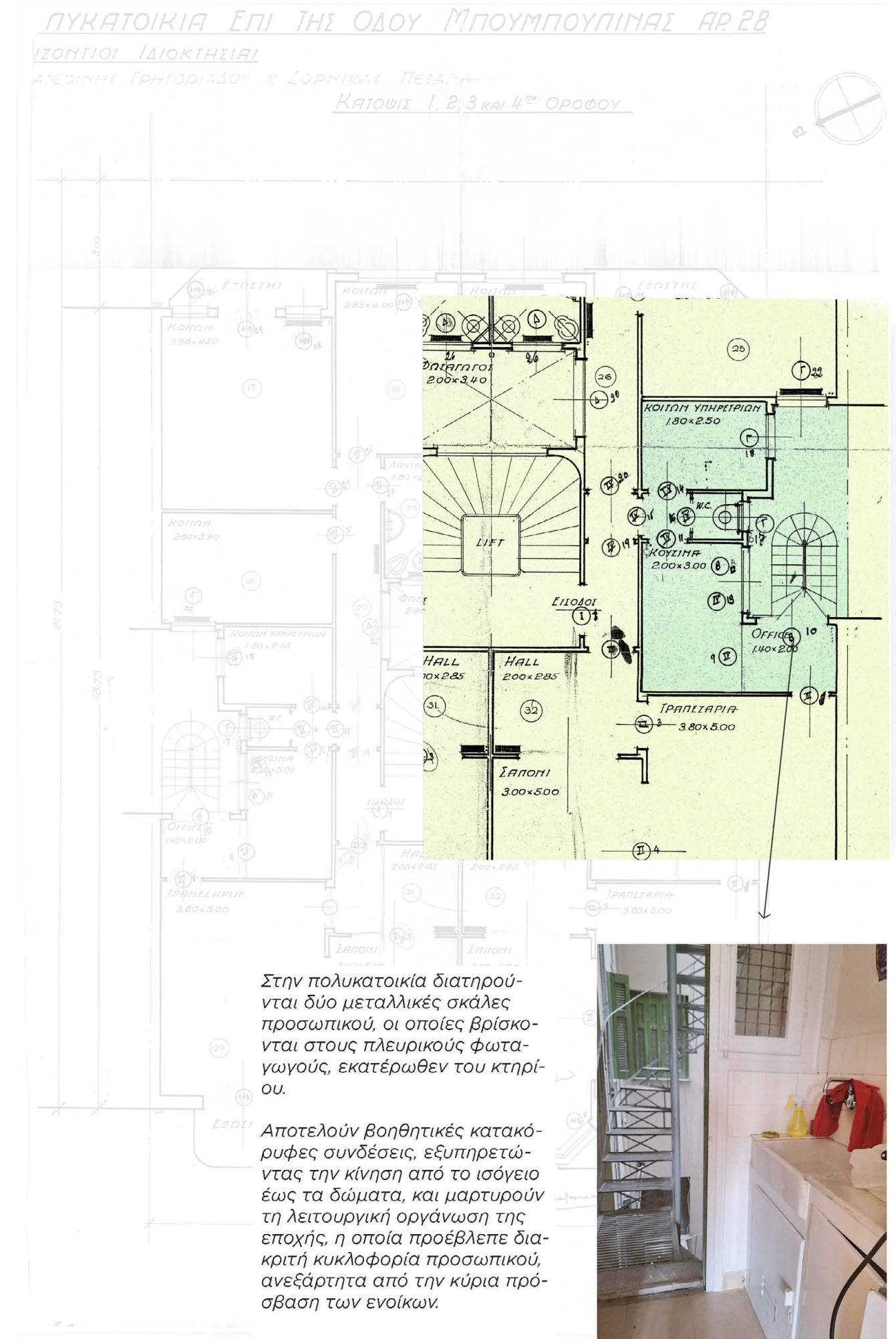
Πρόκειται για επταώροφη πολυκατοικία του 1936, έργο του αρχιτέκτονα Ξενοφώντα Αγγελίδη, με δύο ρετιρέ. Η πρόσοψή της αποτυπώνει χαρακτηριστικά στοιχεία της αρχιτεκτονικής του Μεσοπολέμου, όπως το έρκερ και η επένδυση με αρτιφισιέλ, τα οποία αποκαλύπτουν την αισθητική της εποχής κατασκευής του.

ΟΨΗ
μπουμπουλίνα

ΚΑΤΟΨΗ 1^{ου}, 2^{ου}, 3^{ου} και 4^{ου} ορόφου

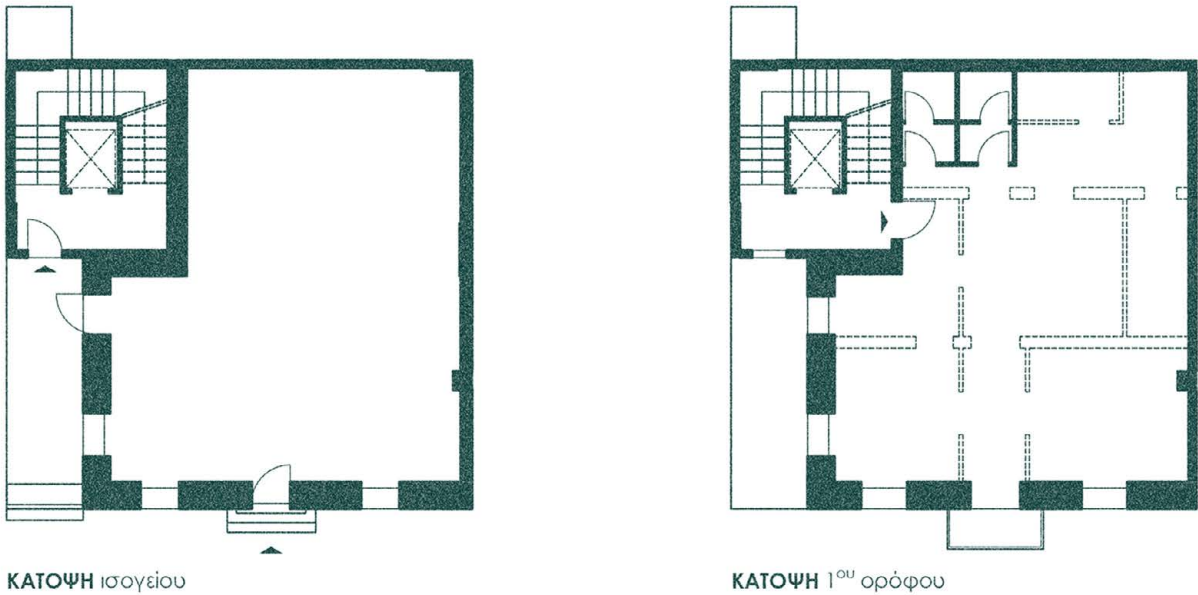
Αποτύπωση πολυκατοικίας - Μπουμπουλίνας 24

02. ΕΡΕΥΝΑ

Αποτύπωση πολυκατοικίας - Δεληγιάννη 19

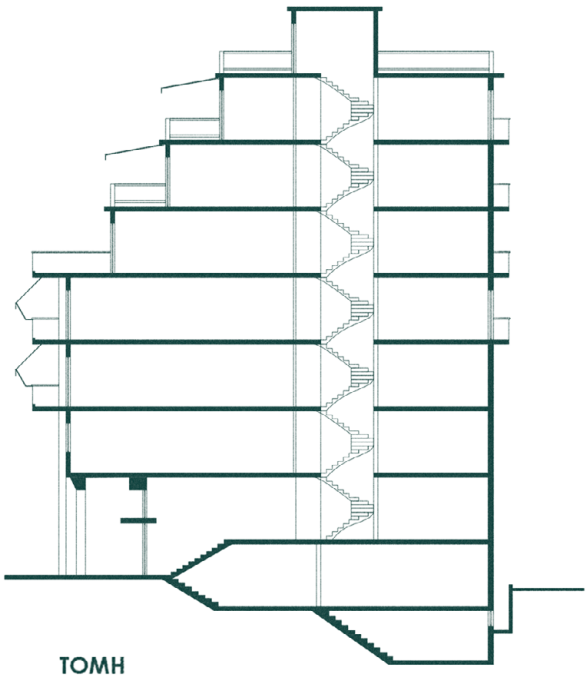
02. ΕΡΕΥΝΑ

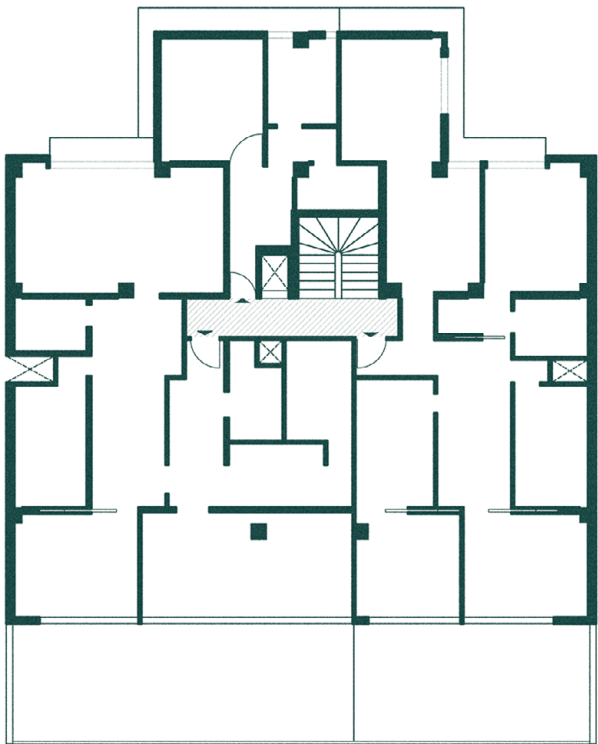

Αποτύπωση πολυκατοικίας – Ζαΐμη 27

Η πολυκατοικία στην Ζαΐμη 27 είναι επταώροφο κτίριο του 1972, χαρακτηριστικό δείγμα της τυπολογίας της εποχής της αντιπαροχής. Η αρχική του διάρθρωση περιλάμβανε χώρους γραφείων στους τρεις πρώτους ορόφους και κατοικίες στους άνω ορόφους, με την κορυφή του κτιρίου να καταλαμβάνεται από τρία ρετιρέ. Σήμερα, η χρήση του έχει μεταβληθεί, καθώς μεγάλο ποσοστό των εσωτερικών χώρων αξιοποιείται για βραχυχρόνια τουριστική μίσθωση τύπου Airbnb, αντανakλώντας την ευρύτερη αστική μετατόπιση χρήσεων στο κέντρο της πόλης.

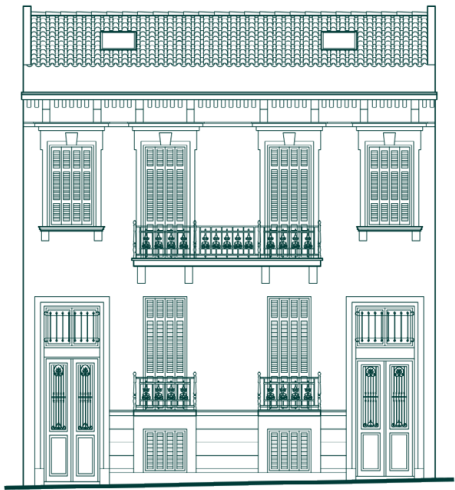

ΚΑΤΟΨΗ 3^{ου} ορόφου

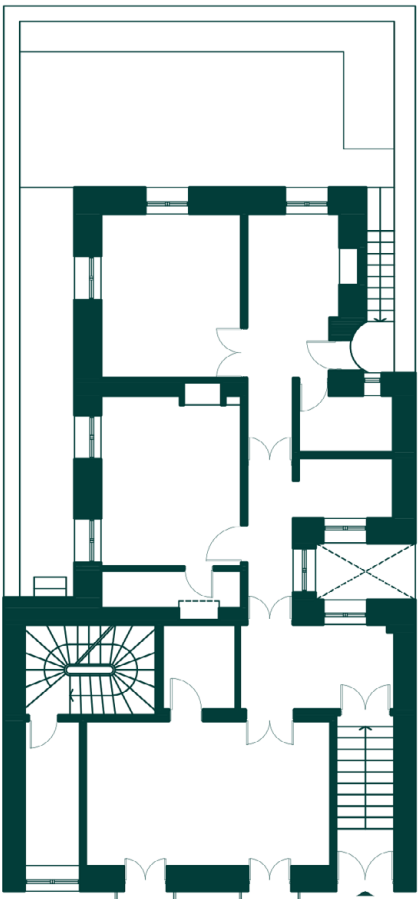
ΚΑΤΟΨΗ 4^{ου} ορόφου

Αποτύπωση πολυκατοικίας – Ζαΐμη 23

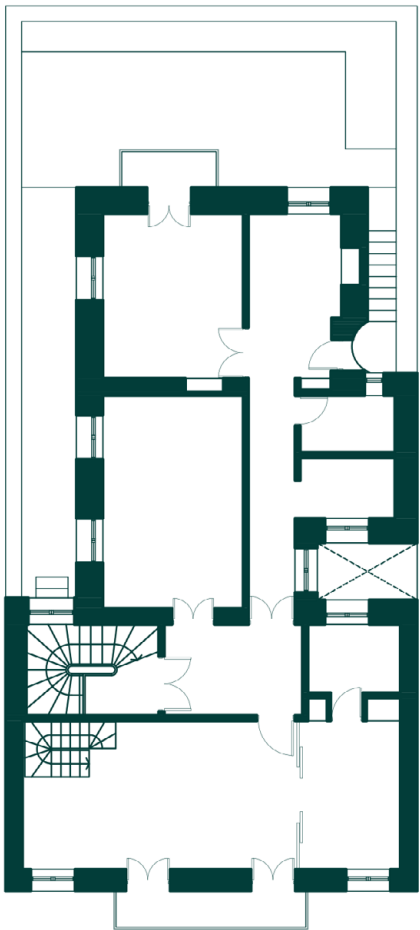

Διώροφο νεοκλασικό κτίριο του 1911 με διατηρητέα πρόσοψη. Ανακαινίστηκε το 2023, διατηρώντας τα μορφολογικά του χαρακτηριστικά. Οι εσωτερικοί χώροι του κτιρίου μετατράπηκαν σε αυτόνομα δωμάτια βραχυπρόθεσμης μίσθωσης τύπου Airbnb.

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ

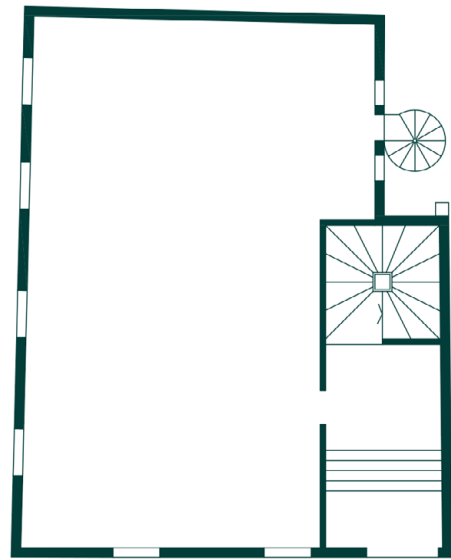

ΚΑΤΟΨΗ Ισογείου

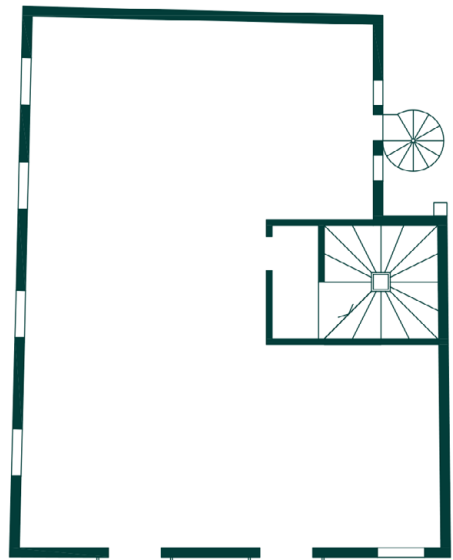

ΚΑΤΟΨΗ 1^{ου} ορόφου

02. ΕΡΕΥΝΑ

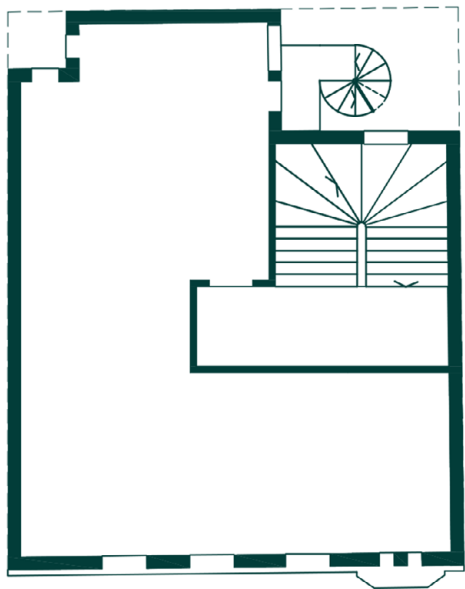

ΚΑΤΟΨΗ ισογείου

ΚΑΤΟΨΗ 1^{ου} ορόφου

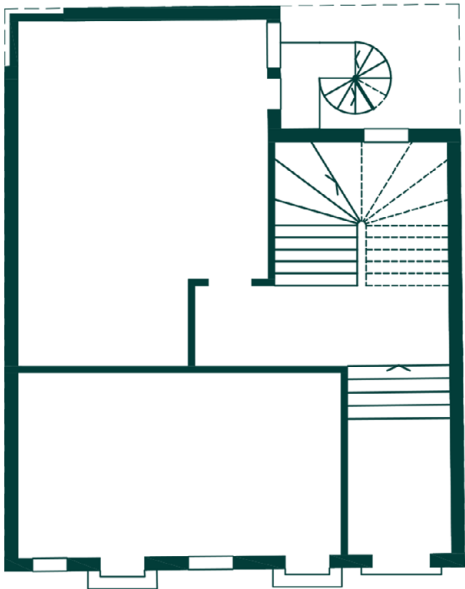
02. ΕΡΕΥΝΑ

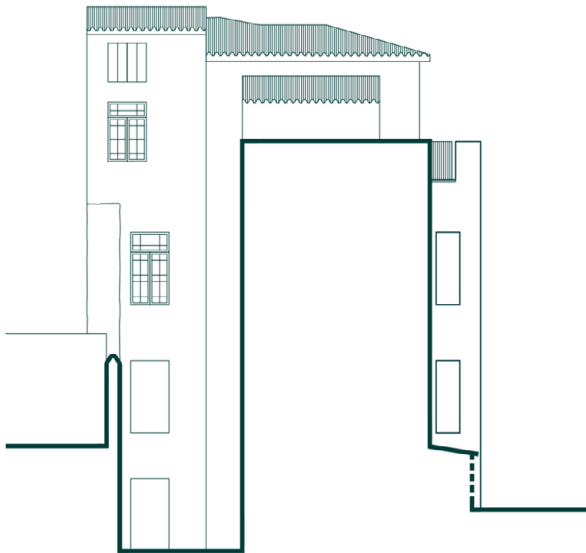
ΚΑΤΟΨΗ ορόφου

ΟΨΗ

ΚΑΤΟΨΗ ισογείου

ΠΛΑΓΙΑ ΟΨΗ

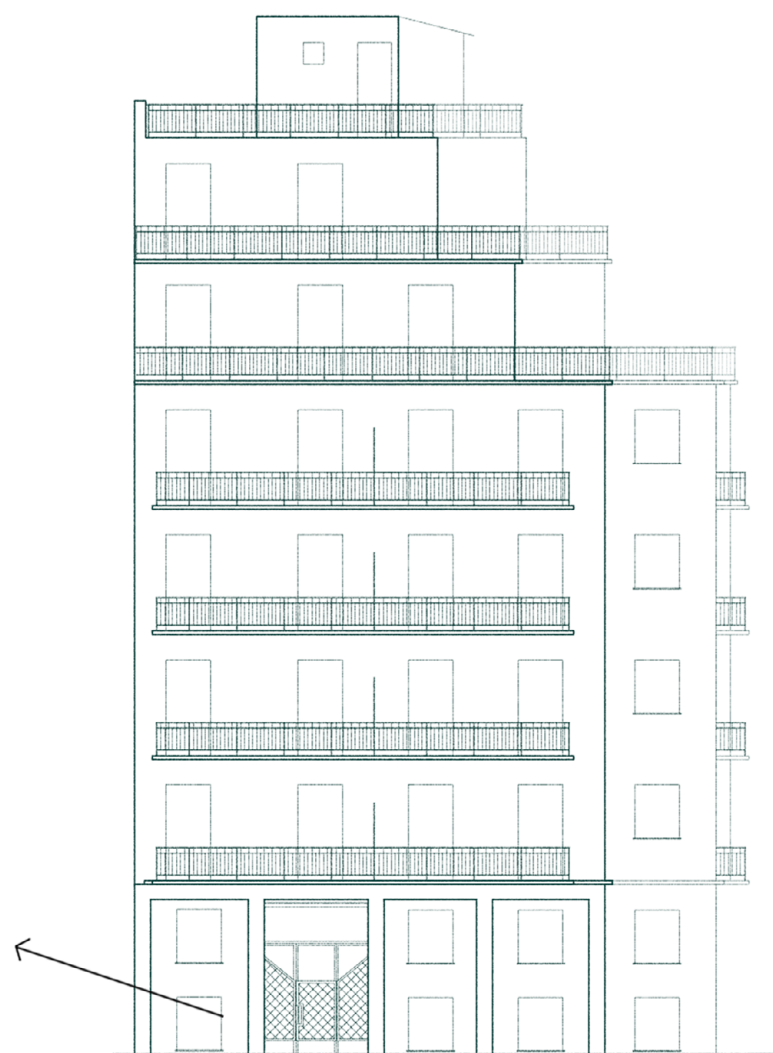

Αποτύπωση πολυκατοικίας – Ζαΐμη 29

Το κτίριο στη Ζαΐμη 29 ανεγέρθηκε το 1957 από τον Θεμιστοκλή Δούλη. Σήμερα παρουσιάζει μικτή χρήση: από τα διαμερίσματα, δύο λειτουργούν ως Airbnb (στον πρώτο όροφο και στο δώμα), ενώ άλλοι χώροι στεγάζουν κατοικίες και επαγγελματικές δραστηριότητες, όπως οδοντιατρείο. Τμήμα του υπογείου ανήκει στη Σχολή Τράγκα, ενισχύοντας τον πολυλειτουργικό χαρακτήρα του.

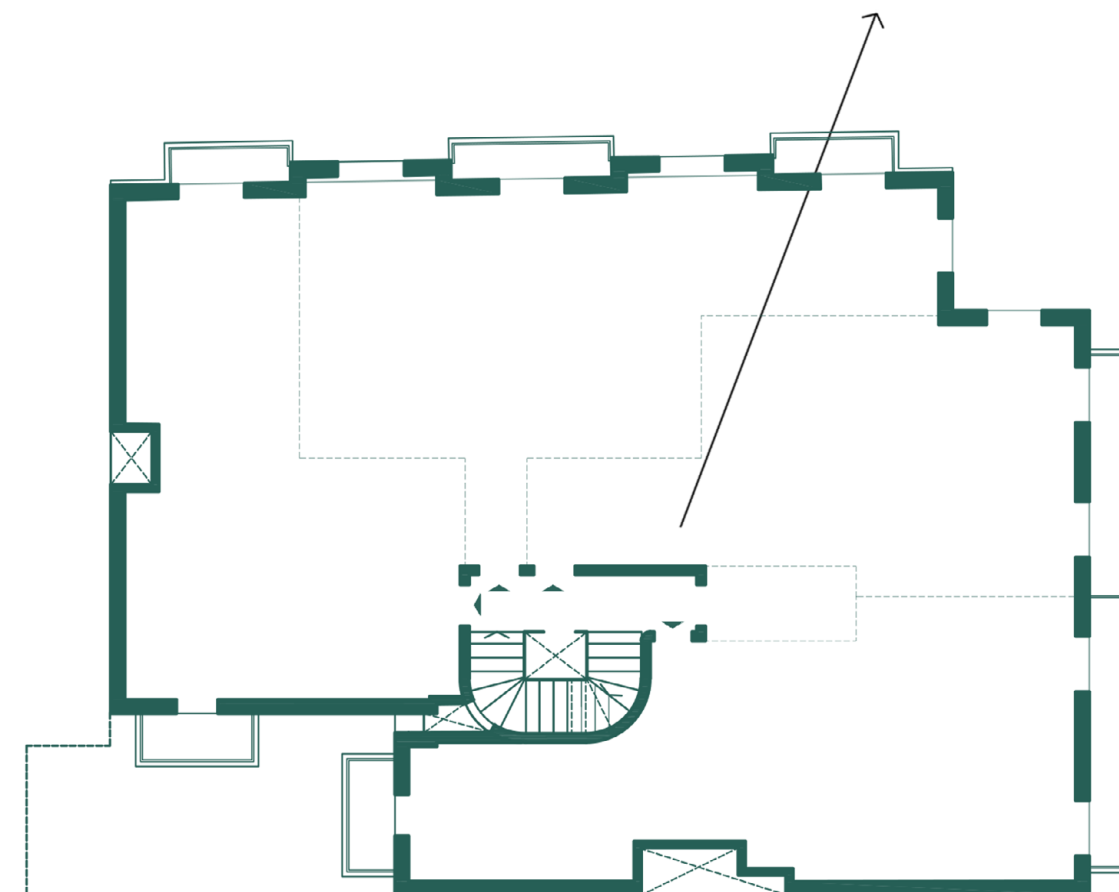

Στην οδό Ζαΐμη παρατηρούνται στοές, καθώς τα κτίρια της περιόδου της αντιπαροχής και μετέπειτα παρουσιάζουν υποχώρηση του ισόγειου κατά περίπου 3 μέτρα προς το εσωτερικό του οικοπέδου.

ΟΨΗ Ζαΐμη

Η σκάλα αναπτύσσεται γύρω από το φρεάτιο του ανελκυστήρα, το οποίο είναι διατηρητό και επενδυμένο με μεταλλικό πλέγμα.

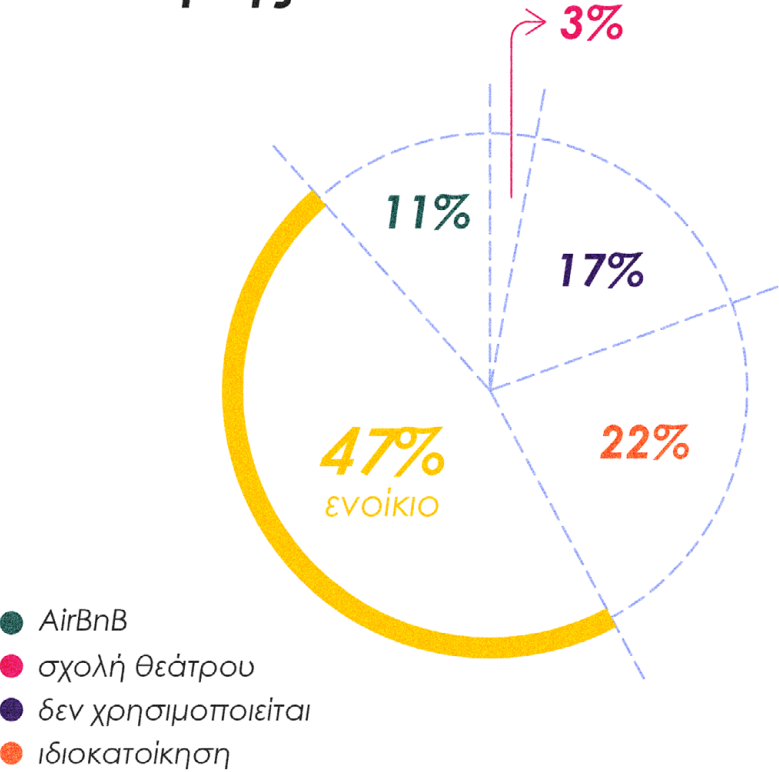
ΚΑΤΟΨΗ 1^{ου}, 2^{ου}, 3^{ου} και 4^{ου} ορόφου

Αποτύπωση κατοίκησης στην περιοχή Εξάρχεια - Μουσείο

οδός /κατηγορία	καθεστώς κατοίκησης		κατοίκηση/εργασία		ηλικίες κατοίκων		τύπος νοικοκυριού		χρόνια διαμονής	
M_32	ενοίκιο	3	κατοικίες	3	15-20	2	πυρηνική οικογένεια	1	1-3 χρόνια	1
	ιδιοκατοίκηση	2	χώροι εργασίας	2	30-40	3	μονογονεϊκή οικογένεια (μητέρα)	1	5-10 χρόνια	3
	δεν χρησιμοποιείται	4			40-50	4	συγκατοίκηση με ηλικωμένο γονιό	1	30+ χρόνια	1
					50-60	5				
					70-80	1				
M_30	ενοίκιο	8	κατοικίες	9	<10	1	μένει μόνος-η	6	1-3 χρόνια	2
	ιδιοκατοίκηση	6	χώροι εργασίας	6	20-30	4	μονογονεϊκή οικογένεια (μητέρα)	1	5-10 χρόνια	3
	AirBnB	1			30-40	3	συγκατοίκηση ζευγαριού	2	10-20 χρόνια	3
					40-50	4			30+ χρόνια	4
					50-60	3				
M_28	ενοίκιο	3	κατοικίες	7	10-20	1	μένει μόνος-η	5	1-5 χρόνια	2
	ιδιοκατοίκηση	9	χώροι εργασίας	5	20-30	3	συγκατοίκηση	1	10-20 χρόνια	1
	δεν χρησιμοποιείται	1			30-40	1	συγκατοίκηση ζευγαριού	1	20-30 χρόνια	4
					40-50	2			30+ χρόνια	2
					50-60	3				
M_26	ενοίκιο	6	κατοικίες	0						
	δεν χρησιμοποιείται	2	χώροι εργασίας	6						
M_24	ενοίκιο	4	κατοικίες	5	10-20	2	μένει μόνος-η	2	1-5 χρόνια	2
	ιδιοκατοίκηση	1	χώροι εργασίας	0	30-40	4	πυρηνική οικογένεια	1	10-20 χρόνια	2
	δεν χρησιμοποιείται	5			50-60	2	συγκατοίκηση ζευγαριού	2	30+ χρόνια	1
					60-70	1				
					70-80	1				
K_1	ενοίκιο	1	κατοικίες	3	20-30	2	μένει μόνος-η	2	1-5 χρόνια	1
	ιδιοκατοίκηση	3	χώροι εργασίας	1	60-70	1	συγκατοίκηση	1	10-20 χρόνια	2
					70-80	1			30+ χρόνια	2
Z_21	ενοίκιο	2	κατοικίες	2	<10	1	συγκατοίκηση ζευγαριού	1	1-5 χρόνια	1
	ιδιοκατοίκηση	1	χώροι εργασίας	1	30-40	2	συγκατοίκηση ζευγαριού + 1 παιδί	1	10-20 χρόνια	1
	δεν χρησιμοποιείται	1			50-60	6			30+ χρόνια	2
Z_23	AirBnB	6								
Z_27	ενοίκιο	17	κατοικίες	12	<10	1	μένει μόνος-η	7	1-5 χρόνια	6
	ιδιοκατοίκηση	2	χώροι εργασίας	13	10-20	2	συγκατοίκηση ζευγαριού	3	5-10 χρόνια	5
	δεν χρησιμοποιείται	5			20-30	4	πυρηνική οικογένεια	1	10-20 χρόνια	2
	AirBnB	6			30-40	8			20-30 χρόνια	1
					40-50	3			30+ χρόνια	3
					50-60	6				
Z_29	ενοίκιο	18	κατοικίες	18	<10	3	μένει μόνος-η	9	1-5 χρόνια	11
	ιδιοκατοίκηση	4	χώροι εργασίας	7	10-20	2	συγκατοίκηση ζευγαριού	2	5-10 χρόνια	3
	δεν χρησιμοποιείται	5			20-30	6	πυρηνική οικογένεια	1	10-20 χρόνια	1
	AirBnB	3			30-40	9	συγκατοίκηση	1	20-30 χρόνια	1
					40-50	2			30+ χρόνια	4
					50-60	3				
Δ_19					70-80	4				
	σχολή θεάτρου	1	χώροι εργασίας	4						

M* Μπουμπουλίνας K* Κουντουριώτου Z* Ζαΐμη Δ* Δεληγιάννη

καθεστώς κατοίκησης

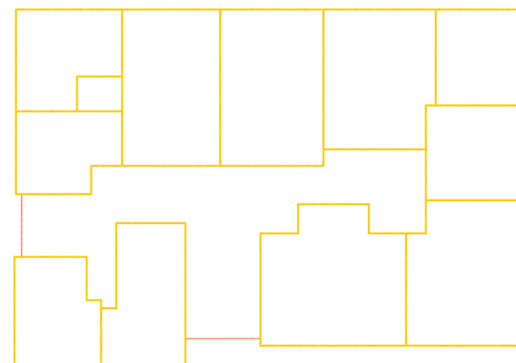

κατοίκηση - εργασία

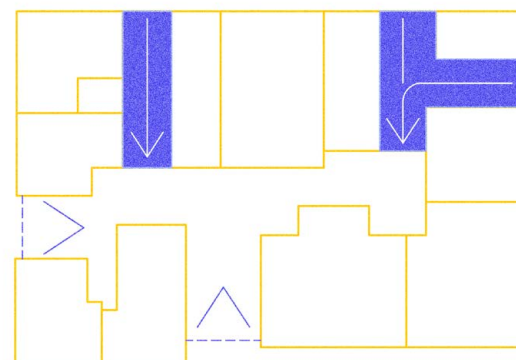
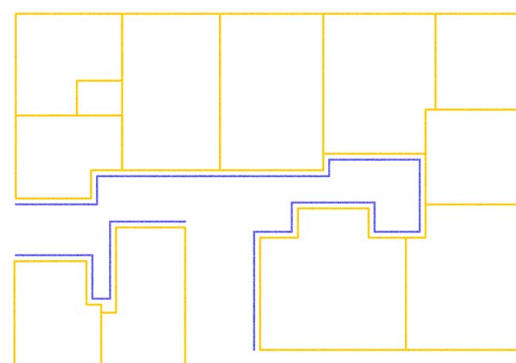
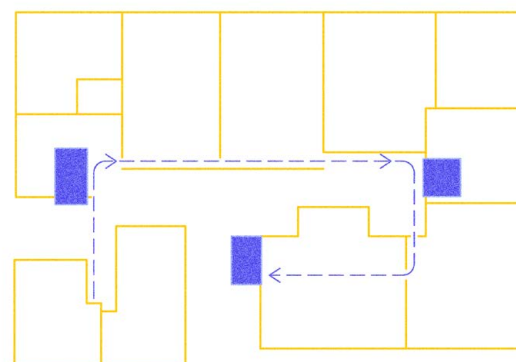

Η πρόταση επαναπροσδιορίζει τη λειτουργία του οικοδομικού τετραγώνου μέσα από τη συνεκτική συνένωση των υφιστάμενων πολυκατοικιών και των ακάλυπτων χώρων, διαμορφώνοντας ένα ενιαίο σύστημα συλλογικής κατοίκησης. Στο κέντρο αυτής της νέας δομής τοποθετείται ένας κατακόρυφος σύνδεσμος, ενισχύοντας τη ροή και τη διασύνδεση μεταξύ των διαφορετικών επιπέδων και μονάδων. Το συνεταιριστικό μοντέλο, το οποίο παραδοσιακά εφαρμόζεται στην κλίμακα της πολυκατοικίας, διευρύνεται πλέον στην κλίμακα του τετραγώνου, εισάγοντας συλλογικές υποδομές, κοινόχρηστους πόρους και λειτουργίες που προάγουν τη συνεργασία και την κοινωνική συνοχή.

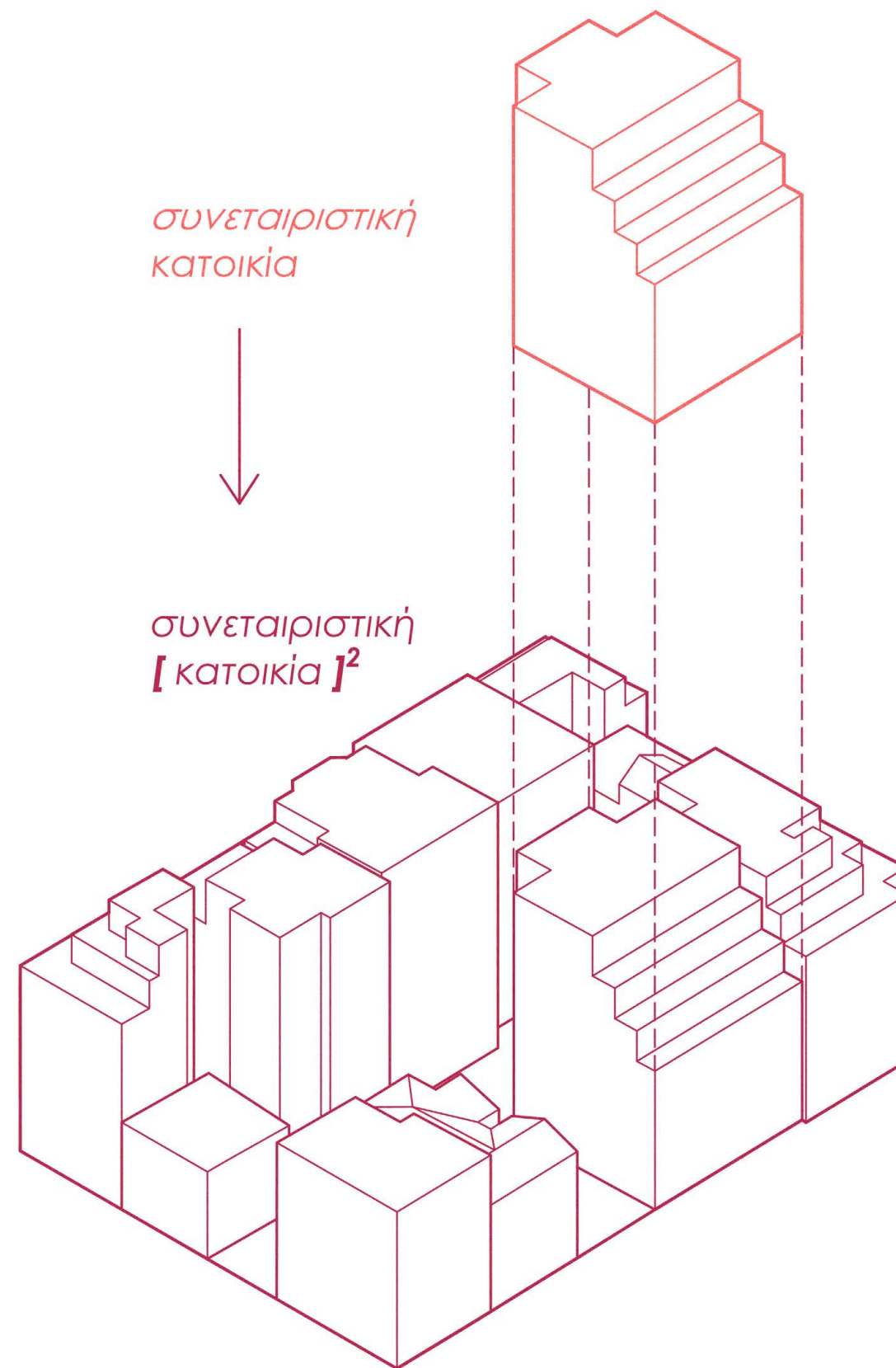
υφιστάμενα κτήρια

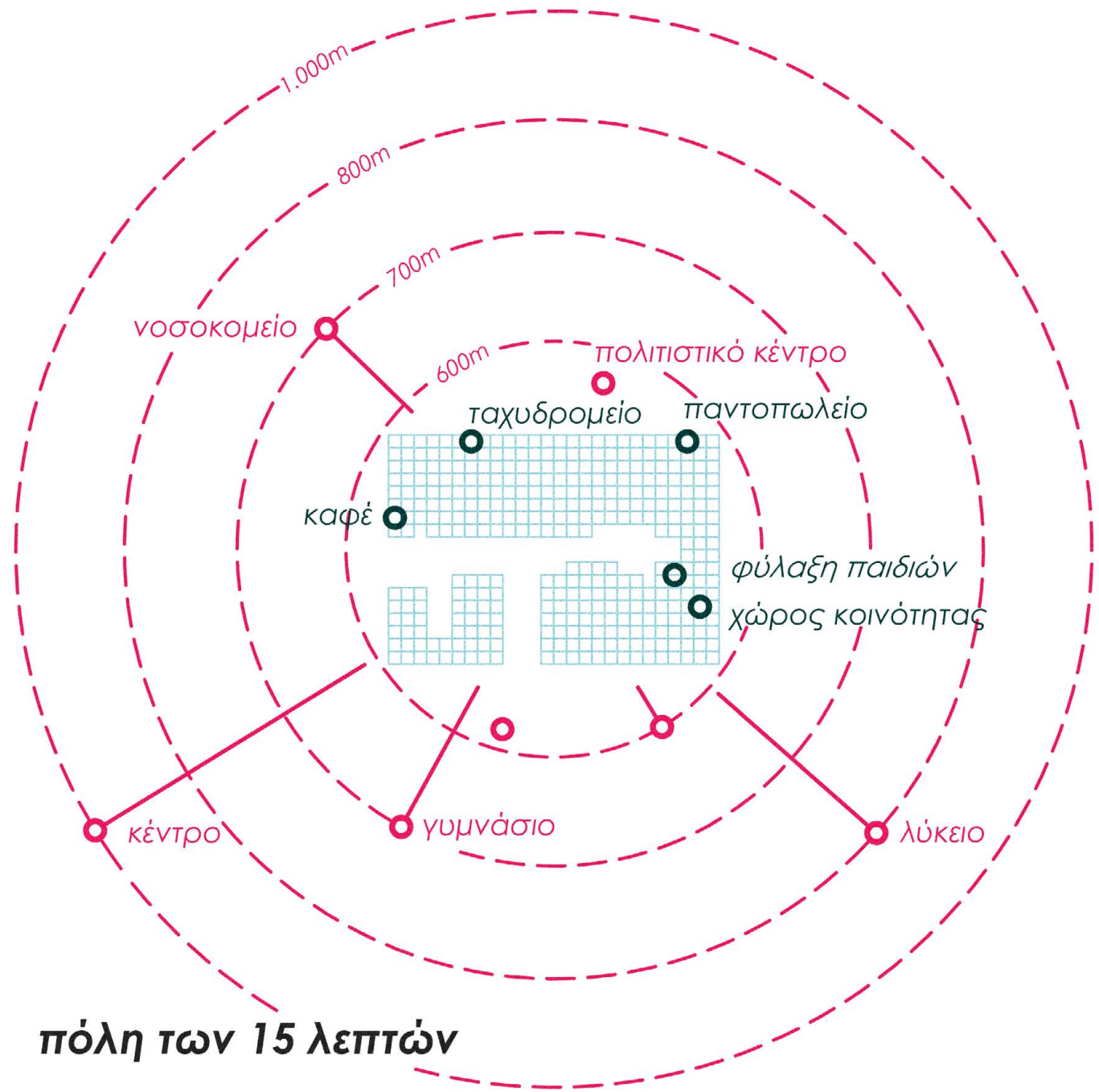
1 δημιουργία νέας χάραξης-εισόδων κατεύθυνση προς τον **ακάλυπτο** χώρο2 οι όψεις του ακαλύπτου μετατρέπονται στις **κύριες όψεις** του οικοδομικού τετραγώνου3 δημιουργία νέας χάραξης-κίνησης (οριζόντιας, κατακόρυφης) κατεύθυνση προς τις **ιδιωτικές κατοικίες και χώρους εργασίας**

συνεταιριστική
κατοικία

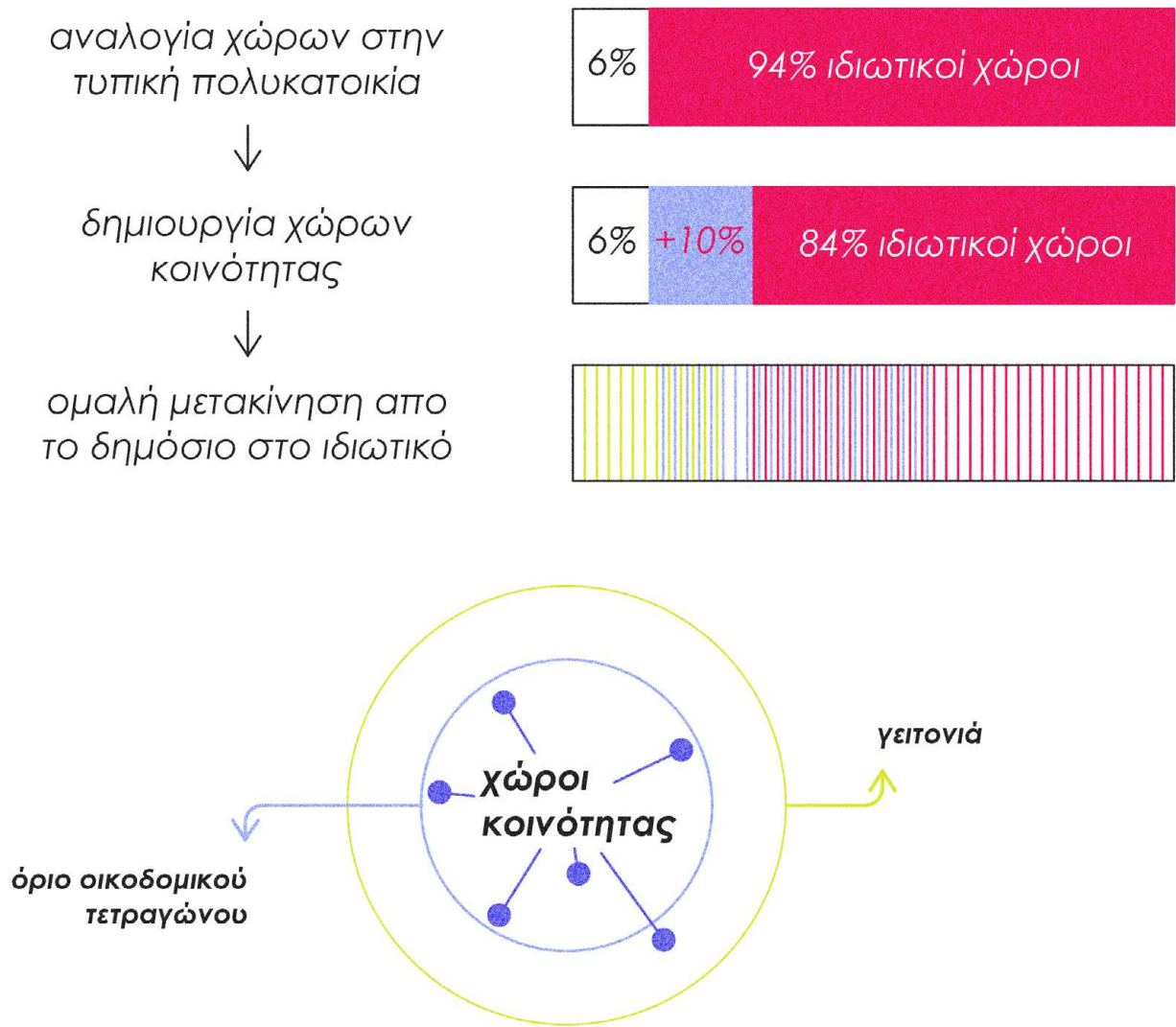

συνεταιριστική
[κατοικία]²

Βασικός στόχος της πρότασης είναι η δημιουργία μιας μικρής αυτοτελούς κοινότητας εντός της πόλης, σε συμφωνία με την αρχή της «πόλης των 15 λεπτών». Η λειτουργική αυτή ενότητα περιλαμβάνει υπηρεσίες και συλλογικές παροχές — όπως παντοπωλείο, παιδικό σταθμό, κοινωνικούς χώρους και κοινόχρηστες κατοικίες — οργανωμένες γύρω από έναν ενιαίο, διευρυμένο ακάλυπτο χώρο, ο οποίος επανανοηματοδοτεί την έννοια της αυλής.

Οι υπόγειοι και υπερυψωμένοι κοινόχρηστοι χώροι λειτουργούν ως προεκτάσεις αυτής της αυλής σε διαφορετικά επίπεδα, προσφέροντας δυνατότητες συνύπαρξης και κοινωνικής ζωής. Ιδιαίτερη βαρύτητα αποδίδεται στη διαχείριση του μικροκλίματος με βιοκλιματικές στρατηγικές και παθητικά συστήματα, με στόχο την προσαρμογή στις επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης και την ενίσχυση της περιβαλλοντικής ανθεκτικότητας της κατοίκησης.

Βασική στρατηγική της προτεινόμενης μελέτης αποτελεί η ανάδειξη και διατήρηση στοιχείων από διαφορετικές ιστορικές φάσεις της πόλης, τα οποία συνυπάρχουν στον χώρο ως τμήματα ενός ζωντανού μωσαϊκού. Οι χρονικές στρώσεις δεν εξομαλύνονται αλλά ενισχύονται, προβάλλοντας την πολυμορφία του οικοδομικού τετραγώνου και της αστικής δομής της πόλης.

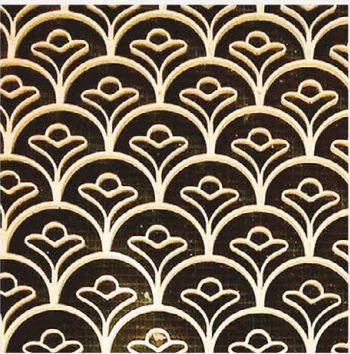
Η προσέγγιση αναφέρεται στο «παλίμψηστο» της Αθήνας, αναδεικνύοντας θραύσματα του ιστορικού παρελθόντος και συνθέτοντας συλλογική μνήμη και ταυτότητα. Τα στοιχεία καταγράφονται και κατηγοριοποιούνται σε πέντε βασικές ομάδες: τα μορφολογικά στοιχεία, τα τυπολογικά στοιχεία, τα παρελκόμενα (paraphernalia), οι υφές, τα υλικά και τα μοτίβα και οι ανθρώπινες αλληλεπιδράσεις.

ξύλινα πατώματα
διαμερισμάτων

artificiel τεχνοτροπία
εξωτερικού τοίχου

μοτίβα σε μεταλλικές
εισόδους

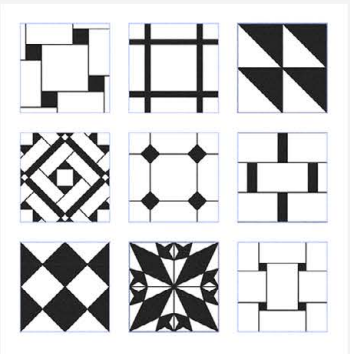
μαρμάρινα πατώματα
εισόδων πολυκατοικιών

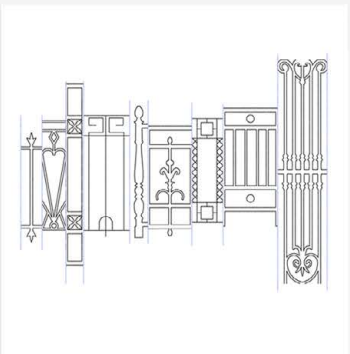
πτυσσόμενο κάγκελο

κλώστρα
τούβλα φωταγωγών

μοτίβα πατώματα
εισόδων

μοτίβα μεταλλικών
καγκέλων

υαλότουβλο

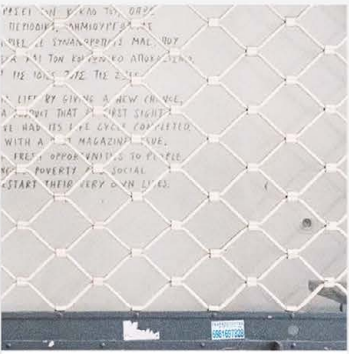
μεταλλικά κουφώματα
φωταγωγών

graffiti

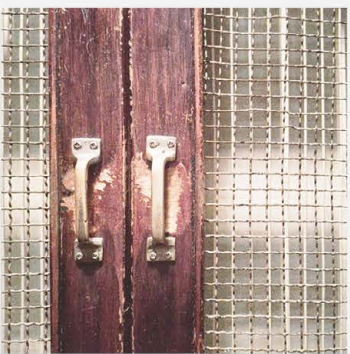
μοτίβα σε μεταλλικά
κάγκελα

δίκτυωτά ρολά

μωσαϊκό πάτωμα

διάτρητο μεταλλικό «πλέγμα»
ανελκυστήρων

μαρμάρινο μοτίβο
πατώματος εισόδου

υφές, υλικά και μοτίβα

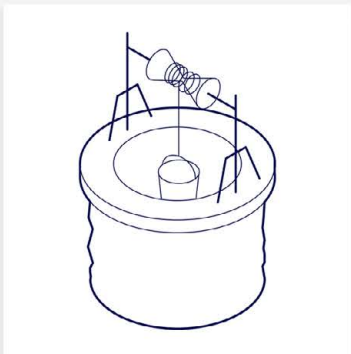

μπουγάδα
άπλωμα ρούχων

υλικά σε μπαλκόνια
επένδυση των καγκέλων

πηγάδι
λαϊκές κατοικίες

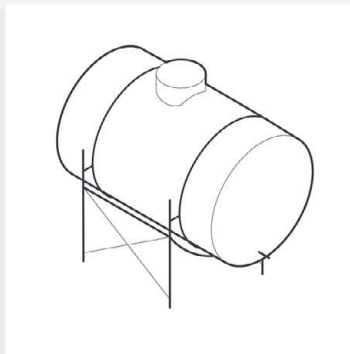

διαχωριστικά μπαλκονιών

Τα "πλυσταριά" όπου
στοιβάζονται τα άπλυτα κάθε
διαμερίσματος, είναι τα... καπέλα
των πολυκατοικιών της εποχής.
Κλειστοί στενοί χώροι, στην
κορυφή κάθε πολυκατοικίας, με
μαρμάρινες γούρνες, όπου
πλένονται εκ περιτροπής τα
άπλυτα των οικογενειών. Μπροστά
τους ανοίγεται μια ευρύχωρη
ταράτσα για το άπλωμα των
περήφανων μπουγάδων. Όταν ο
χώρος δεν επαρκεί για όλες τις
μπουγάδες, «επιστρατεύονται» και
μπαλκόνια.

αυτοσχέδιος δροσισμός
πότισμα δρόμου

βαρέλια
αποθήκευσης νερού

έπιπλο θυρωρού

αυλόπορτα

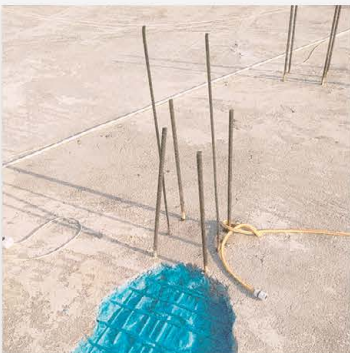
υδρορρόη

ντουλάπες μπαλκονιού

"Η αυλή, όπου γύρω της
αραδιάζονται οι κλειστοί χώροι [...] **Συχνά υπάρχει πηγάδι στη μέση της ή
σιντριβάνι.** Η αυλή είναι το κέντρο
ζωής του σπιτιού."

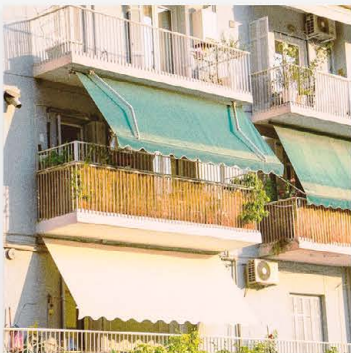
Άρης Κωνσταντινίδης, "Τα Παλιά
Αθηναϊκά Σπίτια."

πανωσήκωμα απολήξεις

μεταλλικές εξωτερικές
σκάλες

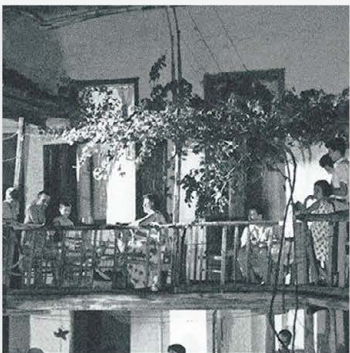
τέντες

κεραίες

εφήμερες κατασκευές
δάματος

αναρριχώμενα φυτά

μεταλλικός διάτρητος
ανεγκυστήρας

κάγκελο πόρτας

απολήξεις φωταγωγών

γλάστρες - μπαλκόνι

παρελκόμενα (paraphernalia)

παρελκόμενα (paraphernalia)

θυρωρός

Ο θυρωρός, εγκατεστημένος συνήθως σε ένα μικρό γραφείο πλησίον της εισόδου της πολυκατοικίας, διαδραματίζει έναν πολυδιάστατο και κομβικό ρόλο στη διαχείριση και καθημερινή λειτουργία του κτιρίου. Πέραν της πρώτης επαφής με τους επισκέπτες —μέσω της επιτήρησης της εισόδου, της καταγραφής και ελέγχου της προσβασιμότητας στον ιδιωτικό χώρο των διαμερισμάτων—, λειτουργεί ως μεσολαβητής επικοινωνίας ανάμεσα στους εξωτερικούς επισκέπτες και τους ενοίκους, συχνά αξιοποιώντας εσωτερικά δίκτυα τηλεφωνικής εδoποίησης.

Οι αρμοδιότητές του εκτείνονται από την παραλαβή της αλληλογραφίας έως την εποπτεία της καθαριότητας και την επίβλεψη μικρών τεχνικών εργασιών αποκατάστασης στους κοινόχρηστους χώρους. Ενσωματώνει, επομένως, διοικητικά, λειτουργικά και επιτηρητικά καθήκοντα, εξασφαλίζοντας την εύρυθμη καθημερινότητα της πολυκατοικίας.

γείτονας / -ισσα, γαγιά

παιδιά στην αλάνα

ανθρώπινες αλληλεπιδράσεις

έρκερ
κλειστοί εξώστες

pilotis

ακάλυπτος

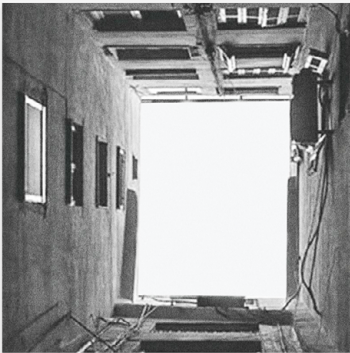
στοές
είσοδος προς ακάλυπτο

τυπολογικά στοιχεία

ρετιρέ

Η λέξη **ρετιρέ** [*retiré*], εκτός του ότι αναφέρεται στους τελευταίους ορόφους της τυπικής πολυκατοικίας, είναι ένας αρχιτεκτονικός όρος που περιγράφει την κλιμακωτή υποχώρηση των τελευταίων ορόφων προς το εσωτερικό του κτηρίου, επιτρέποντας το άνοιγμα της θέας προς τον ουρανό, ιδίως σε περιπτώσεις όπου ο συνδυασμός στενών δρόμων και μεγάλου ύψους κτισμάτων περιορίζει το οπτικό πεδίο.

φωταγωγός

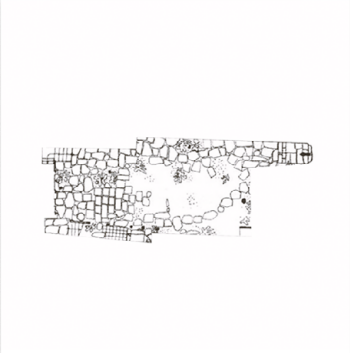

αίθριοι χώροι

μορφολογικά στοιχεία

σόκορο

φυσικό έδαφος
(χώμα - πέτρα)

εσοχές εισόδων

στοές
είσοδος προς την αυλή

μορφολογικά στοιχεία

καμπύλα στοιχεία όψης

Αθηναϊκή λαϊκή αυλή

διακοσμητικά στοιχεία
νεοκλασικών

σκάλα λαϊκής κατοικίας

μορφολογικά στοιχεία

χαγιάτι

“Στο κέντρο της παλιάς αθηναϊκής κατοικίας διαμορφώνεται μια **αυλή**, η οποία λειτουργεί ως προστατευμένος χώρος για τον κάτοικο [...] Ο περιμετρικός μαντρότοχος του οικοδομήματος συμβάλλει στην προστασία από τη σκόνη, τον θόρυβο του δρόμου και τα βλέμματα των περαστικών, δημιουργώντας ένα σαφές όριο μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού χώρου. Με τον τρόπο αυτό, διασφαλίζεται η ηρεμία και η αυτονομία των εσωτερικών οικογενειακών σχέσεων, οι οποίες απομονώνονται από την εξωτερική κοινωνική ζωή της πόλης, προσφέροντας στους κατοίκους έναν βαθμό ιδιωτικότητας σε αντίδιαστολή με την αστική καθημερινότητα της Αθήνας.”

Μπίρης Μάνος, Αθηναϊκή αρχιτεκτονική 1875-1925, Εκδόσεις Μέλισσα, Αθήνα 2003.

ρολά

καμάρα

μορφολογικά στοιχεία

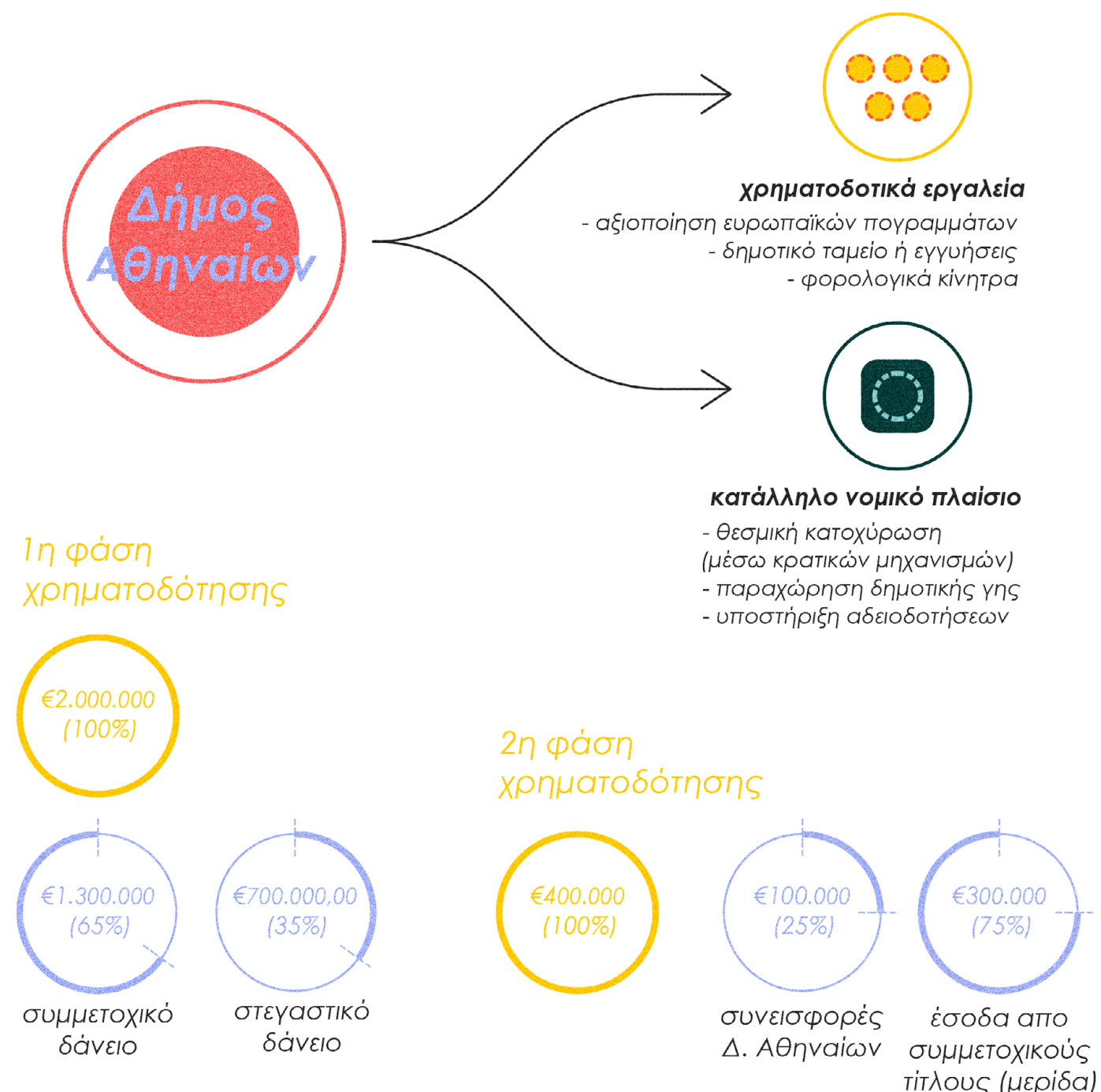
Ο ημιυπαίθριος χώρος του σκεπα-
στού ή **λιακωτού** λειτουργεί ως με-
ταβατική ζώνη μεταξύ των κλει-
στών, στεγασμένων χώρων της
κατοικίας και του ανοιχτού υπαί-
θριου χώρου της αυλής, επιτελώ-
ντας ρόλο προστατευτικού φίλ-
τρου απέναντι στο άμεσο ηλιακό
φως. Λόγω των διαστάσεων και
της αφθονίας φυσικού φωτός, το
λιακωτό μετατρέπεται σε έναν κα-
τεχοχόν ενεργό και πολυχρηστικό
χώρο του σπιτιού, συγκεντρώνο-
ντας οικιακές δραστηριότητες που
δύνανται να εκτελούνται εκτός
του αυστηρά υπαίθριου πλαισίου
της αυλής.

Οι συνεταιριστικές μορφές κατοίκησης αποτελούν εναλλακτικά μοντέλα στέγασης που βασίζονται στη συλλογική ιδιοκτησία και διαχείριση. Σε αντίθεση με την ατομική ιδιοκτησία ή ενοικίαση, τα μέλη ενός συνεταιρισμού μοιράζονται το κόστος και συμμετέχουν ισότιμα στη λήψη αποφάσεων. Στόχος δεν είναι το κέρδος, αλλά η κοινωνικά δίκαιη, οικονομικά προσιτή και περιβαλλοντικά βιώσιμη κάλυψη των στεγαστικών αναγκών. Η υποστήριξη από δημόσιους φορείς –μέσω γης ή χρηματοδοτικών εργαλείων– είναι συχνά καθοριστική.

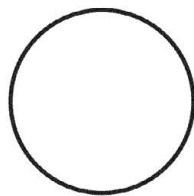
Στην παρούσα πρόταση, το μοντέλο προσαρμόζεται στην κλίμακα του οικοδομικού τετραγώνου, μέσω της συνένωσης των κοινόχρηστων χώρων των πολυκατοικιών. Η συμμετοχή στον συνεταιρισμό εξασφαλίζεται με την απόκτηση μιας μερίδας, που περιλαμβάνει εφάπαξ εισφορά και μηνιαία συνδρομή. Οι πόροι διατίθενται σε λειτουργικά έξοδα και μελλοντικές επενδύσεις, σε μη κερδοσκοπική βάση. Ο Δήμος παίζει ρόλο-κλειδί, δημιουργώντας το θεσμικό πλαίσιο και υποστηρίζοντας την έναρξη και βιωσιμότητα του εγχειρήματος.

Τέλος, προβλέπεται η αγορά και επαναδιαμόρφωση υπαρχόντων διαμερισμάτων σε ευέλικτες κατοικίες διαφορετικών τύπων, ενώ προτείνεται και η ανταλλαγή τμημάτων ιδιωτικών χώρων για τη δημιουργία κοινοχρήστων. Το μοντέλο αυτό προάγει τη συμμετοχική διαχείριση και τη συλλογική ωφέλεια, αναδιαμορφώνοντας τη σχέση μεταξύ κατοίκων, ιδιοκτησίας και πόλης.

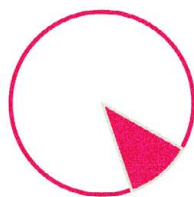
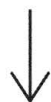
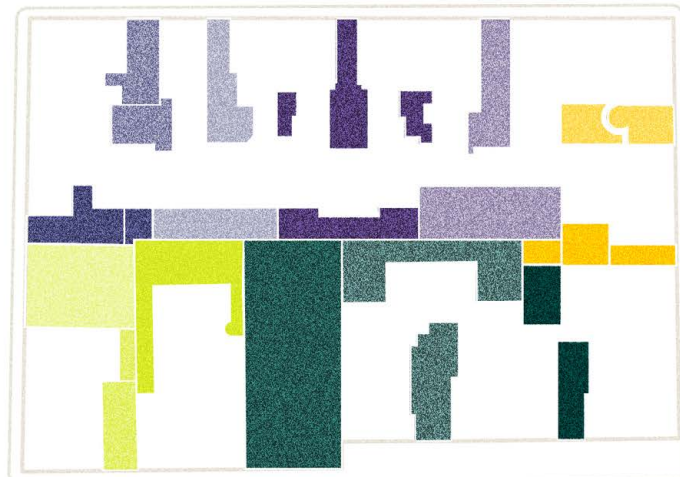
* τα νούμερα μπορούν να τροποποιηθούν

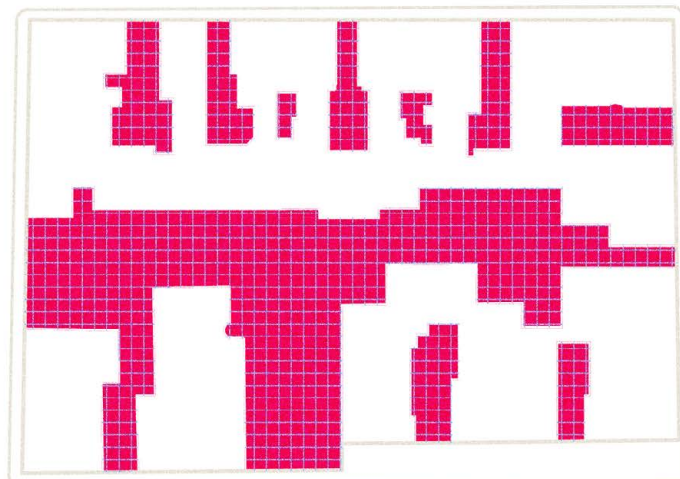
**ένωση ακάλυπτου -
δημιουργία συνεταιρισμού
για τους κοινόχρηστους
χώρους**

- στόχος: συνολική αναβάθμιση του
- χωρικά, κοινωνικά και ενεργειακά

συνεταιριστική μερίδα

- για την απόκτηση μερίδας, οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να καταβάλουν ένα αρχικό ποσό εφάπαξ και κάθε μήνα μια μηνιαία συνδρομή (σαν «κοινόχρηστα»)

**παράδειγμα υπολογισμού
μηνιαίου ποσού του συνεταιρισμού:**

1η φάση

Έξοδα:

- μισθοί θυρωρών x2 **€1.300/μήνα**
- επισκευές **€1.200/μήνα**
- δημιουργία κοινού ταμείου **€200/μήνα**

Σύνολο: €4.000/μήνα, έχει το ταμείο κάθε μήνα.

Αν έχουμε συνολικά:

42 νοικοκυριά και **38** επιχειρήσεις (**80**)

οπότε αν:

$42 + 38 = 80$ δικαιούχοι

$4.000 / 80 = 50$ €/μήνα κάθε δικαιούχος

ΑΡΑ: **50 €/μήνα τα νοικοκυριά**
50 €/μήνα οι επιχειρήσεις

2η φάση

Έξοδα:

- μισθοί θυρωρών x3 **€1.400/μήνα**
- επισκευές **€1.150/μήνα**
- δημιουργία κοινού ταμείου **€200/μήνα**

Σύνολο: €5.550/μήνα, έχει το ταμείο κάθε μήνα.

Αν έχουμε συνολικά:

59 νοικοκυριά και **45** επιχειρήσεις (**104**)

οπότε αν:

$59 + 45 = 104$ δικαιούχοι

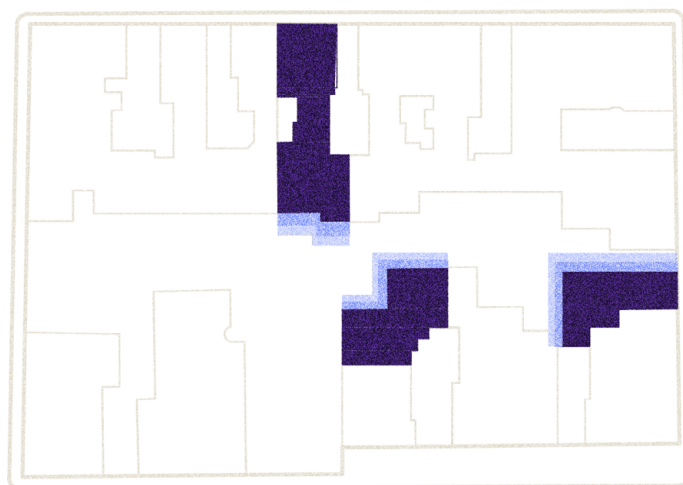
$5.550 / 104 = 50$ €/μήνα κάθε δικαιούχος

ΑΡΑ: **50 €/μήνα τα νοικοκυριά**
50 €/μήνα οι επιχειρήσεις

* το ποσό της συνδρομής το καθορίζουν τα μέλη του συμβουλίου με βάση τα έξοδα του συνεταιρισμού (π.χ. μισθός θυρωρού)

- Το ταμείο εκτός από τον ποσό που θα λαμβάνει κάθε μήνα για τις συνεταιριστικές μερίδες, θα έχει την δυνατότητα να έχει και αλλά έσοδα από διάφορες δράσεις (πχ. καφέ, θεατρικές παραστάσεις, κλπ.).

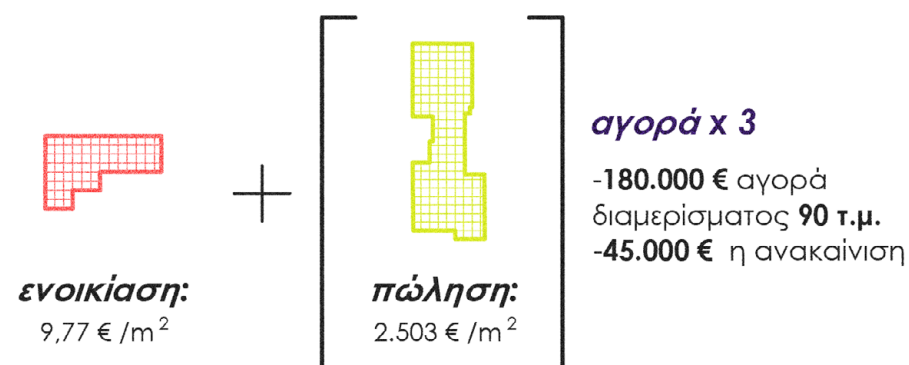
- Σε κάθε περίπτωση το ταμείο είναι μη κερδοσκοπικό, τα χρήματα που δεν χρησιμοποιούνται αποταμιεύονται και προορίζονται για την συνεχή αναβάθμιση του προγράμματος.

δημιουργία πρώτων συνεταιριστικών κατοικιών

- διάσπαση διαμερισμάτων σε μικρότερες, επινοώντας νέους τύπους κατοικιών
- συνεταιριστικές μερίδες για τις κατοικίες (αντίστοιχης λογικής με τους κοινοχρήστους χώρους)

τιμές ακινήτων για την περιοχή Μουσείο,
Εξάρχεια – Νεάπολη (2024)

παράδειγμα αγοράς συνεταιριστικών διαμερισμάτων:

1η φάση*

αγορά 3 διαμερίσματα των 90 m² το καθένα

δημιουργία: 70 m²: **690€ / η συνεταιριστική μερίδα** x 2
= 8.280/χρόνο

20 m²: **200€ / η συνεταιριστική μερίδα** x 2
= 2.400/χρόνο

45 m²: **440€ / η συνεταιριστική μερίδα** x 2
= 5.280/χρόνο

€ 31.920/χρόνο

- €4.000/χρόνο έξοδα

≈ € 28.000/ χρόνο

μέρος των οποίων αποταμιεύεται και επενδύεται στο μέλλον σε άλλες κατοικίες

2η φάση

αγορά 3 διαμερίσματα των 90 m² το καθένα

δημιουργία: 70 m²: **500€ / η συνεταιριστική μερίδα** x 2
= 6.000/χρόνο

20 m²: **150€ / η συνεταιριστική μερίδα** x 2
= 1.800/χρόνο

45 m²: **340€ / η συνεταιριστική μερίδα** x 2
= 4.080/χρόνο

€ 23.760/χρόνο

- €4.000/χρόνο έξοδα

≈ € 20.000/ χρόνο

μέρος των οποίων αποταμιεύεται και επενδύεται στο μέλλον σε άλλες κατοικίες

* το ποσό του «ενοικίου» στην αρχική φάση θα είναι αντίστοιχο με τις τιμές της αγοράς, προκειμένου να επιταχυνθεί η διαδικασία για την απόκτηση νέων κατοικιών.

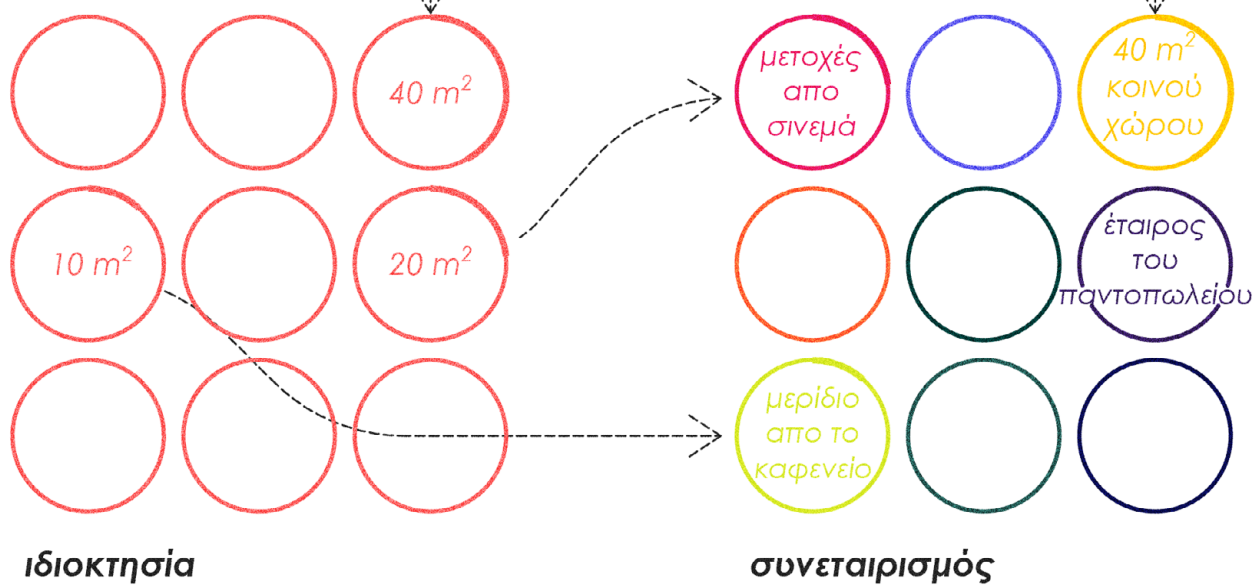

2η φάση
επέκταση προγράμματος

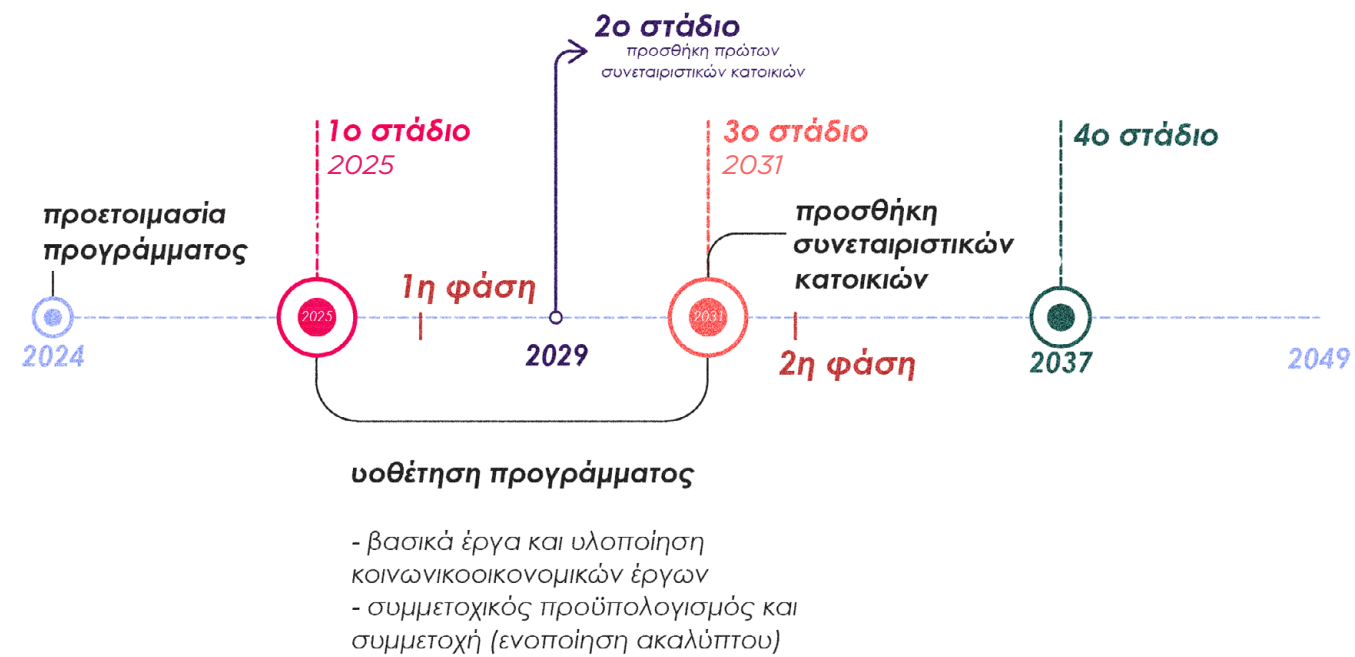
- ιδιοκτήτες οι οποίοι θέλουν να ενταχτούν στο πρόγραμμα, δίνουν ένα μέρος από την ιδιοκτησία τους στον συνεταιρισμό
  - ο ιδιοκτήτης αποφασίζει τι ποσοστού διαμερίσματος θέλει να δώσει (20 - 40 m²)
- Τα «κοινόχρηστα» που αντιστοιχούν στο διαμέρισμα μοιράζονται ανάλογα με το ποσοστό ιδιοκτησίας.

σχέσεις ανταλλαγής

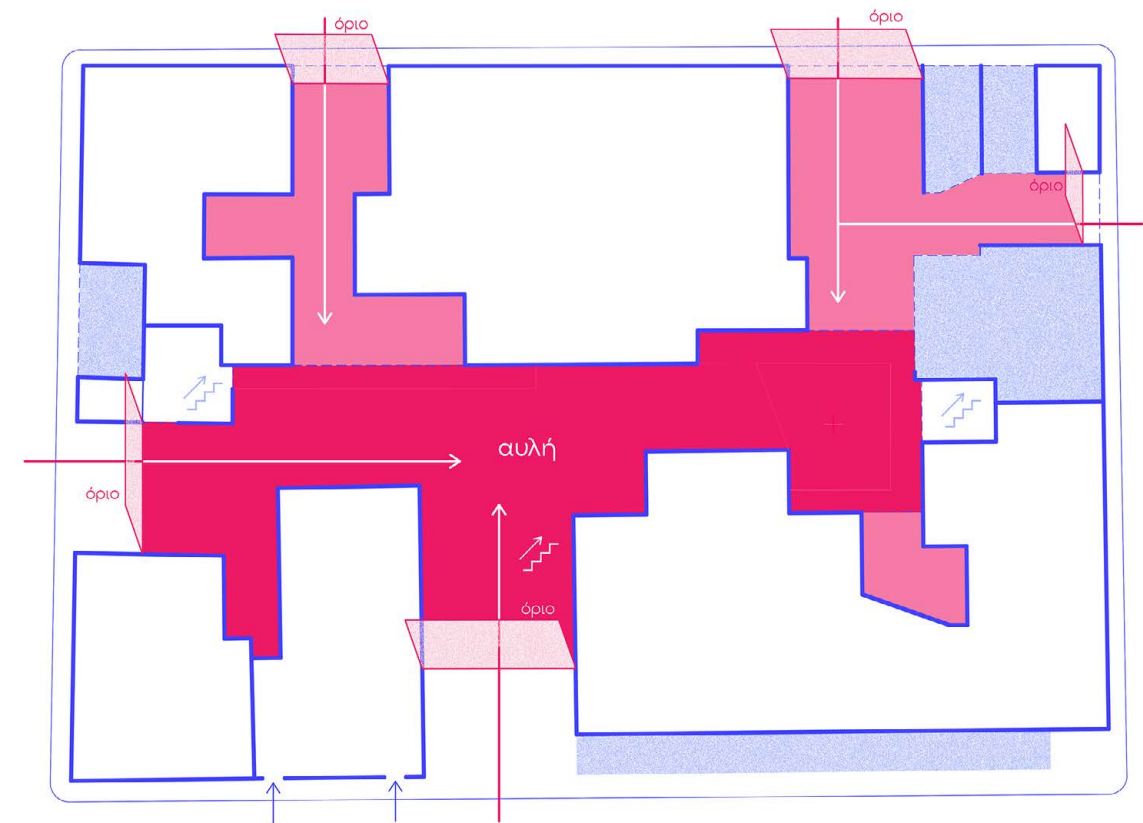
χρονοδιάγραμμα

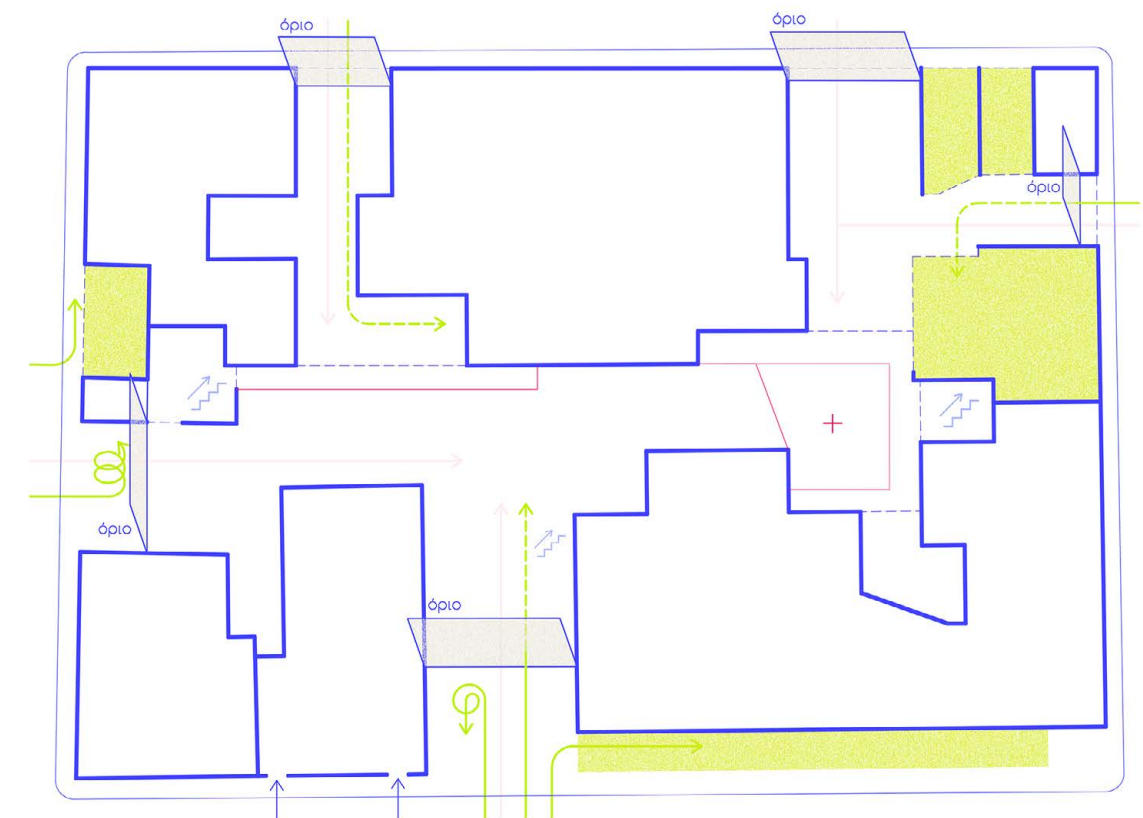
Η εισαγωγή νέων συλλογικών και ενδιάμεσων χώρων συνεπάγεται στην αναδιαμόρφωση των ορίων μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού χώρου, εισάγοντας νέες διαβαθμίσεις ιδιωτικότητας. Η κοινόχρηστη ζώνη του ισογείου λειτουργεί ως μεταβατικός χώρος, οργανώνοντας την πρόσβαση και καθορίζοντας διαφορετικούς βαθμούς ανοιχτότητας. Ορισμένες είσοδοι αποτραβιούνται εσωτερικά, συγκροτώντας ενδιάμεσες ζώνες δημόσιας δραστηριότητας, οι οποίες λειτουργούν ως επεκτάσεις του δημόσιου χώρου της πόλης.

Στο εσωτερικό του οικοδομικού τετραγώνου, η χωρική διαβάθμιση επιτυγχάνεται μέσω κοινόχρηστων διαδρόμων και κατωφλίων, τα οποία λειτουργούν ταυτόχρονα ως όρια και σύνδεσμοι μεταξύ ιδιωτικού και ημι-δημόσιου χώρου. Στρατηγικά τοποθετημένα ανοίγματα επιτρέπουν την ελεγχόμενη οπτική ή φυσική σύνδεση, ενισχύοντας τη δυνατότητα κοινωνικής αλληλεπίδρασης χωρίς απώλεια ιδιωτικότητας.

Οι χώροι κοινότητας, καθώς και χρήσεις ημι-δημόσιου χαρακτήρα, τοποθετούνται σε σημεία υψηλής κινητικότητας, ενισχύοντας τη δυναμική συνεύρεσης. Αντίστοιχα, στα συλλογικά διαμερίσματα η διάρθρωση των χώρων ακολουθεί μια σταδιακή μετάβαση από τον ατομικό στον κοινό χώρο, μέσα από ενδιάμεσες ζώνες ρευστών ορίων που ευνοούν τη συμβίωση. Σε αντίθεση, στα ιδιωτικά διαμερίσματα διαμορφώνεται δυνατότητα επέκτασης του ιδιωτικού χώρου προς τον εξώστη, μέσω ημι-μόνιμων κατασκευών, με στόχο τη διατήρηση της ιδιωτικότητας.

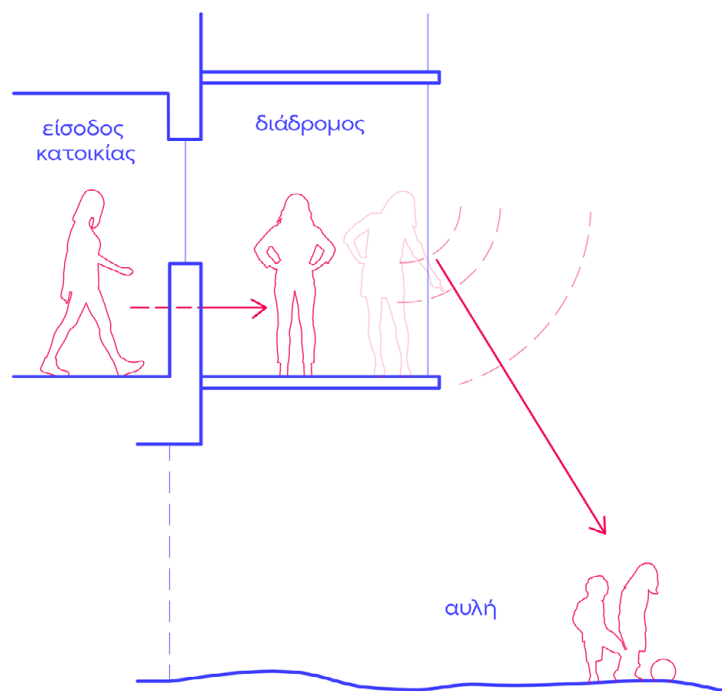

διαμόρφωση μιας ενιαίας μεταβατικής ζώνης
μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού χώρου

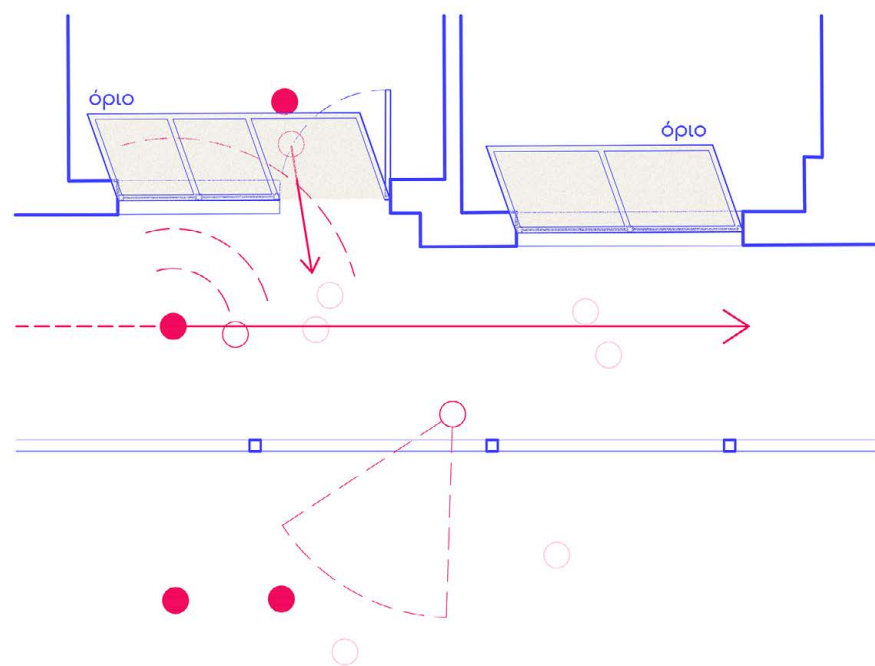

ενσωμάτωση ημι-δημόσιων δραστηριοτήτων
μεταξύ των ορίων ή και στο εσωτερικό του συγκροτήματος

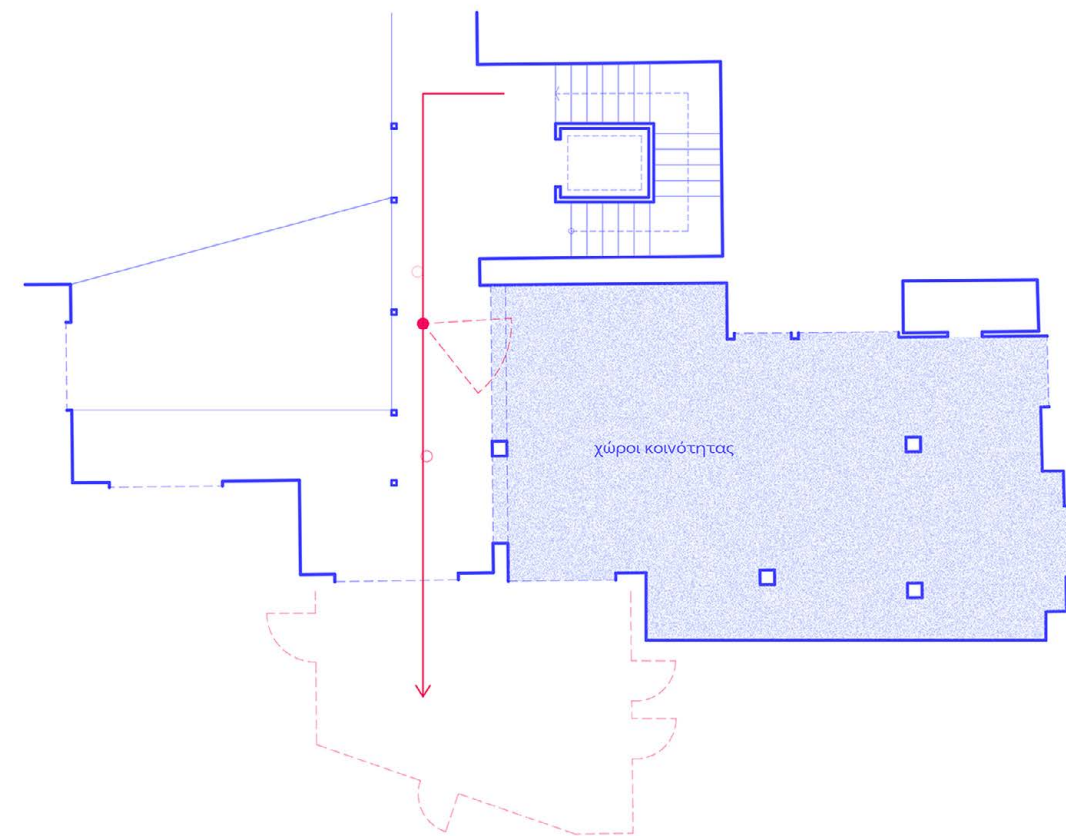

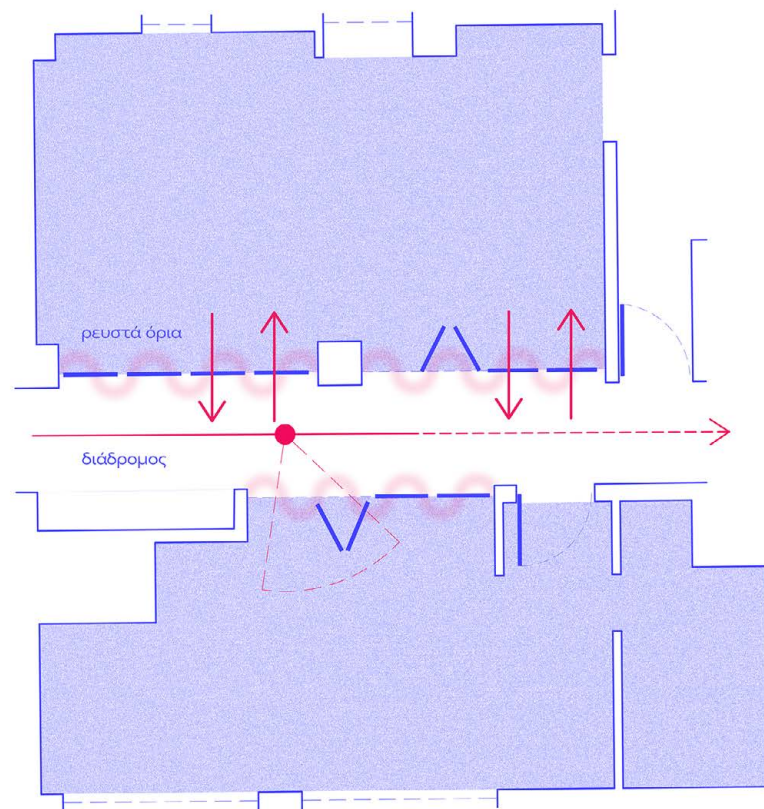
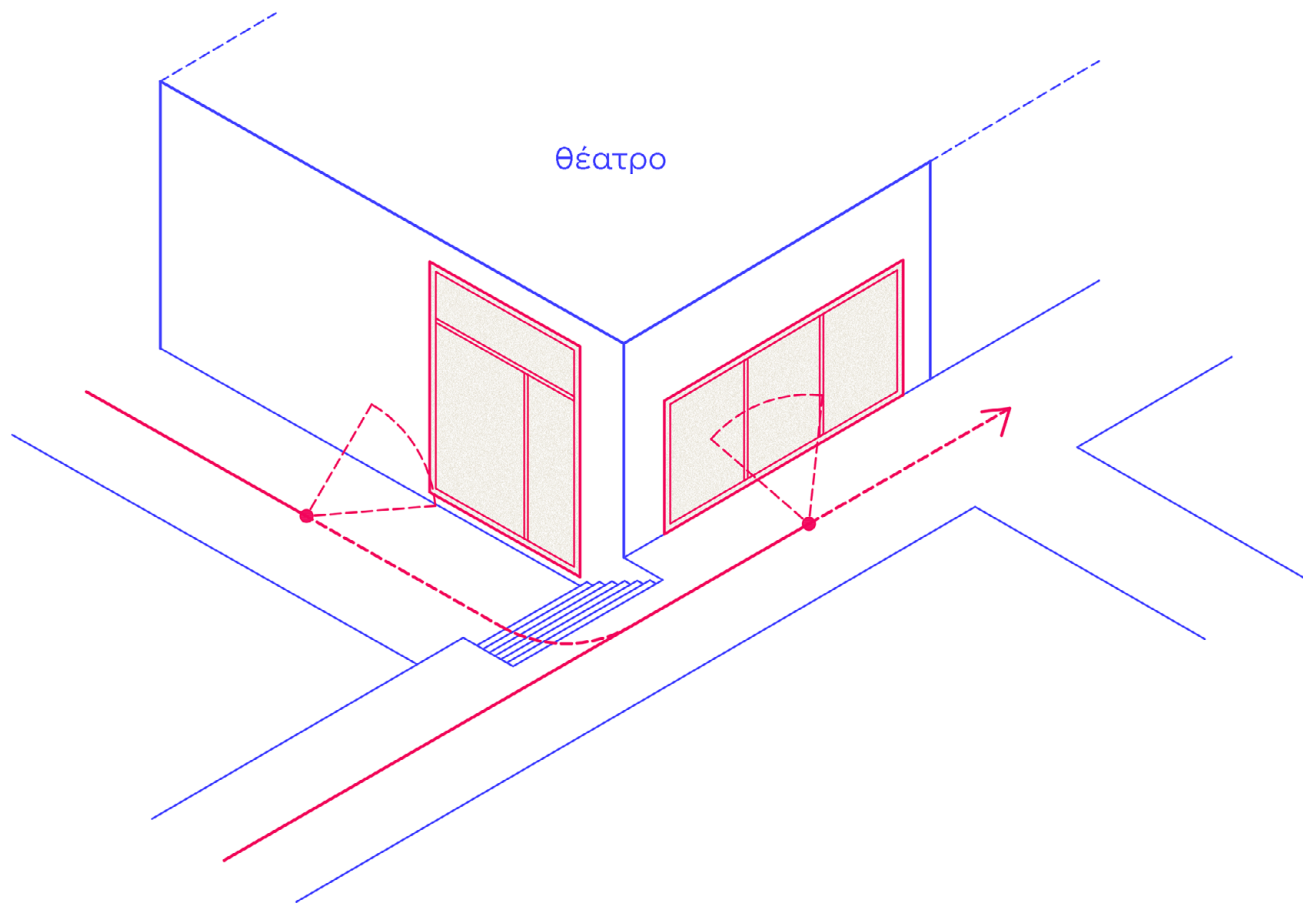
τοποθέτηση των χώρων κοινότητας σε
άμεση γειτνίαση με **ζώνες αυξημένης
κινητικότητας**

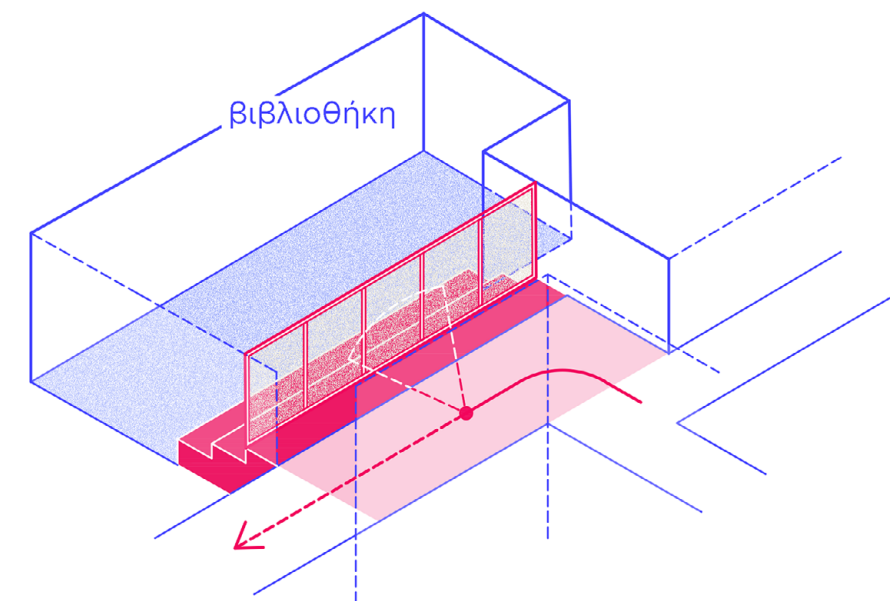
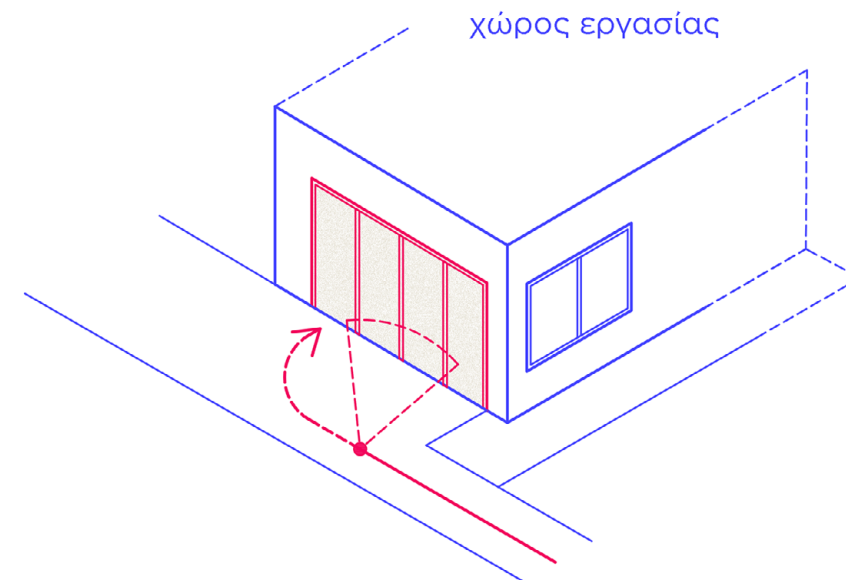
αλληλεπίδραση διαδρόμων με τα
ανοίγματα των κατοικιών,
δημιουργία **‘κατοφλίων’** – χώρων κοινωνι-
κής αλληλεπίδρασης

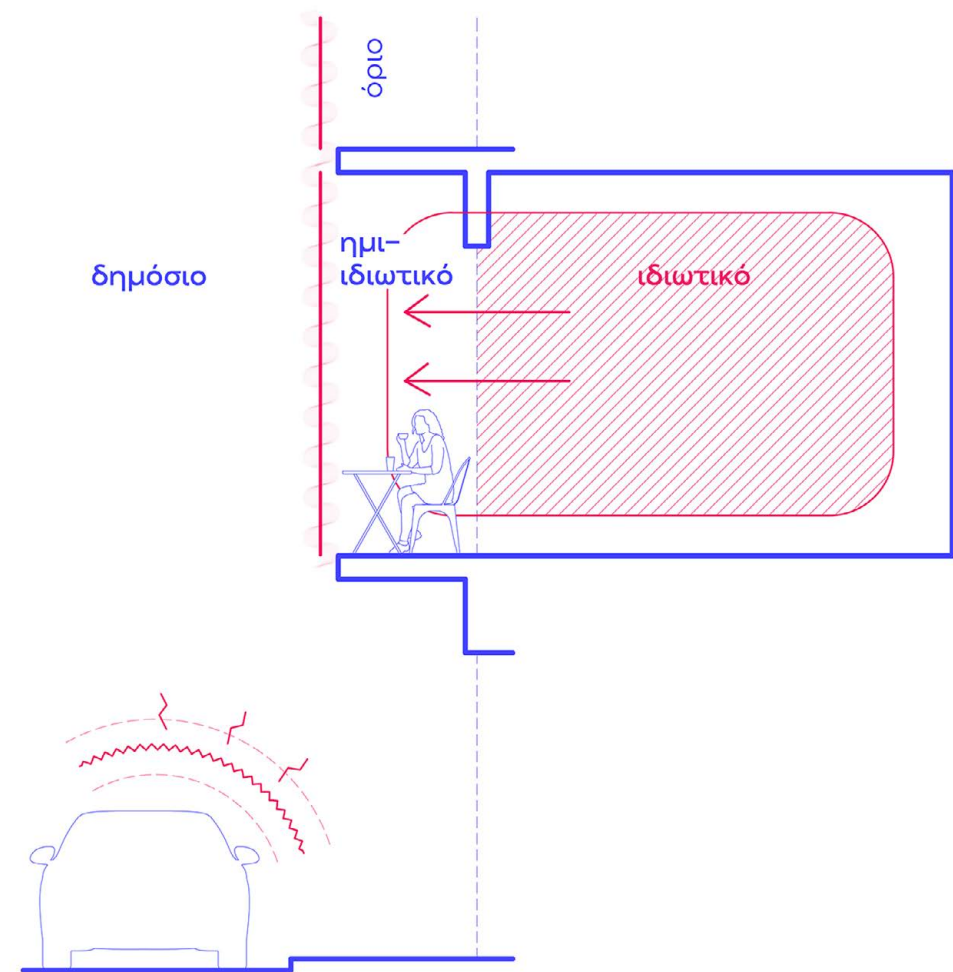
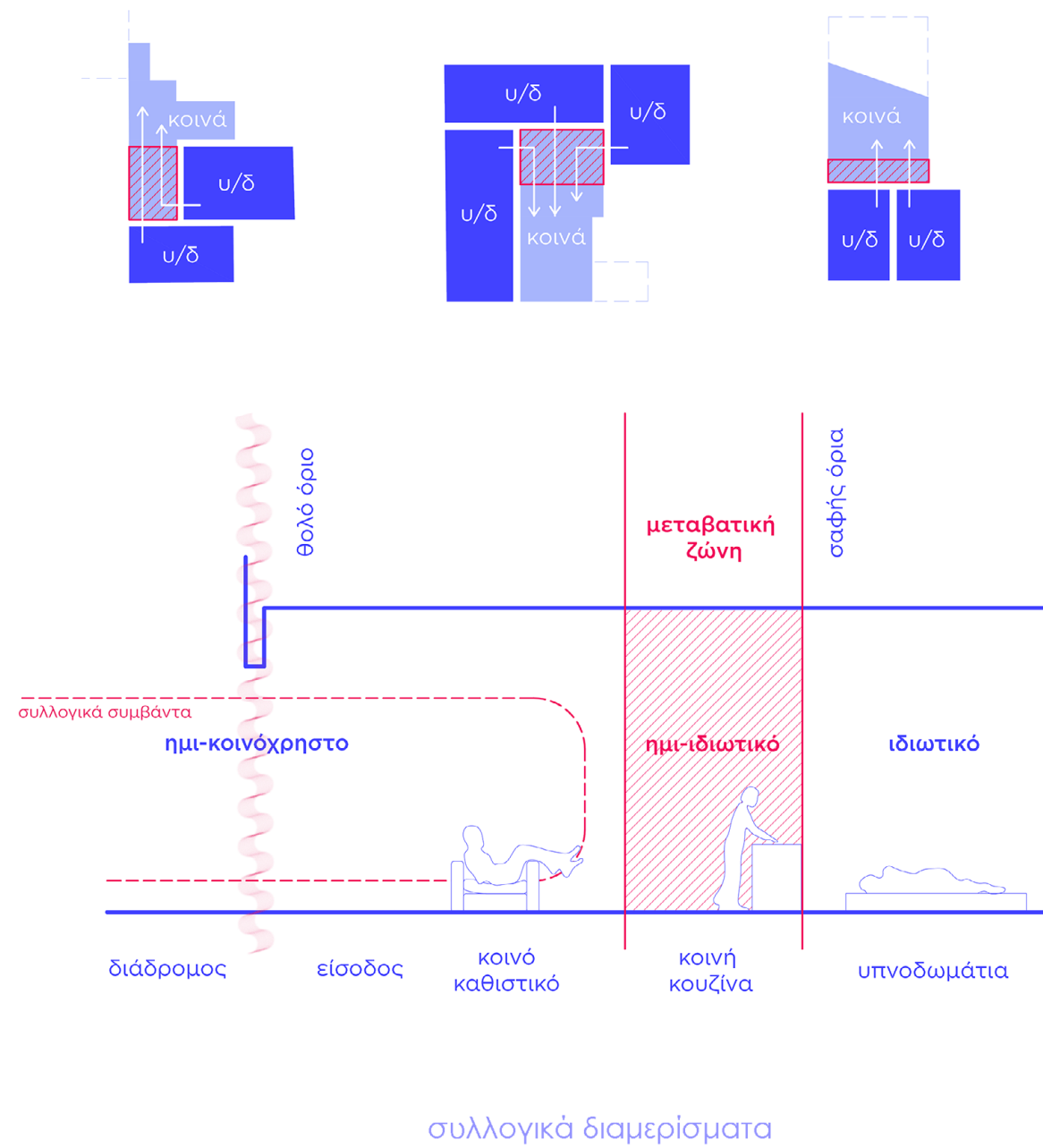
δημιουργία **ευκαιριών διάχυσης των ορίων**
προς το εξωτερικό περιβάλλον

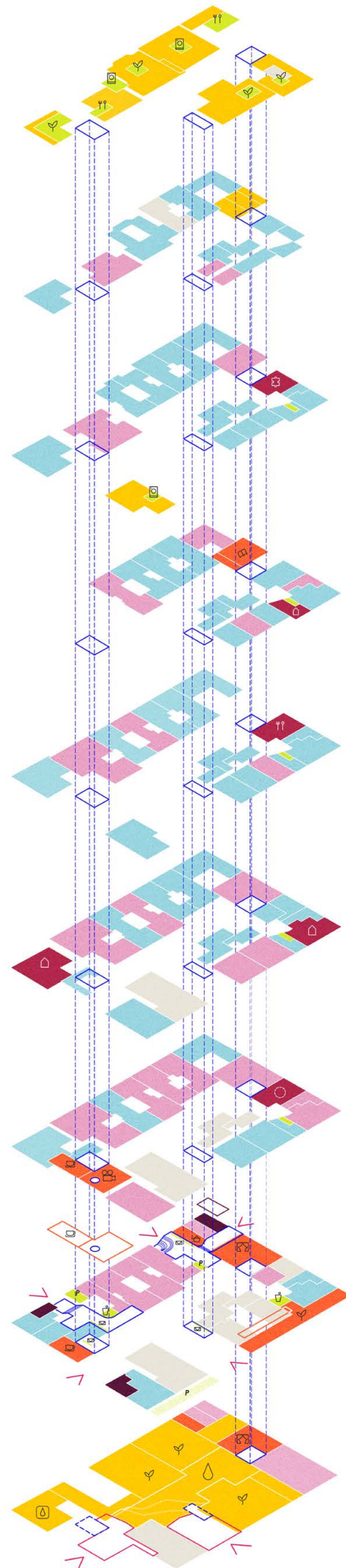
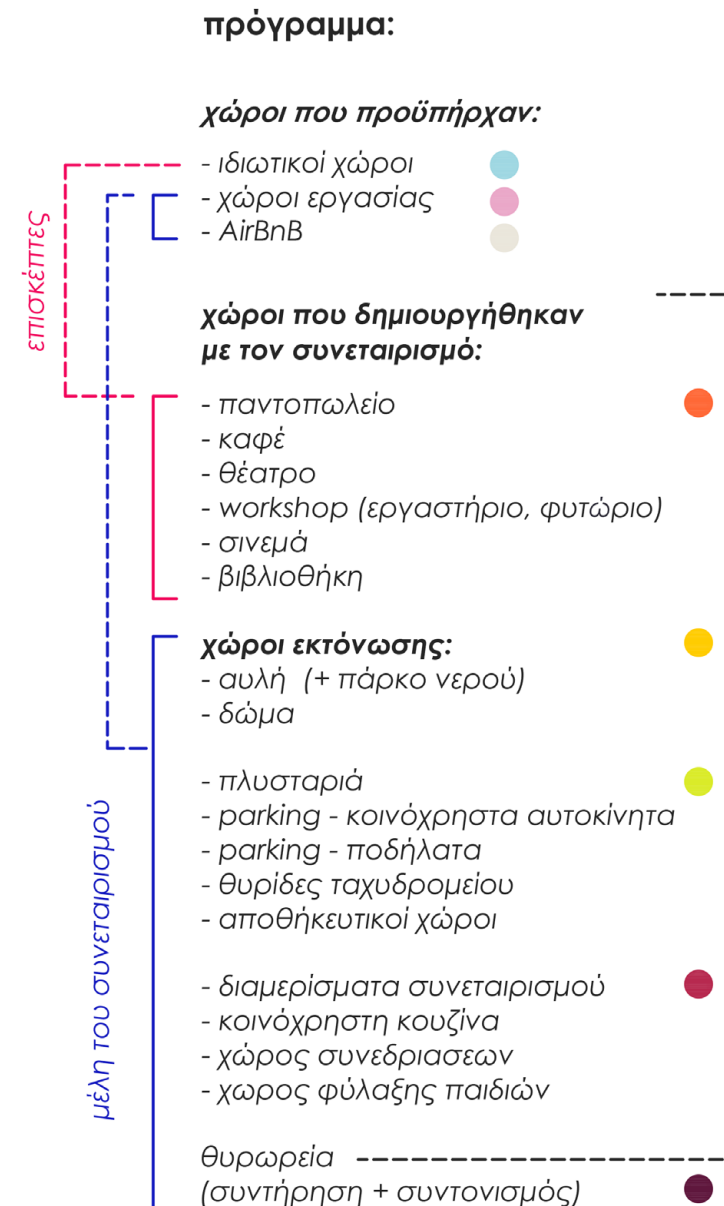
ενίσχυση της **διαπερατότητας** μεταξύ των διαδρόμων και των χώρων ημι-δημόσιας χρήσης

Στο νέο μοντέλο του οικοδομικού τετραγώνου παρατηρείται σημαντική διεύρυνση του προγράμματος χρήσεων, το οποίο πλέον καλύπτει όχι μόνο στεγαστικές ανάγκες αλλά και ένα ευρύ φάσμα κοινωνικών, πολιτιστικών και καθημερινών λειτουργιών. Οι περισσότερες από αυτές χωροθετούνται στο ισόγειο, όπου επικρατούν ημι-δημόσιες χρήσεις όπως καφέ, σινεμά, παντοπωλείο και εργαστήριο-φυτώριο, ενώ η κοινόχρηστη αυλή με το πάρκο νερού λειτουργεί ως χώρος εκτόνωσης και κοινωνικής συναναστροφής.

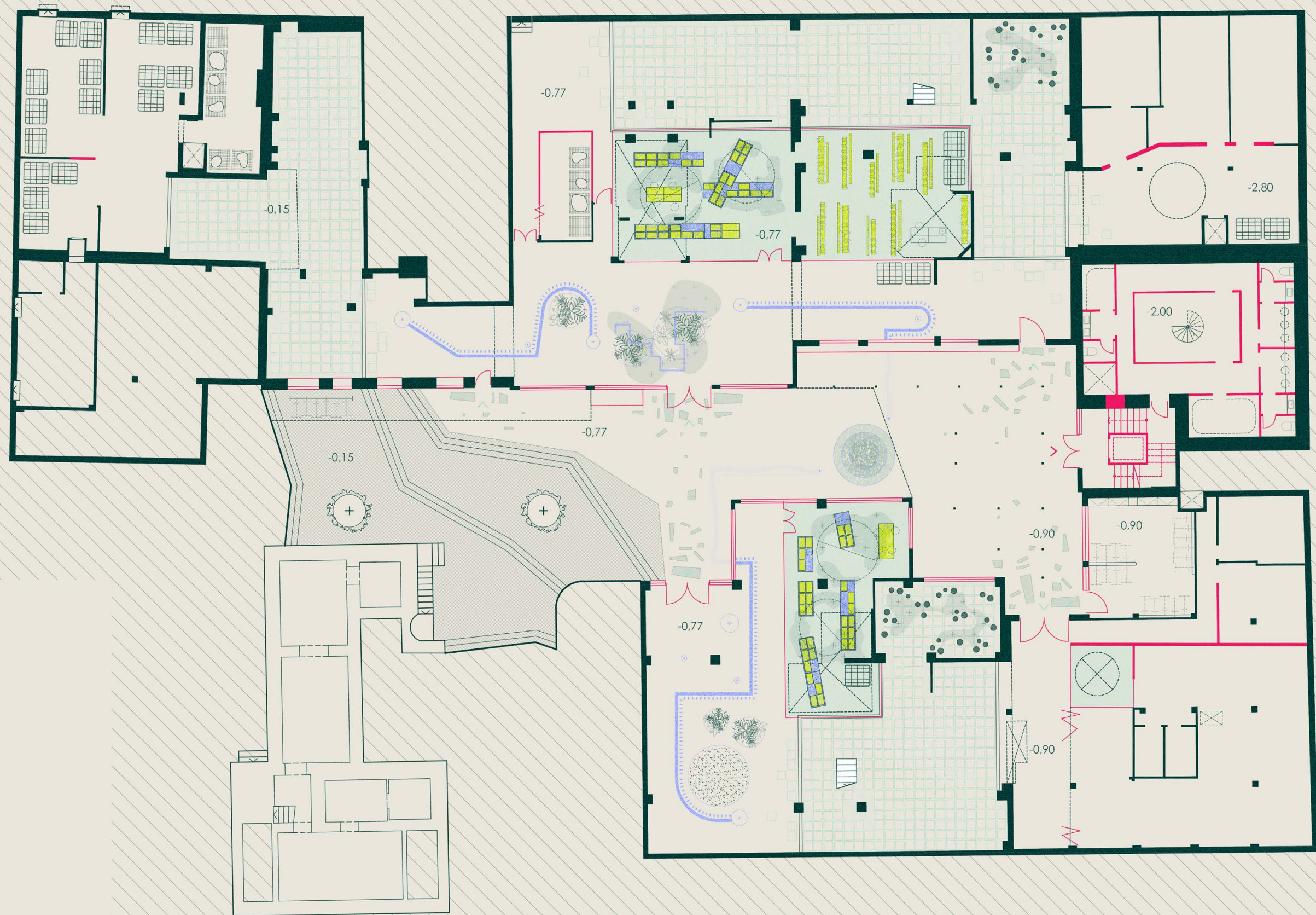

Σε ανώτερα επίπεδα ενσωματώνονται χρήσεις όπως χώρος φροντίδας παιδιών, αίθουσα συνεδριάσεων και κοινόχρηστη κουζίνα, τοποθετημένες κυρίως σε υφιστάμενα διαμερίσματα. Παράλληλα, πολιτιστικές εγκαταστάσεις, όπως το θέατρο και η βιβλιοθήκη της σχολής θεάτρου, αποκτούν αυξημένο ρόλο, ενισχύοντας τη σύνδεση του τετραγώνου με τη γειτονιά. Επαγγελματικοί χώροι, όπως ιατρεία και στούντιο, εντάσσονται οργανικά στο πρόγραμμα, λειτουργώντας με εξωστρέφεια και ανοίγοντας προς τον κοινόχρηστο χώρο.

Η κεντρική αυλή αποτελεί τον βασικό χώρο αναφοράς και συλλογικής δραστηριότητας, ενώ το δώμα του κτηρίου διαμορφώνεται ως δεύτερος χώρος εκτόνωσης με ευέλικτες δυνατότητες χρήσης και κοινούς βοηθητικούς χώρους, όπως πλυσταριά. Κατά μήκος των ορόφων αξιοποιούνται επίσης χώροι πρώην κλιμακοστασίων για καλλιέργεια.

Η πρόσβαση στον εσωτερικό χώρο γίνεται μέσω πέντε εισόδων, τρεις από τις οποίες διέρχονται μέσα από στοές υφιστάμενων πολυκατοικιών και δύο μέσω κενών οικοπέδων. Οι εισοδοί συνδέονται με κατακόρυφους πυρήνες και ένα δίκτυο εξωτερικών διαδρόμων που προσφέρουν πρόσβαση στα διαμερίσματα. Οι διάδρομοι αυτοί λειτουργούν παράλληλα ως χώροι στάσης, δημιουργώντας πλατώματα για κοινωνικές δραστηριότητες και συνεισφέροντας στην ενίσχυση του συλλογικού και ανοιχτού χαρακτήρα του χώρου.

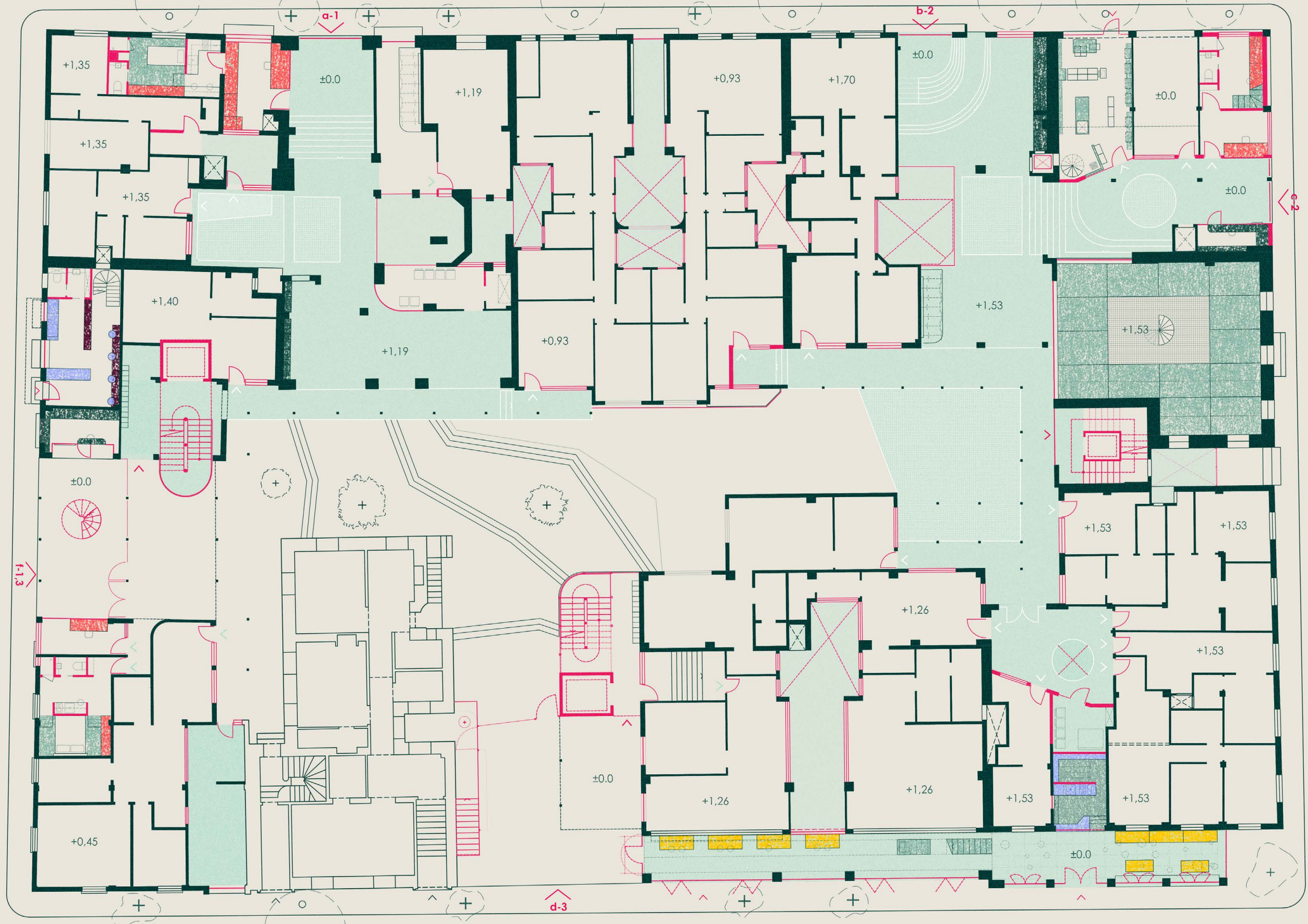
0 1 5 10

κάτοψη υπογείου

Κουτουριώτου

Δεληγιάννη

0 1 5 10

κάτοψη ισογείου

Ζαΐμη

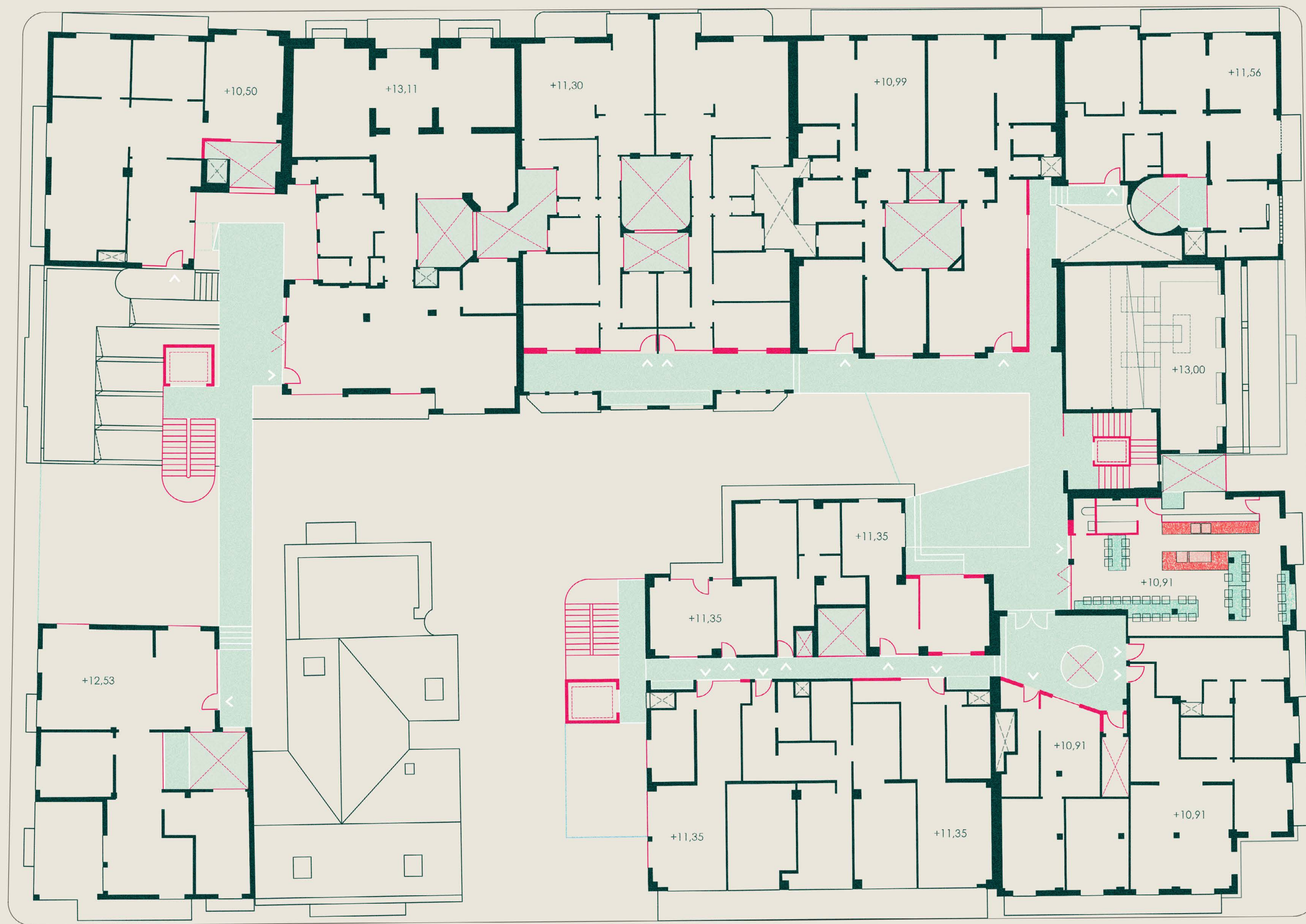
0 1 5 10
κάτοψη 1ου ορόφου

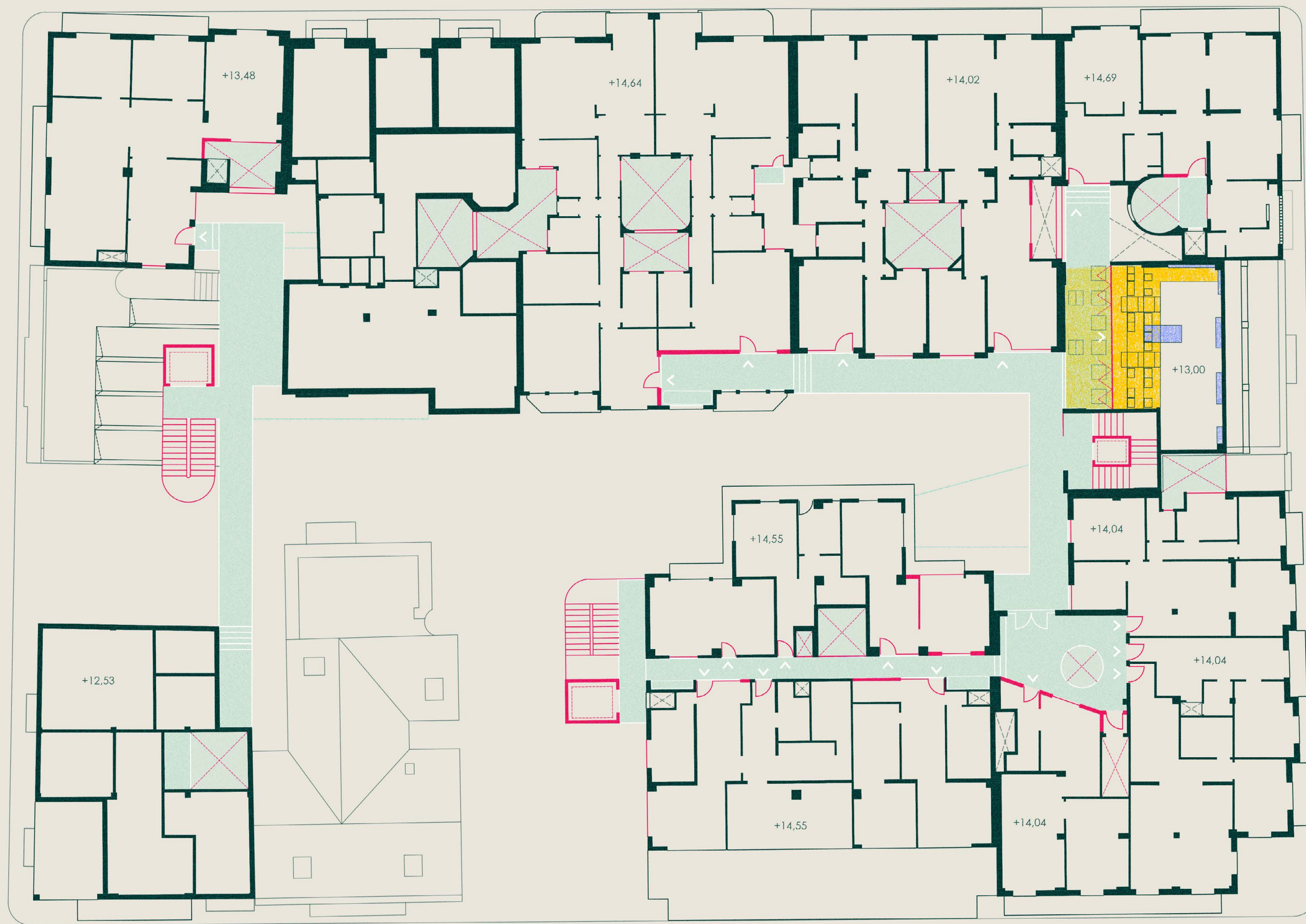

0 1 5 10
κάτοψη 2ου ορόφου

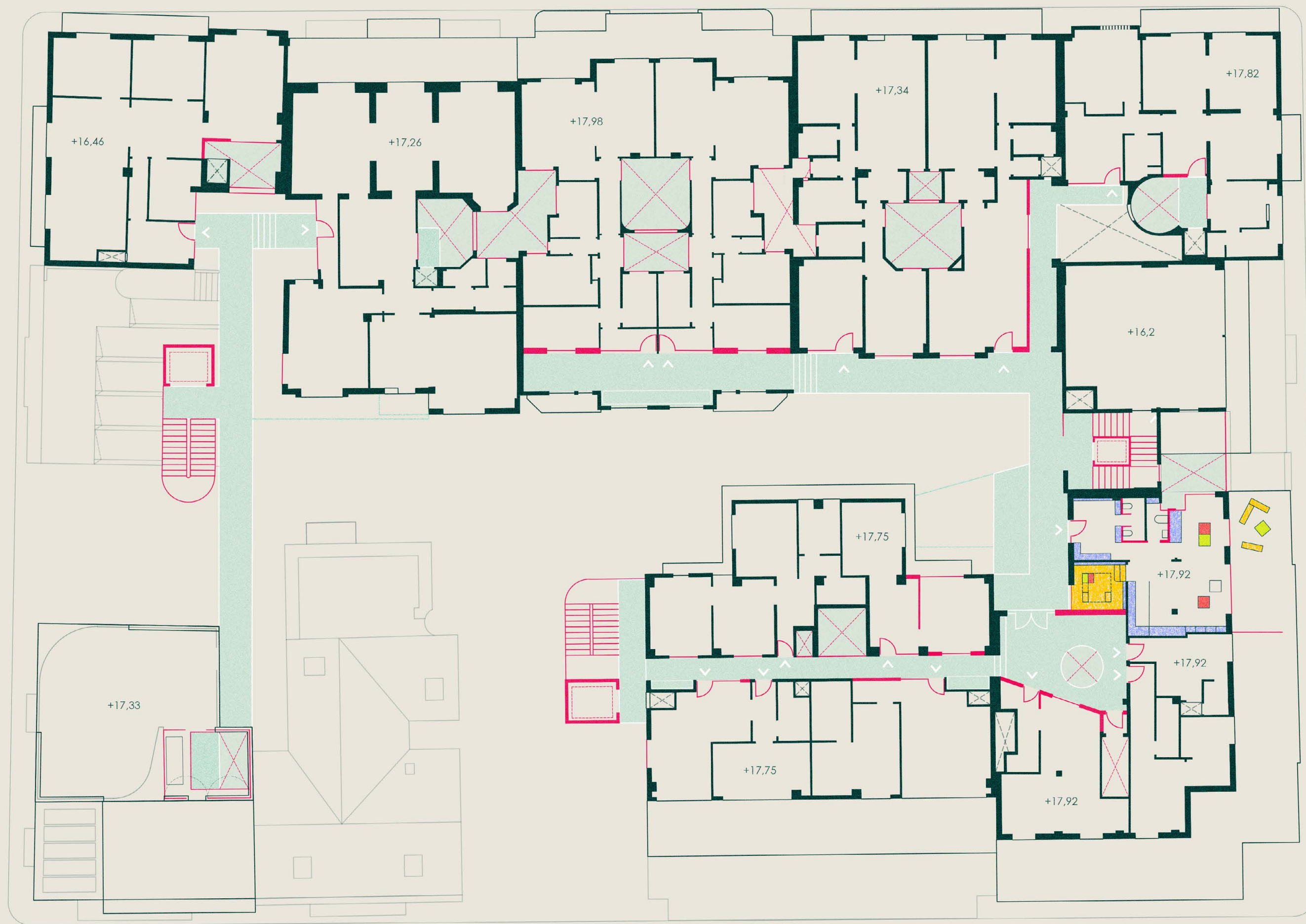

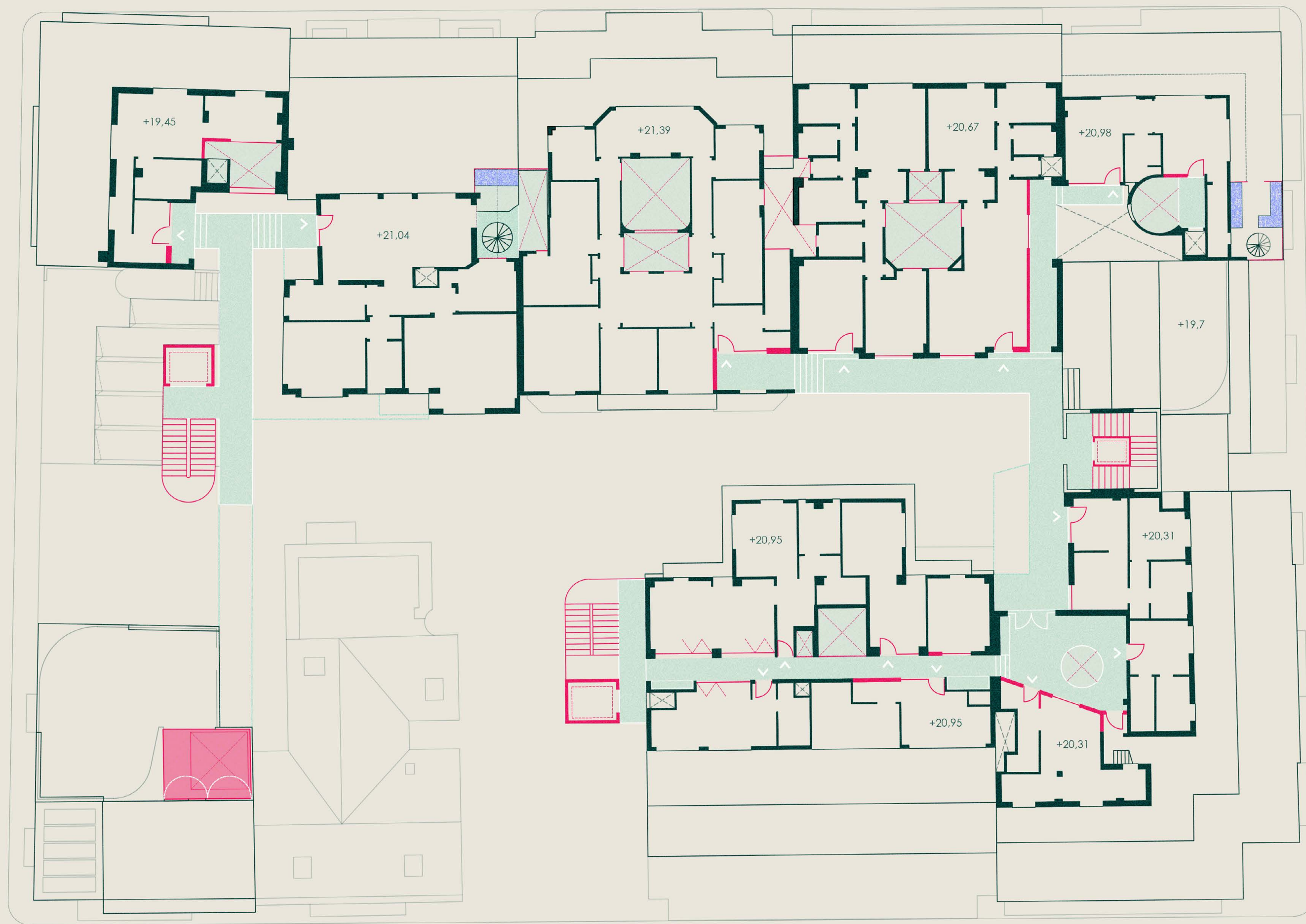

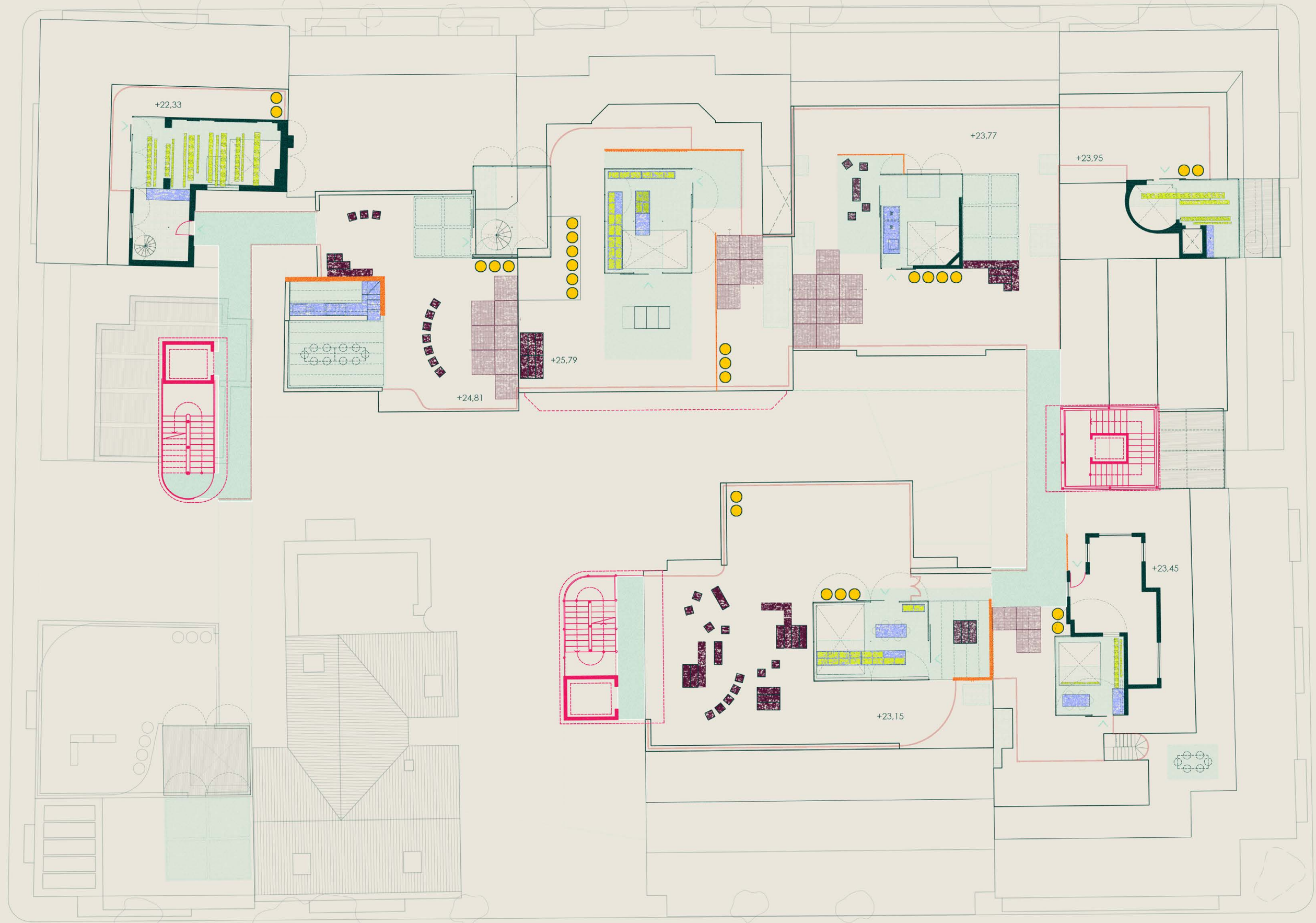

0 1 5 10
κάτοψη 6ου ορόφου

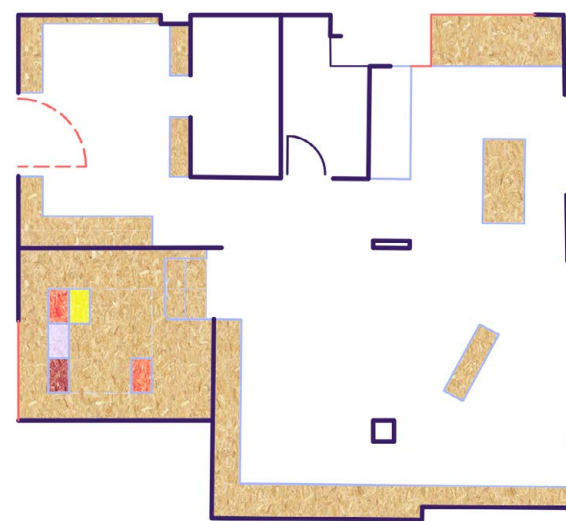
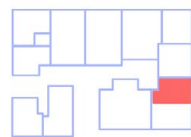

κάτοψη δώματος

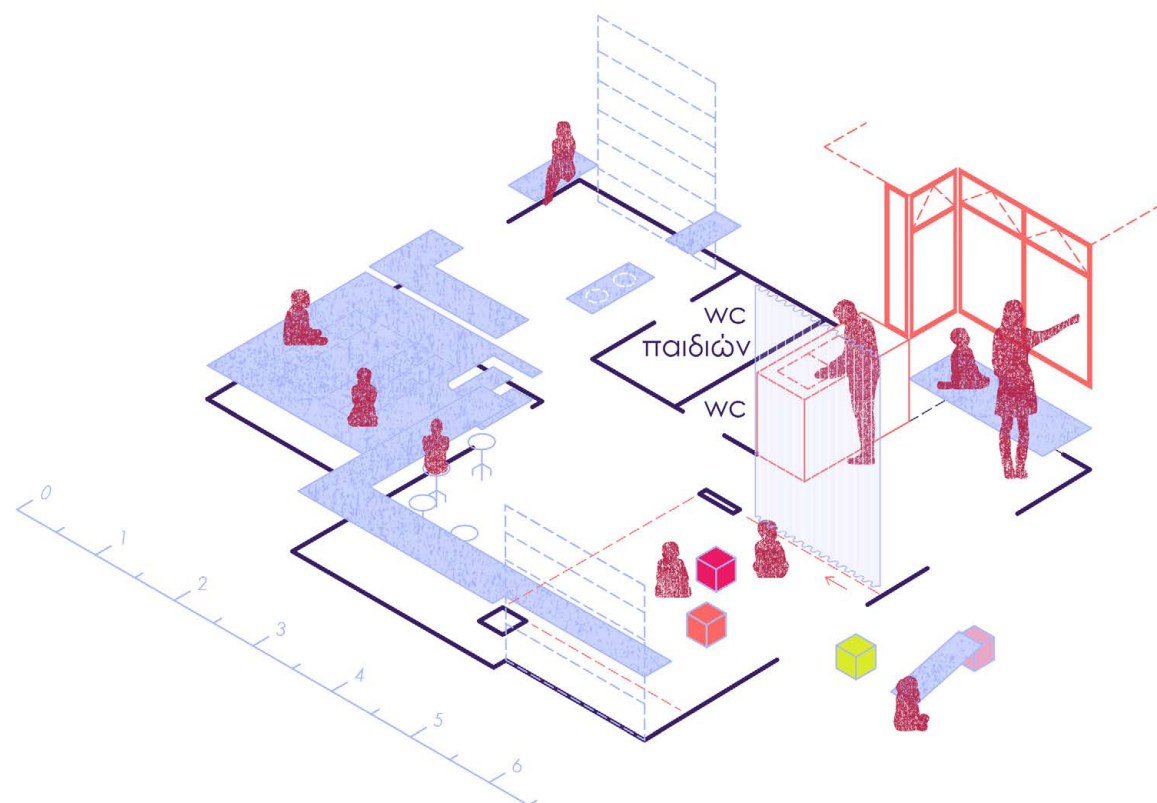

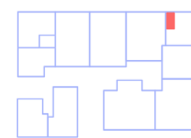
χώρος φύλαξης παιδών στάθμη +5

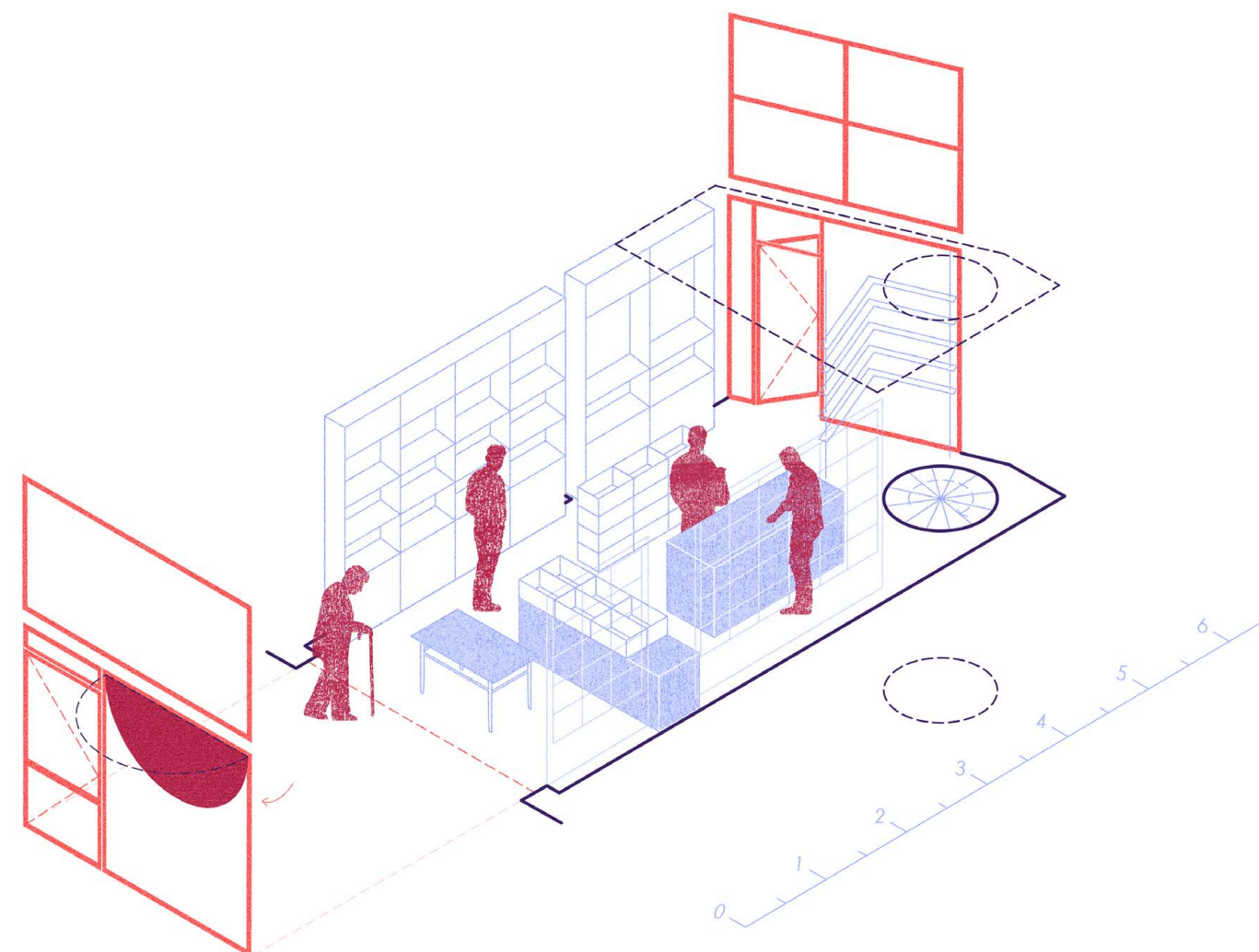
κάτοψη

παντοπωλείο στάθμη ±0,0

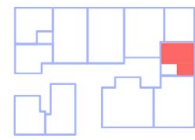

Οι επιμέρους εσωτερικοί κοινόχρηστοι χώροι της πρότασης συγκροτούνται ως ευέλικτες χωρικές μονάδες που υποστηρίζουν την συλλογική ζωή. Χωρίς να δεσμεύονται από τη σταθερή τους θέση εντός ενός συγκεκριμένου διαμερίσματος, οι χώροι αυτοί σχεδιάζονται έτσι ώστε να μπορούν να επανατοποθετηθούν σε άλλες θέσεις του κτιρίου ή να επεκταθούν, μέσω της ενοποίησης γειτονικών διαμερισμάτων ή χώρων. Ο σχεδιασμός των χώρων βασίζεται σε ελαφριές κατασκευές, οι οποίες επιτρέπουν τη τροποποίηση του χώρου ανάλογα με τις ανάγκες της κοινότητας.

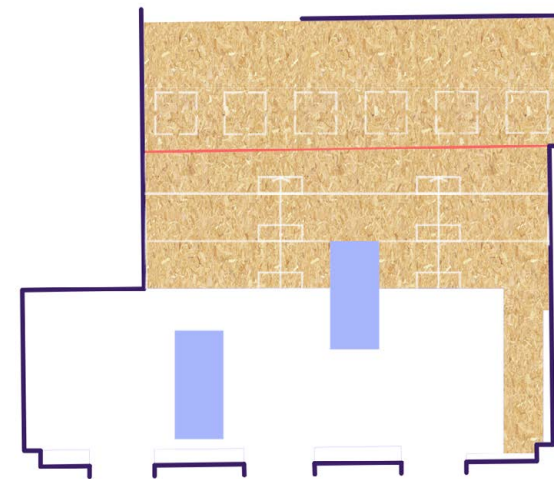

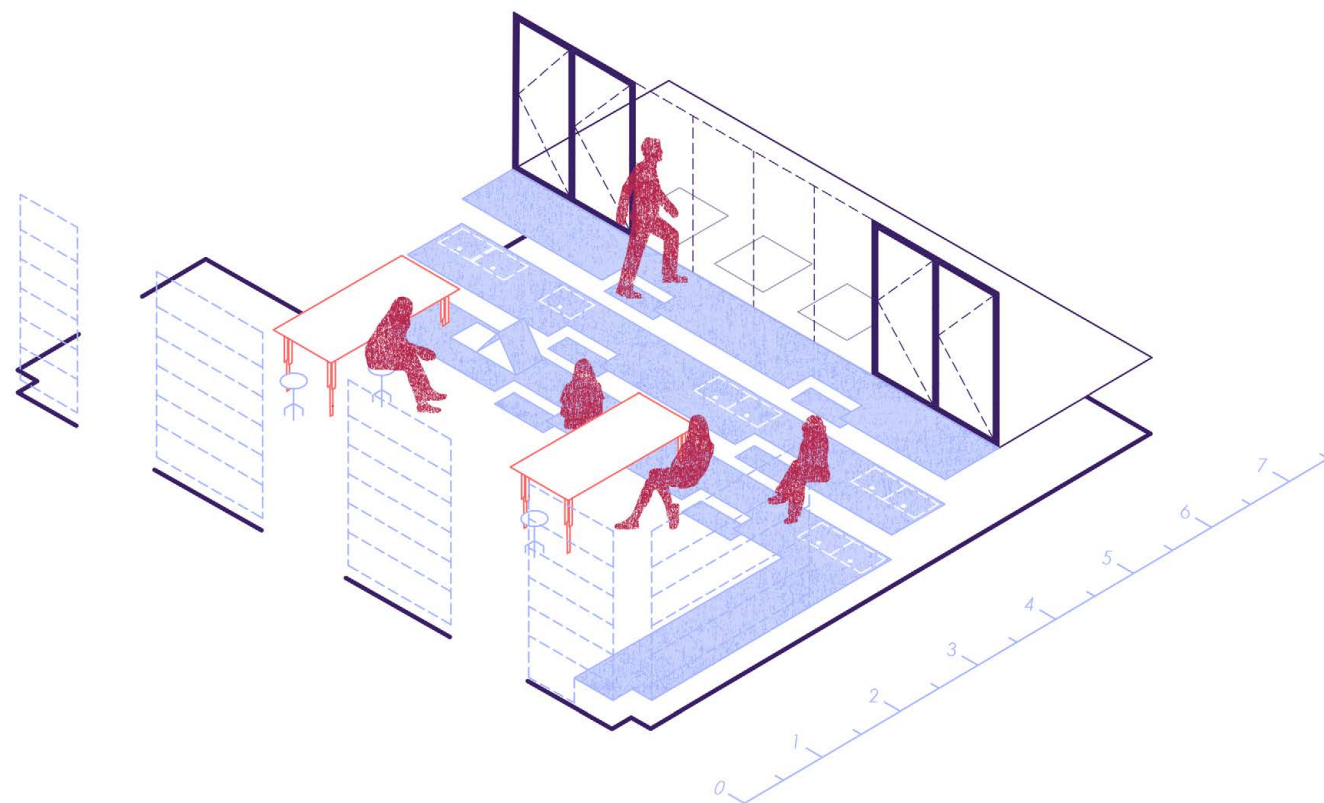
βιβλιοθήκη σχολής θεάτρου στάθμη +3

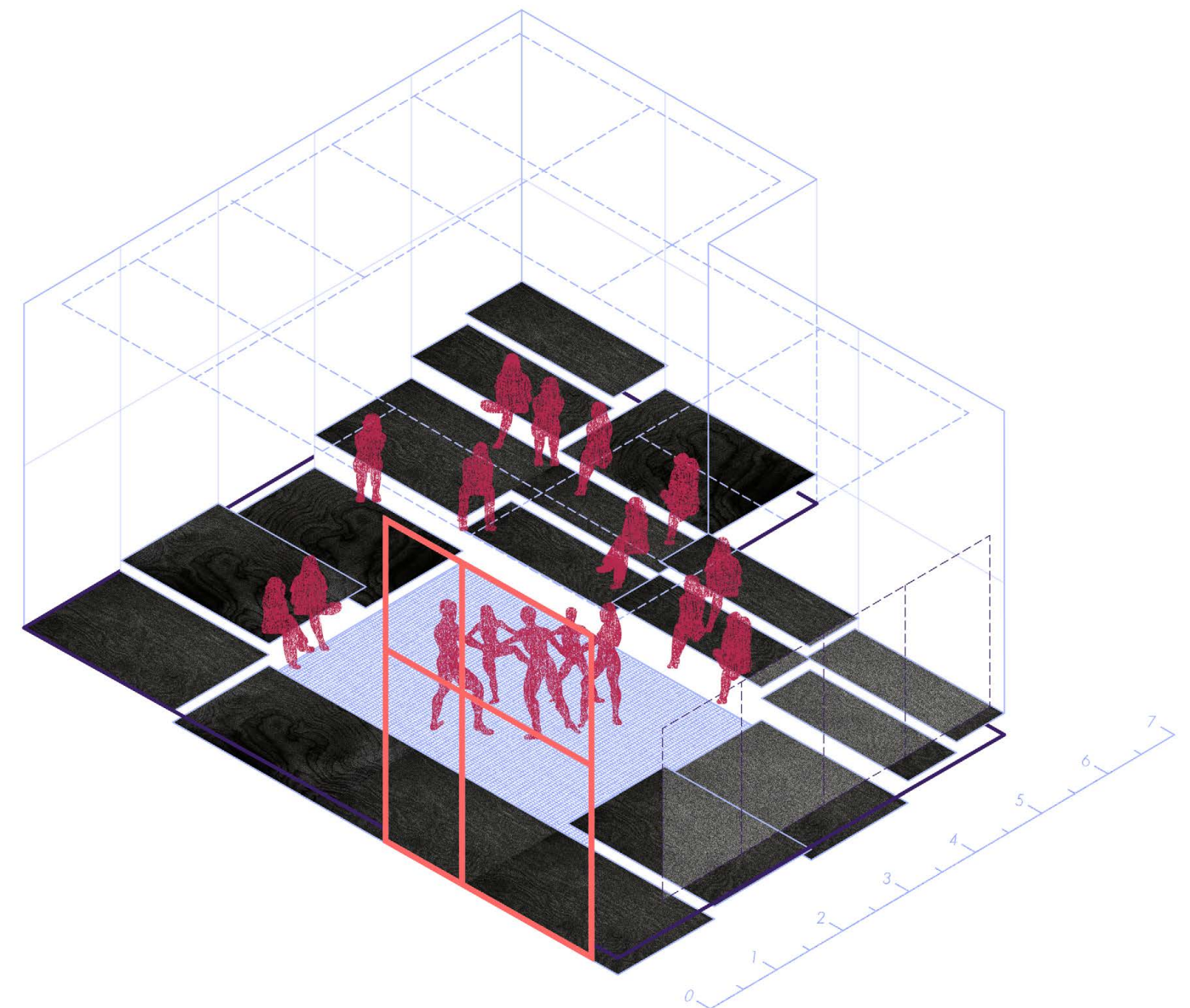
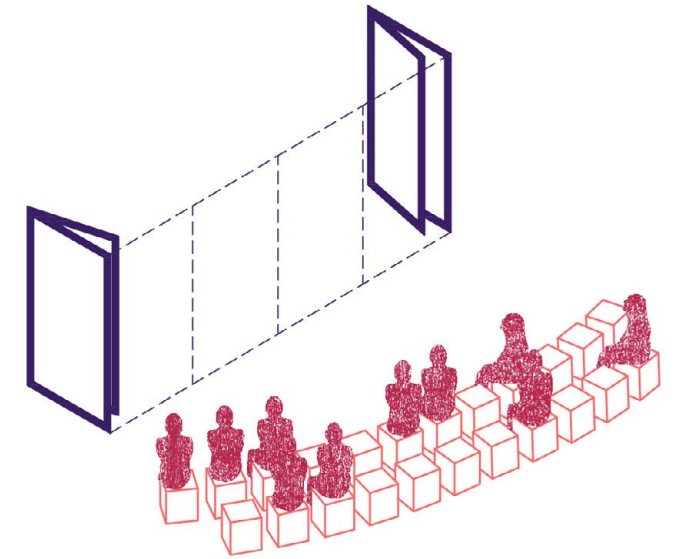
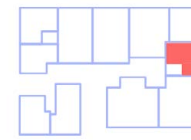
Φύλλο OSB

κάτοψη

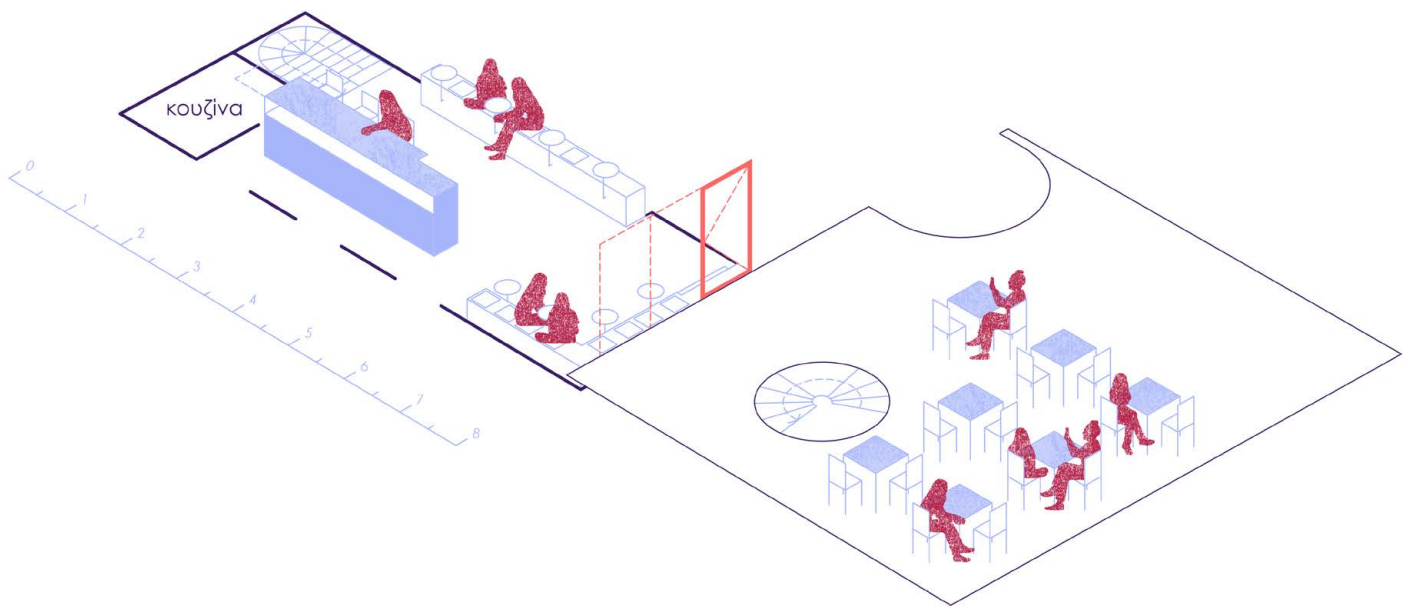
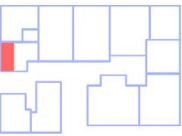

θεάτρο σχολής στάθμη ±0,0

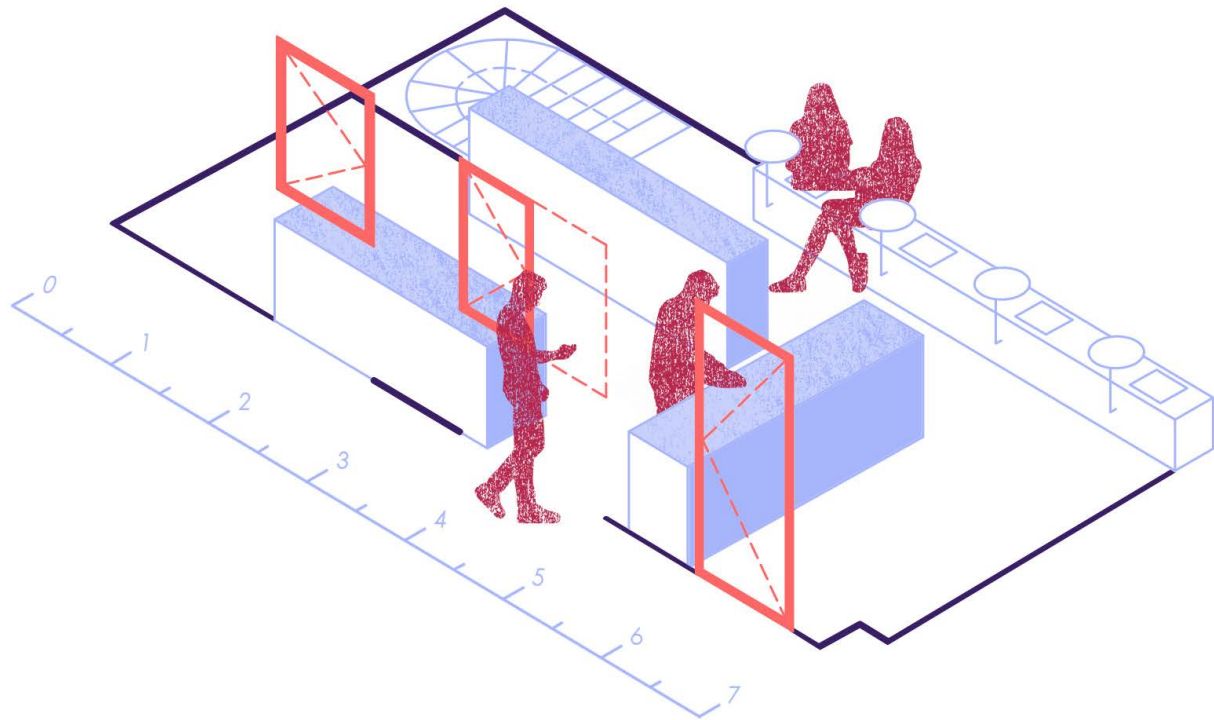

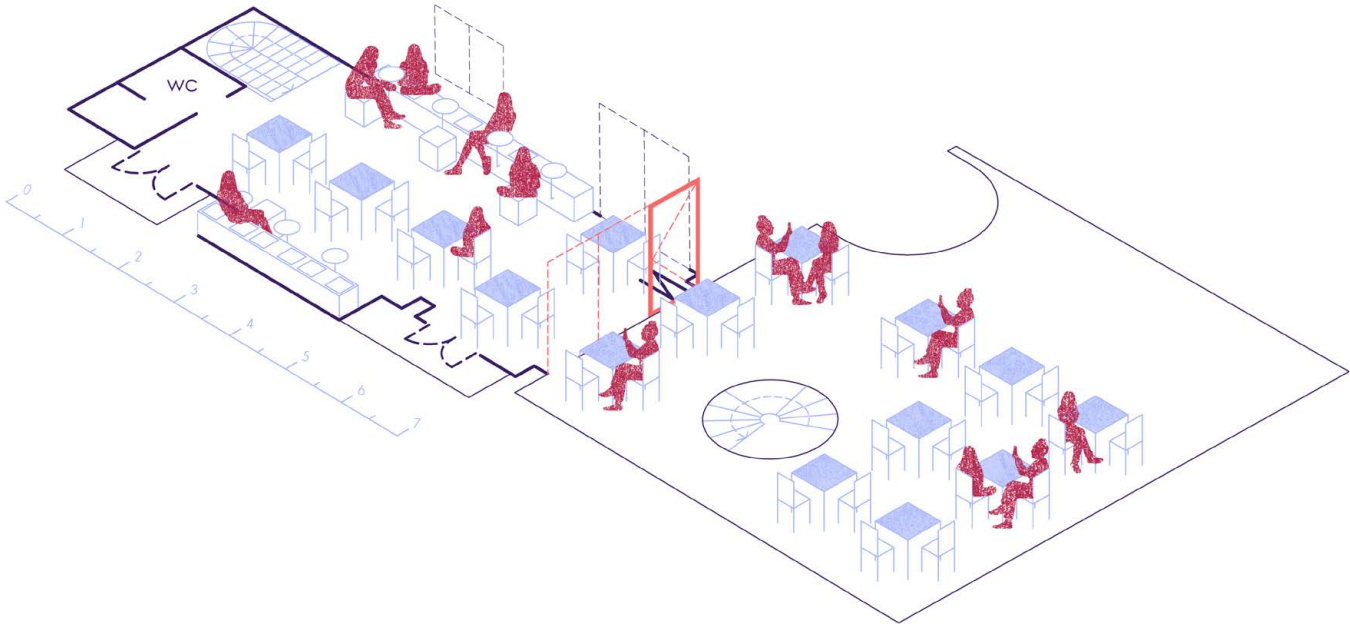
καφέ στάθμη +1

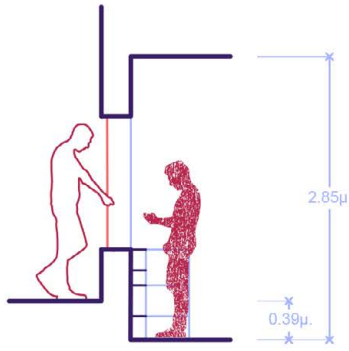
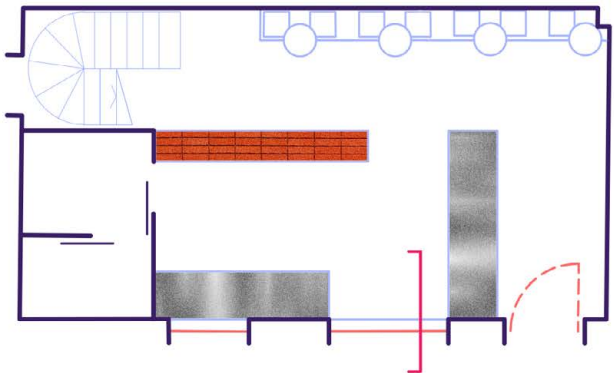
στάθμη 0,00

στάθμη +2

inox τούβλο

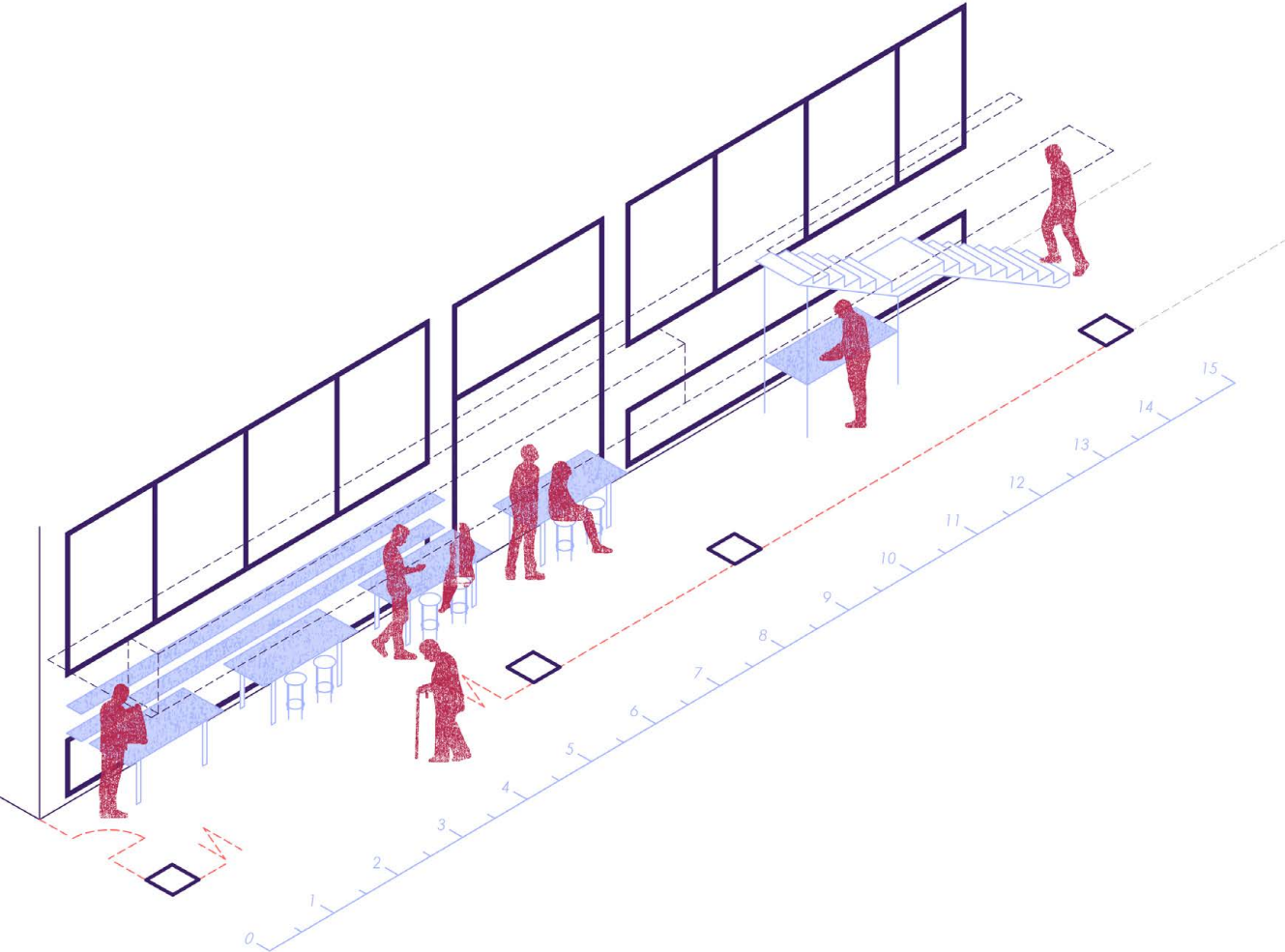
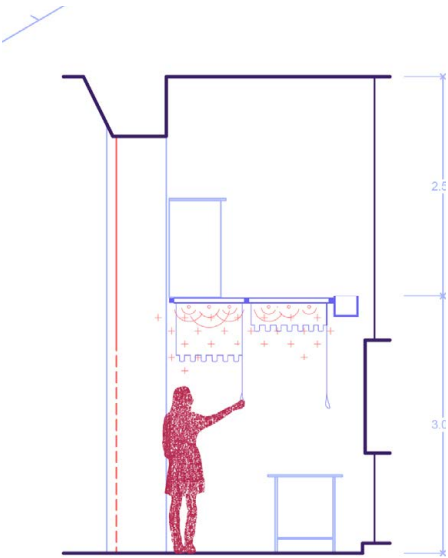
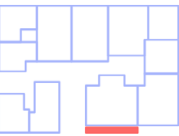

06. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΧΩΡΟΙ

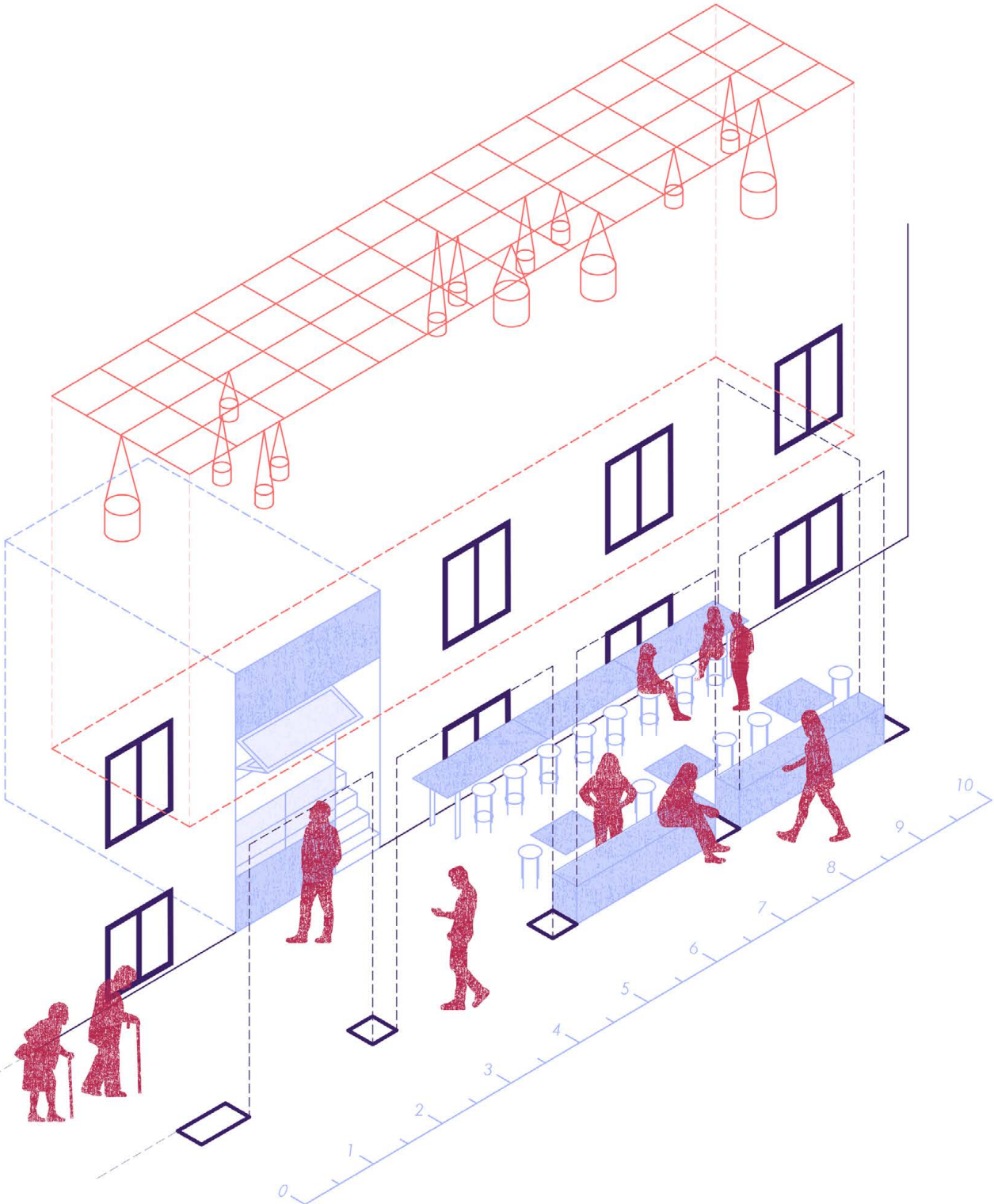
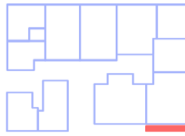
06. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΧΩΡΟΙ

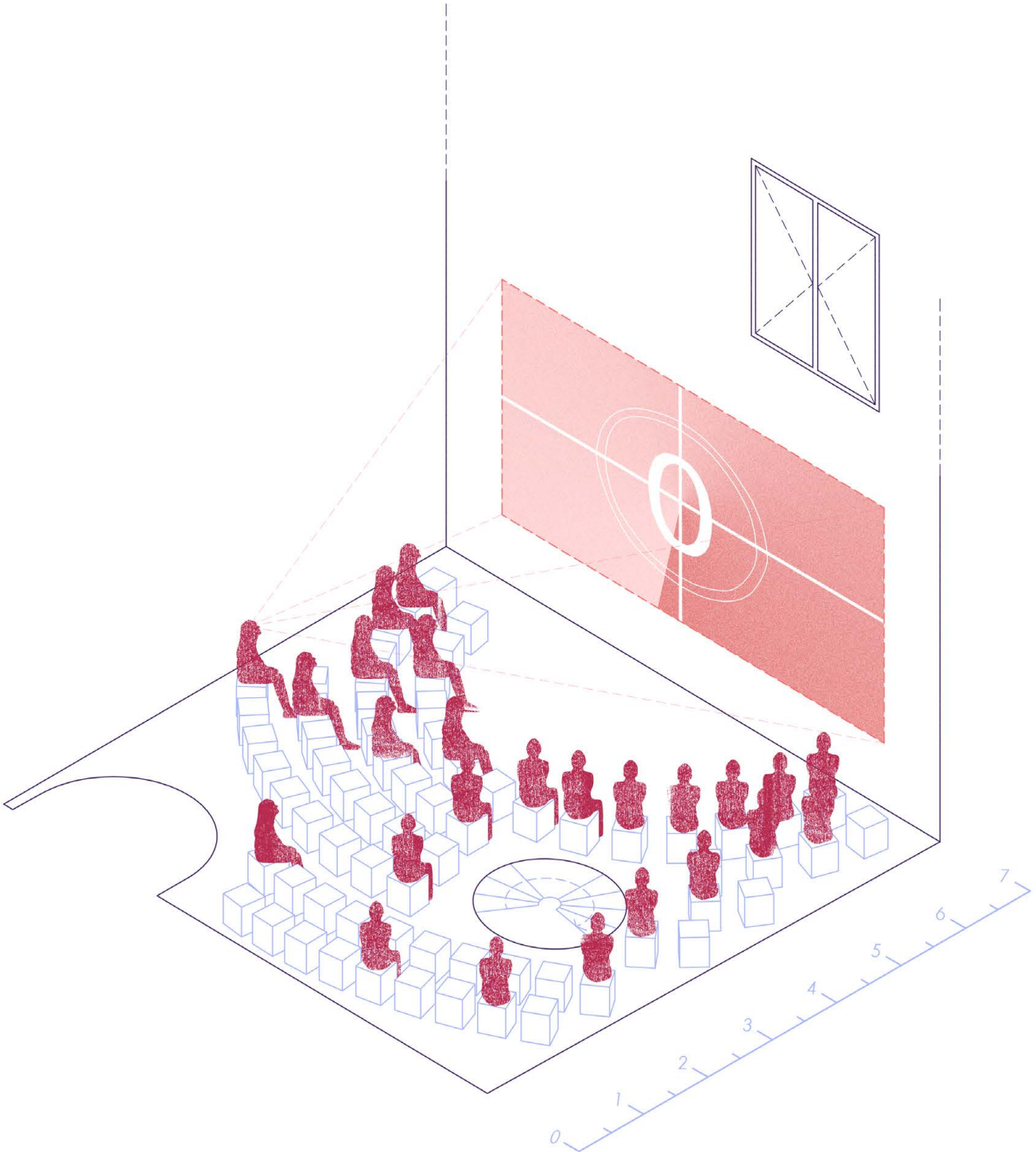
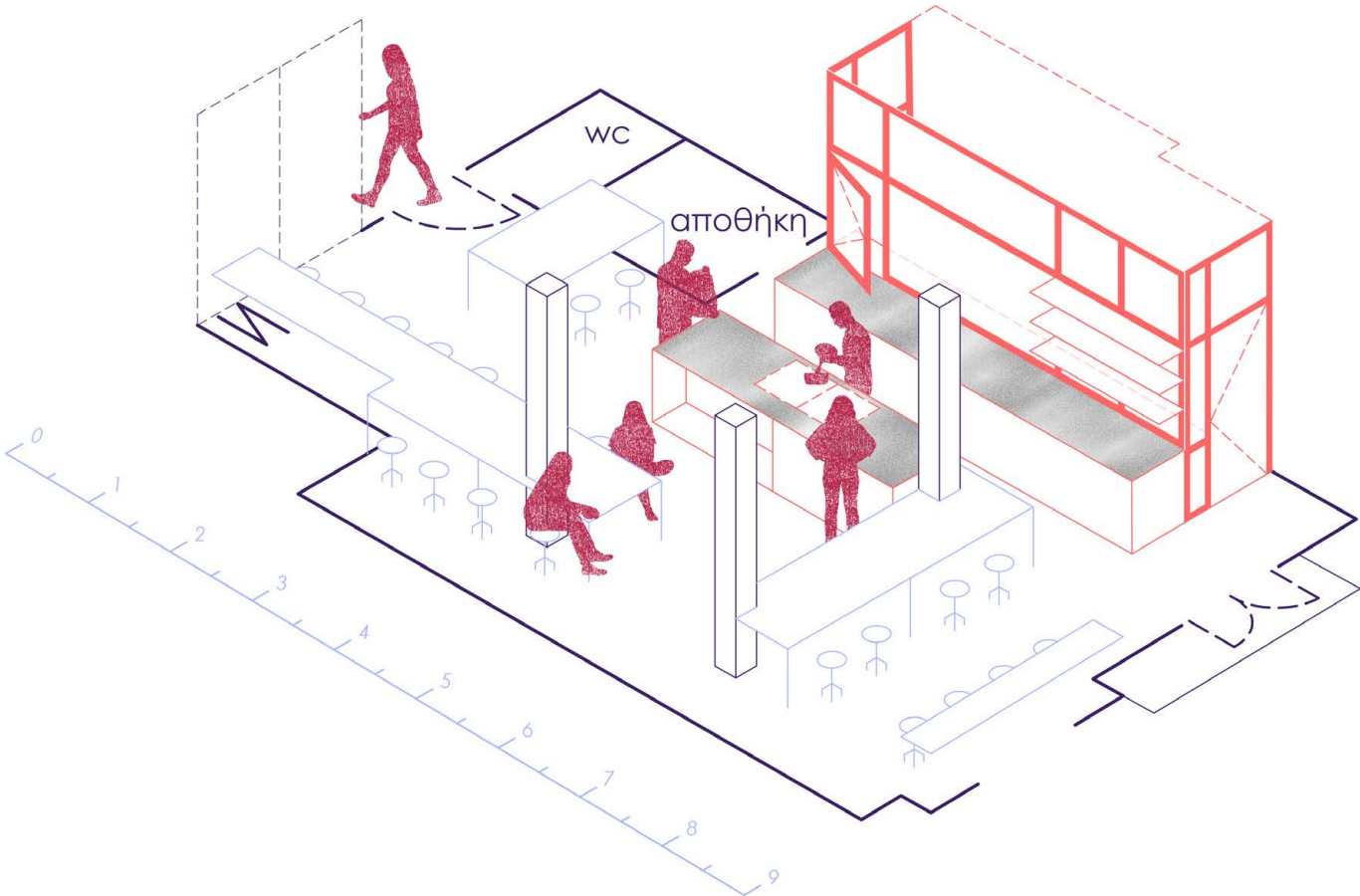
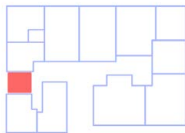
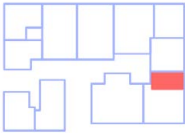
φυτώριο - εργαστήριο στάθμη ±0,0

φυτώριο - κατάστημα στάθμη ±0,0

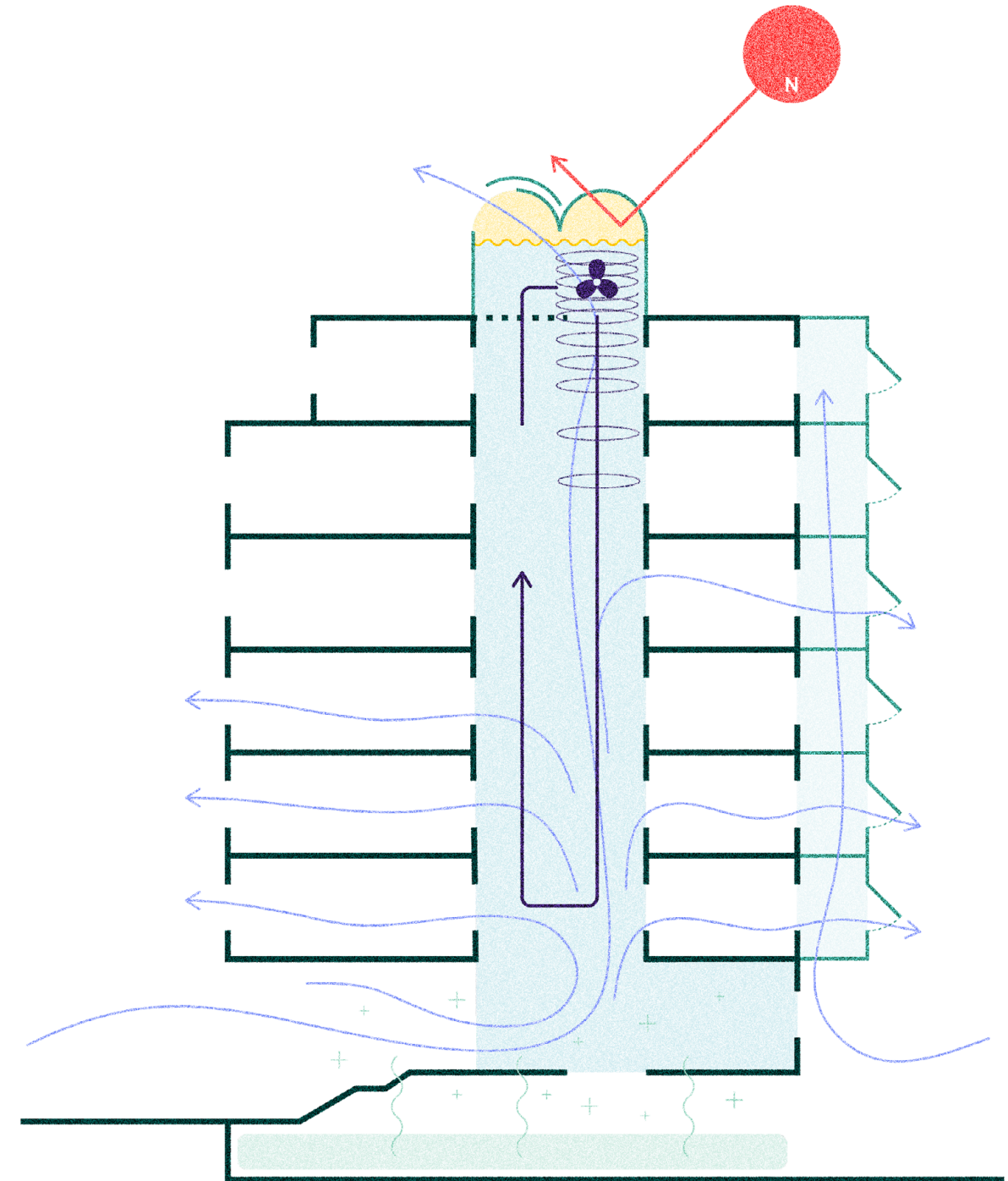

αερισμός και θερμική ροή _στους πράσινους πυρήνες

Η στρατηγική του σχεδιασμού εστιάζει στη δημιουργία μικροκλιμάτων που βελτιώνουν τις συνθήκες διαβίωσης εντός του οικοδομικού τετραγώνου, με στόχο την ανθεκτικότητα στις ακραίες καιρικές συνθήκες. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω βιοκλιματικών επεμβάσεων και παθητικών συστημάτων, όπως η αξιοποίηση των παλιών κλιμακοστασίων ως θερμοκήπια-καλλιέργειες και θερμικές καμινάδες, η συλλογή και διαχείριση νερού με υπόγειες δεξαμενές, καθώς και η ενσωμάτωση συστημάτων σκίασης και αυτόματου δροσισμού.

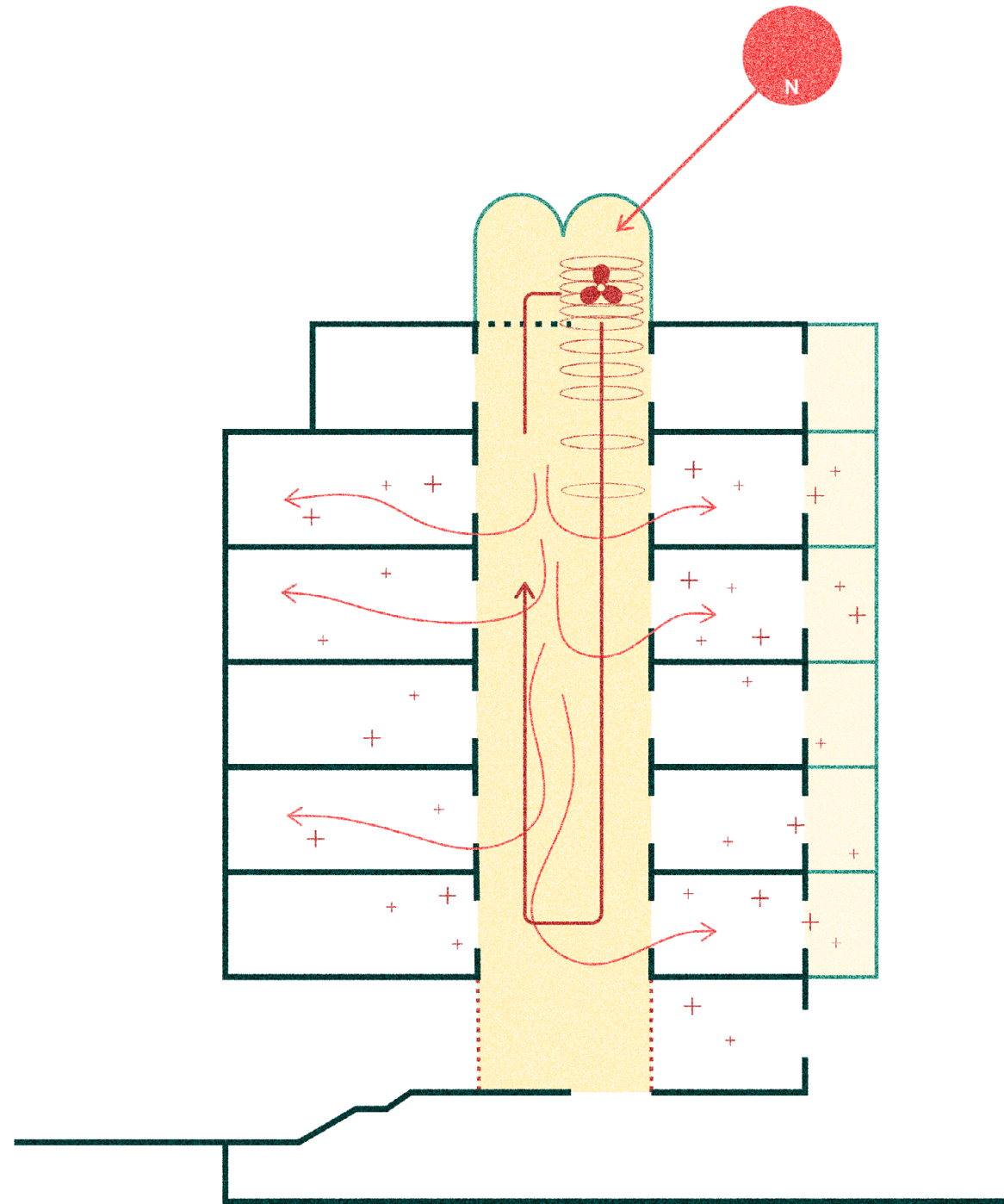

καλοκαίρι

Ο πράσινος πυρήνας λειτουργεί ως θερμική καμινάδα: δροσερός αέρας εισέρχεται από τα χαμηλά επίπεδα, θερμαίνεται και ανεβαίνει, απομακρύνοντας τη θερμότητα μέσω ανοιγμάτων στην κορυφή· το σύστημα ενισχύεται με σκίαση και ανεμιστήρα για την κυκλοφορία του αέρα. Μέσω της συνεχούς ροής, ο πυρήνας συμβάλλει στη μείωση της θερμοκρασίας στον χώρο.

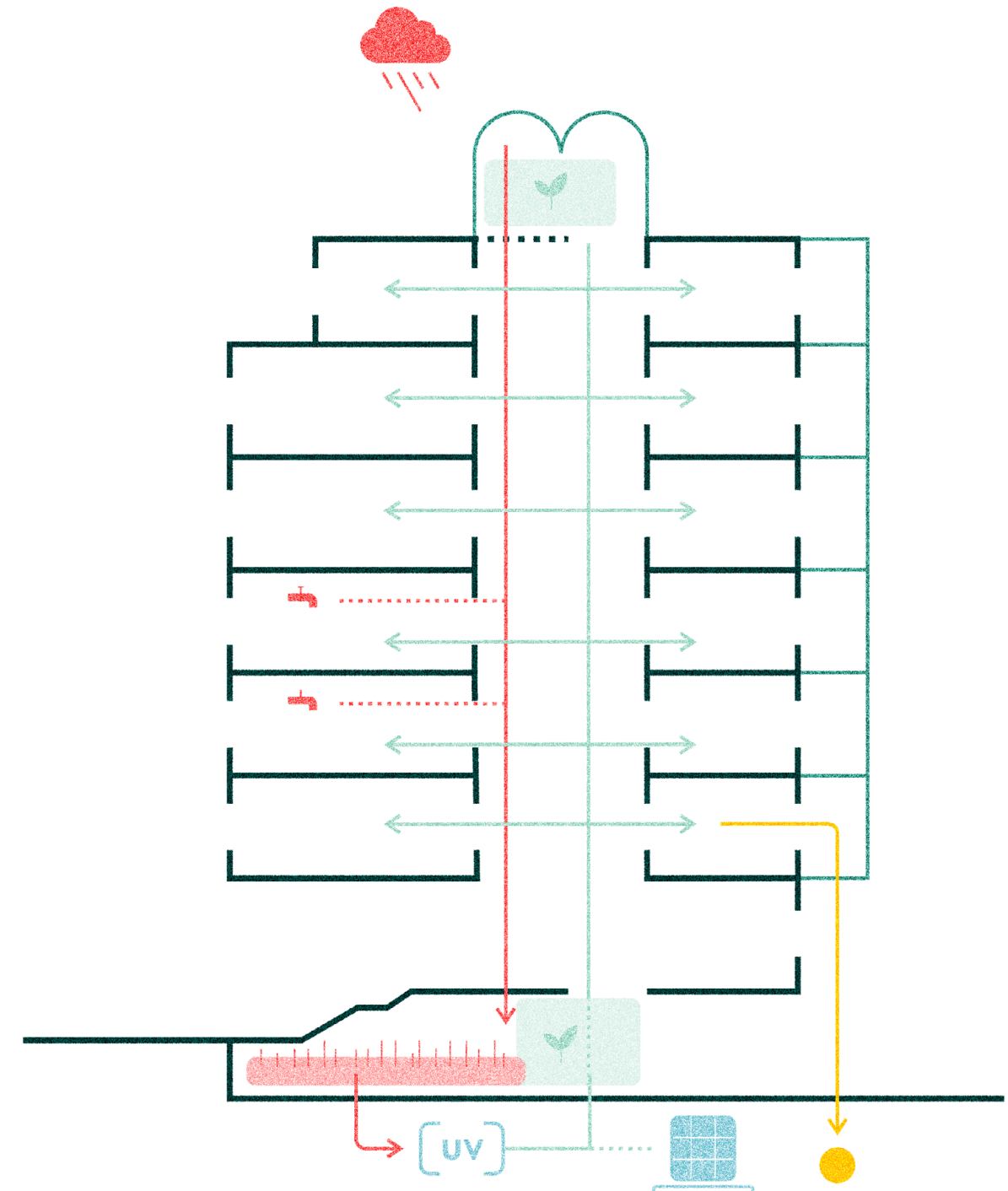
αερισμός και θερμική ροή _στους πράσινους πυρήνες

χειμώνας

Τον χειμώνα, ο πράσινος πυρήνας λειτουργεί ως παθητικός συλλέκτης θερμότητας: ο αέρας παραμένει εγκλωβισμένος στο εσωτερικό του, όπου θερμαίνεται από την ηλιακή ακτινοβολία που διεισδύει μέσω των διαφανών επιφανειών. Η συσσώρευση θερμότητας ανεβάζει τη θερμοκρασία του πυρήνα, ενώ για την κυκλοφορία του θερμού αέρα προς τους χαμηλότερους χώρους ενεργοποιείται ανεμιστήρας, ενισχύοντας τη θερμική άνεση και στη γειτονική ζώνη.

φυσικοί πόροι εκμετάλλευσης _στους πράσινους πυρήνες

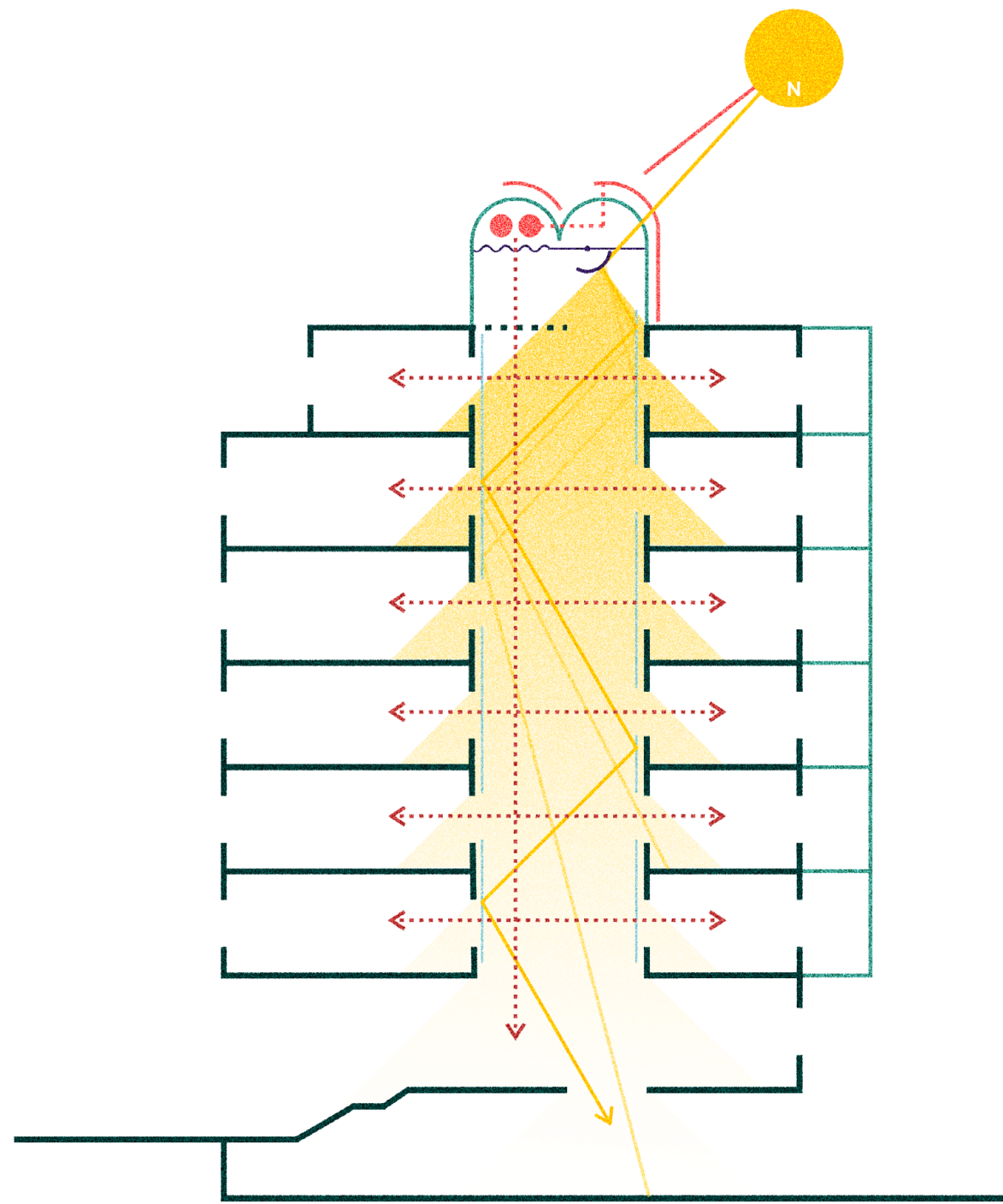

νερό

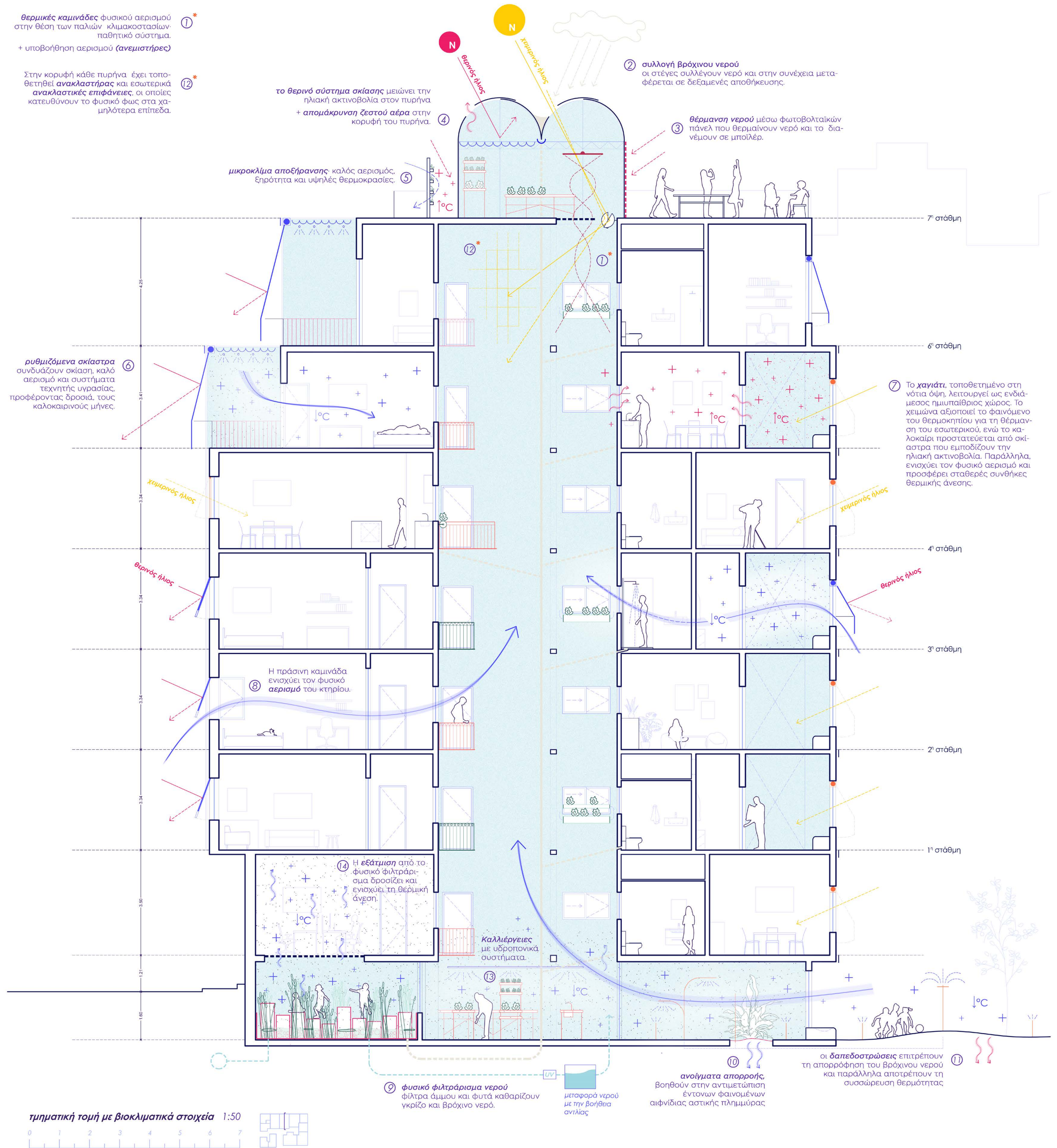
Το βρόχινο και χρησιμοποιημένο νερό οδηγείται μέσω του πυρήνα σε υπόγειες δεξαμενές, φιλτράρεται φυσικά και καθαρίζεται με ακτίνες UV, ώστε να επαναχρησιμοποιηθεί για τις ανάγκες του συγκροτήματος.

—στους πράσινους πυρήνες

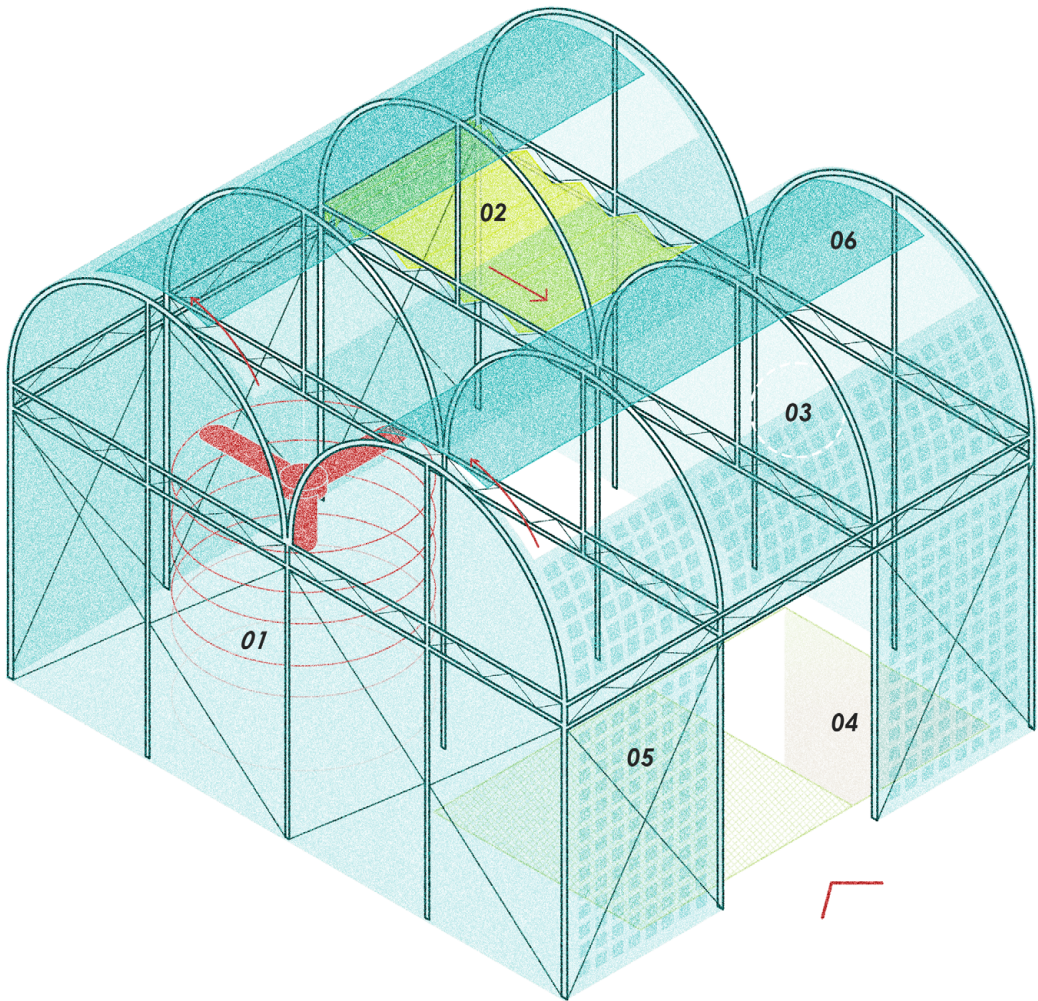

Ανακλαστήρας και ανακλαστικές επενδύσεις στο εσωτερικό του πυρήνα οδηγούν το φυσικό φως από την κορυφή στα χαμηλότερα επίπεδα, μειώνοντας την ανάγκη για τεχνητό φωτισμό.

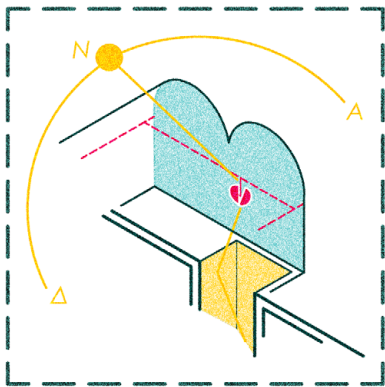

αξονομετρικό "θερμοκηπίου"
_στέψη για τους πράσινους πυρήνες

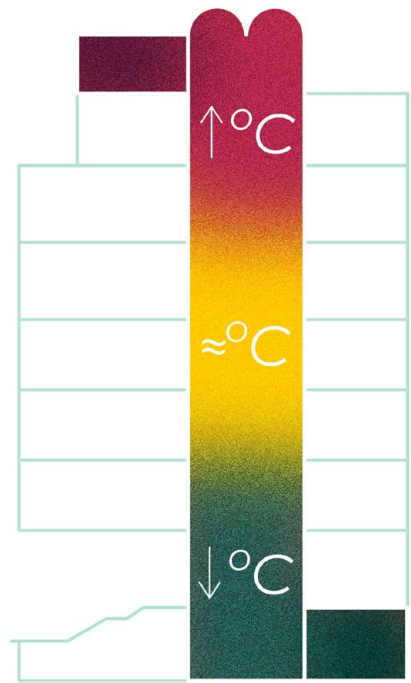

- 01 ανεμιστήρας - κυκλοφορία του αέρα στον πυρήνα
- 02 σκίαστρο - σκίαση του πυρήνα τους θερινούς μήνες
- 03 ανακλαστήρας - αντανάκλαση του φωτός στις χαμηλότερες στάθμες
- 04 χρήση ανακλαστικών επενδύσεων στους τοίχους του πυρήνα
- 05 φωτοβολταϊκά πανελ - παροχή ζεστού νερού
- 06 ανοιγόμενα φύλλα - για την εκτόνωση του θερμού αέρα

03

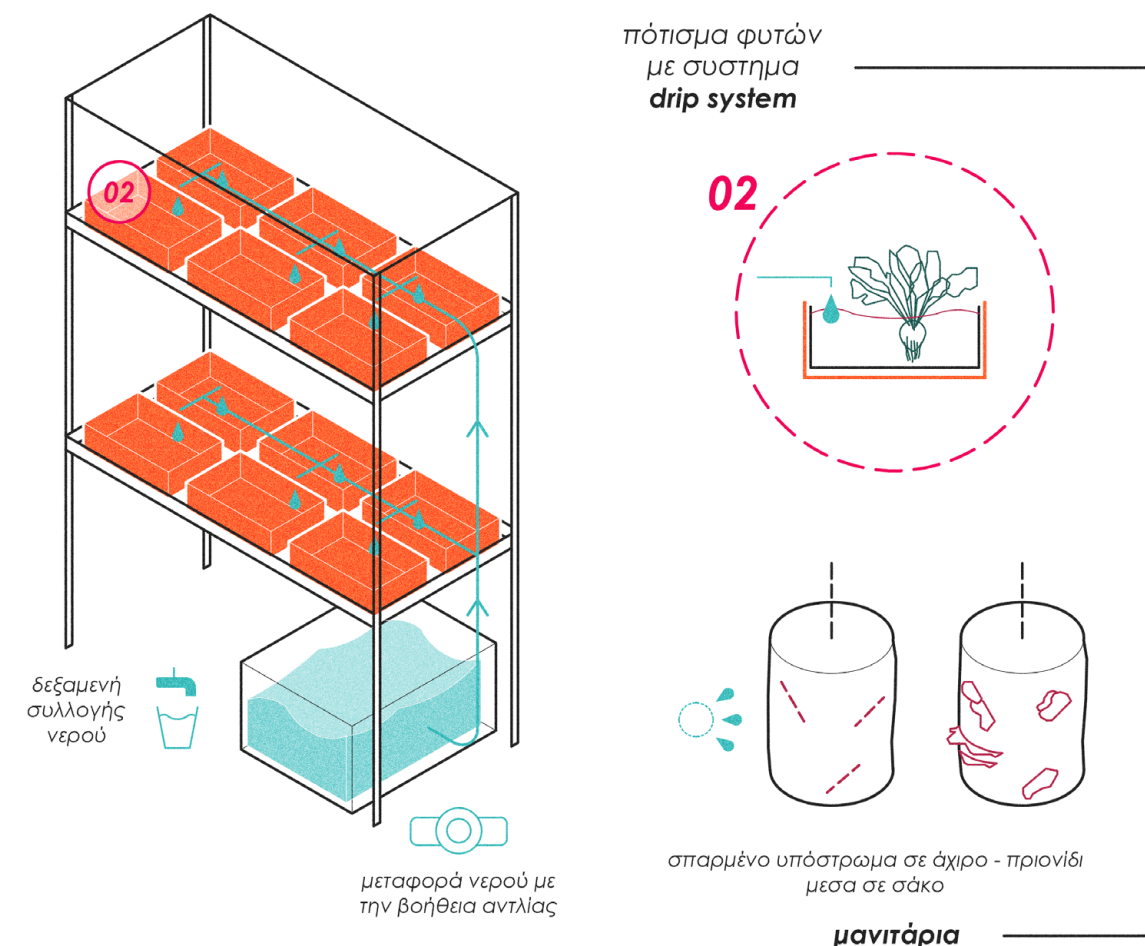
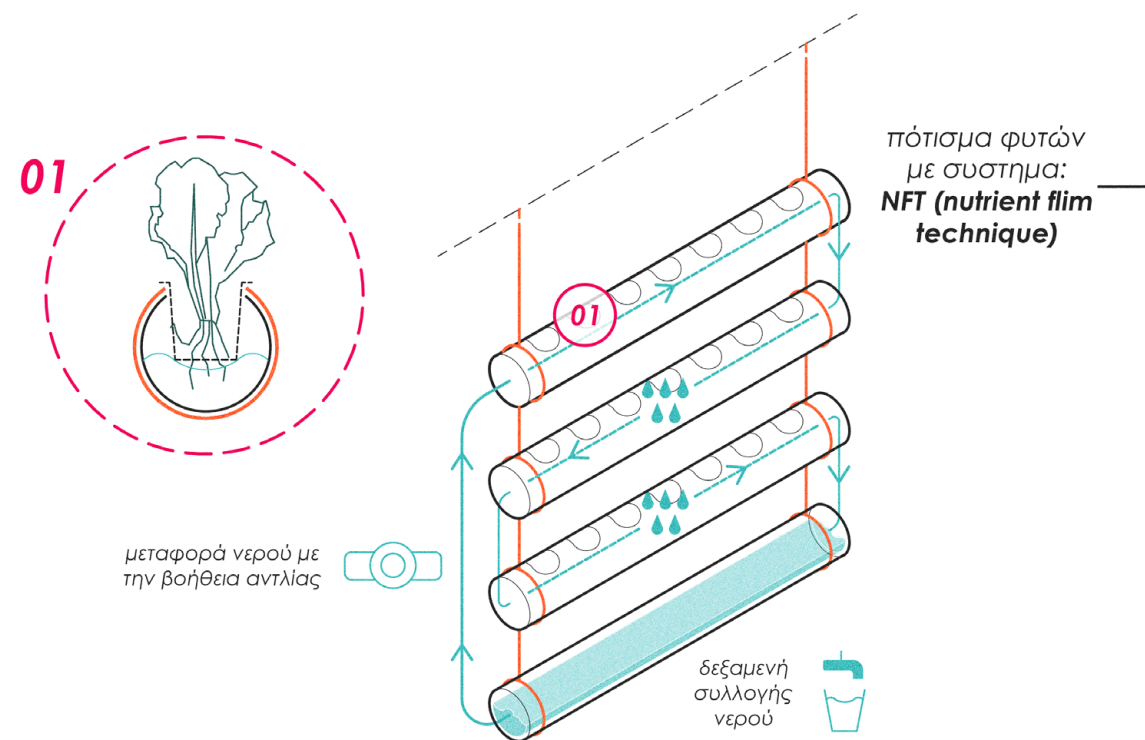
μικροκλιματικές ζώνες και τύποι καλλιέργειας
_στους πράσινους πυρήνες

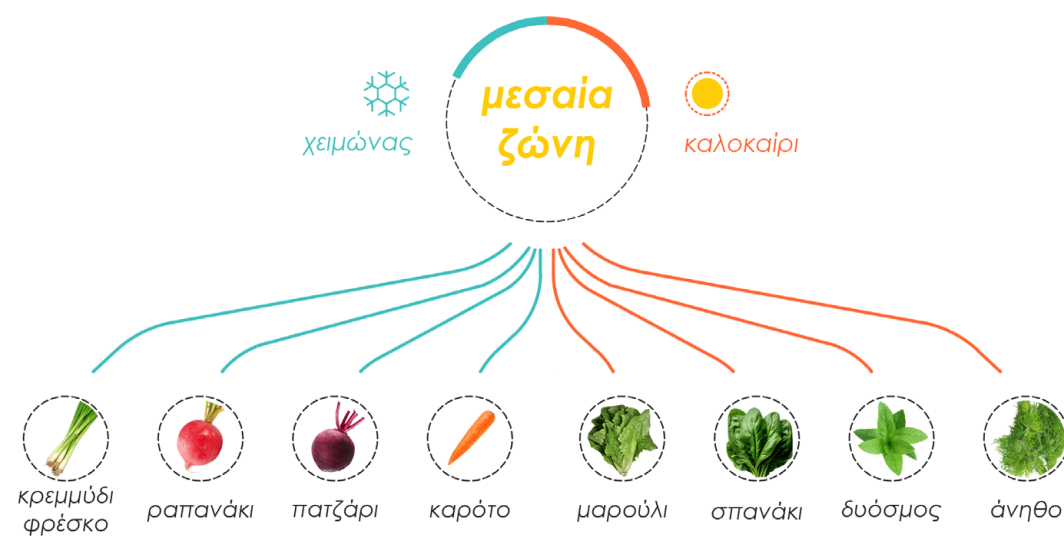
	φως	θερμοκρασία	υγρασία	σύστημα καλλιέργειας
πάνω ζώνη	άμεσο φως ή και συμπληρωματικό LED	25°C / +35°C	≈60% / ≈20-30%	υδροπονία, συμβατική καλλιέργεια
μεσαία ζώνη	μέτριο φως	15 - 25°C	≈50-60%	υδροπονία
κάτω ζώνη	ημισκιερό περιβάλλον	15 - 20°C	≈50-60% / ≈85-95%	υδροπονία, καλλιέργειαμανιταριών

τύποι καλλιέργειας / υδροπονικά συστήματα _στους πράσινους πυρήνες

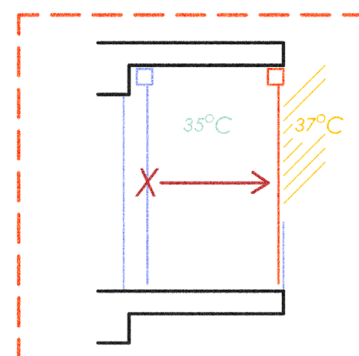
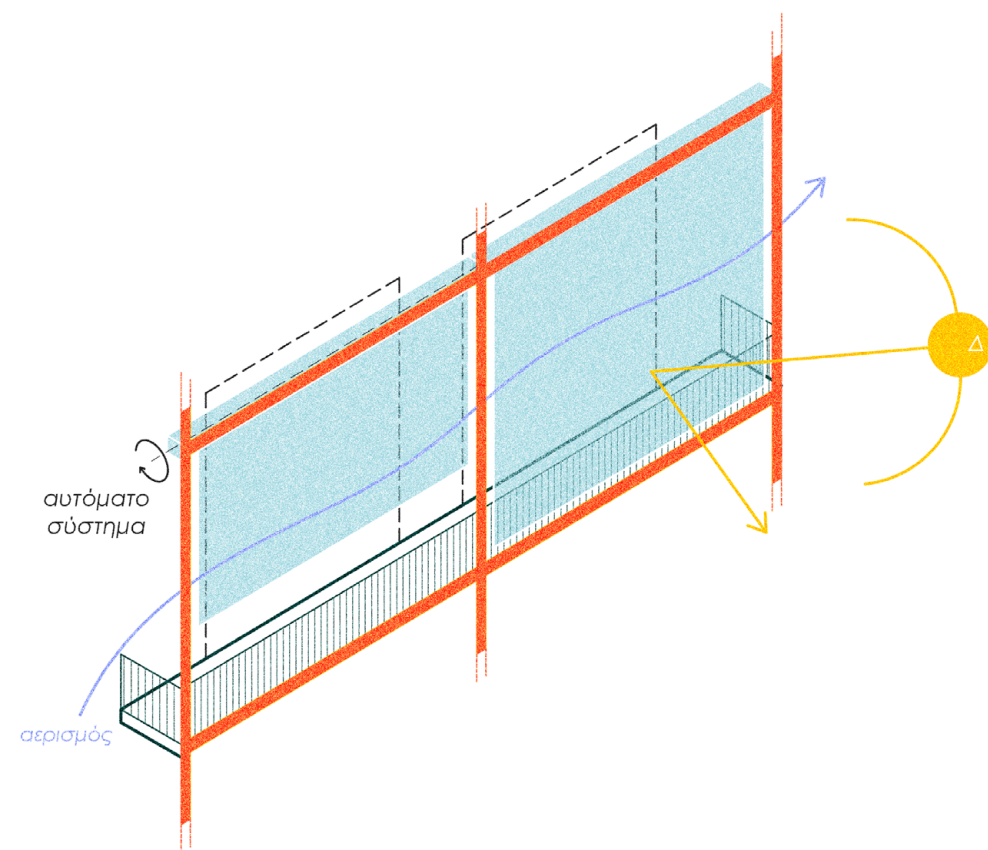
είδη καλλιέργειας ανά υψομετρική ζώνη και εποχή _στους πράσινους πυρήνες

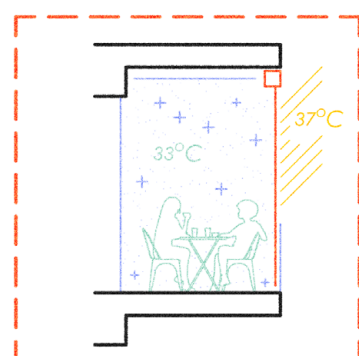

συστήματα σκίασης όψεων

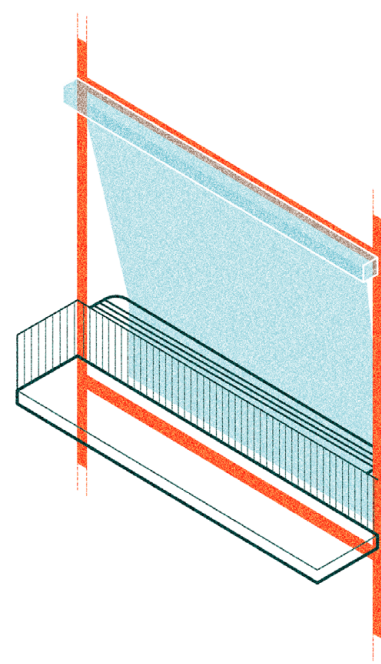
_κινητό

μεταφορά του σκίαστρου στο όριο του εξώστη

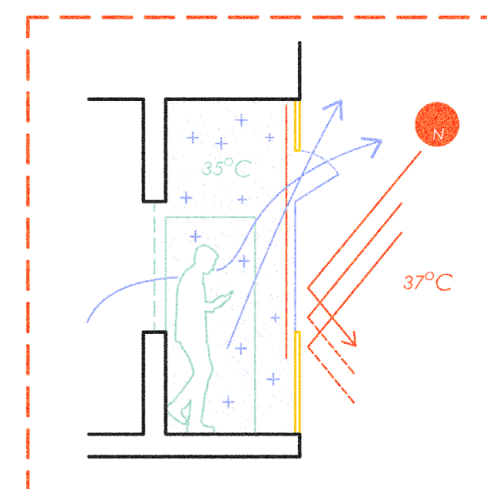
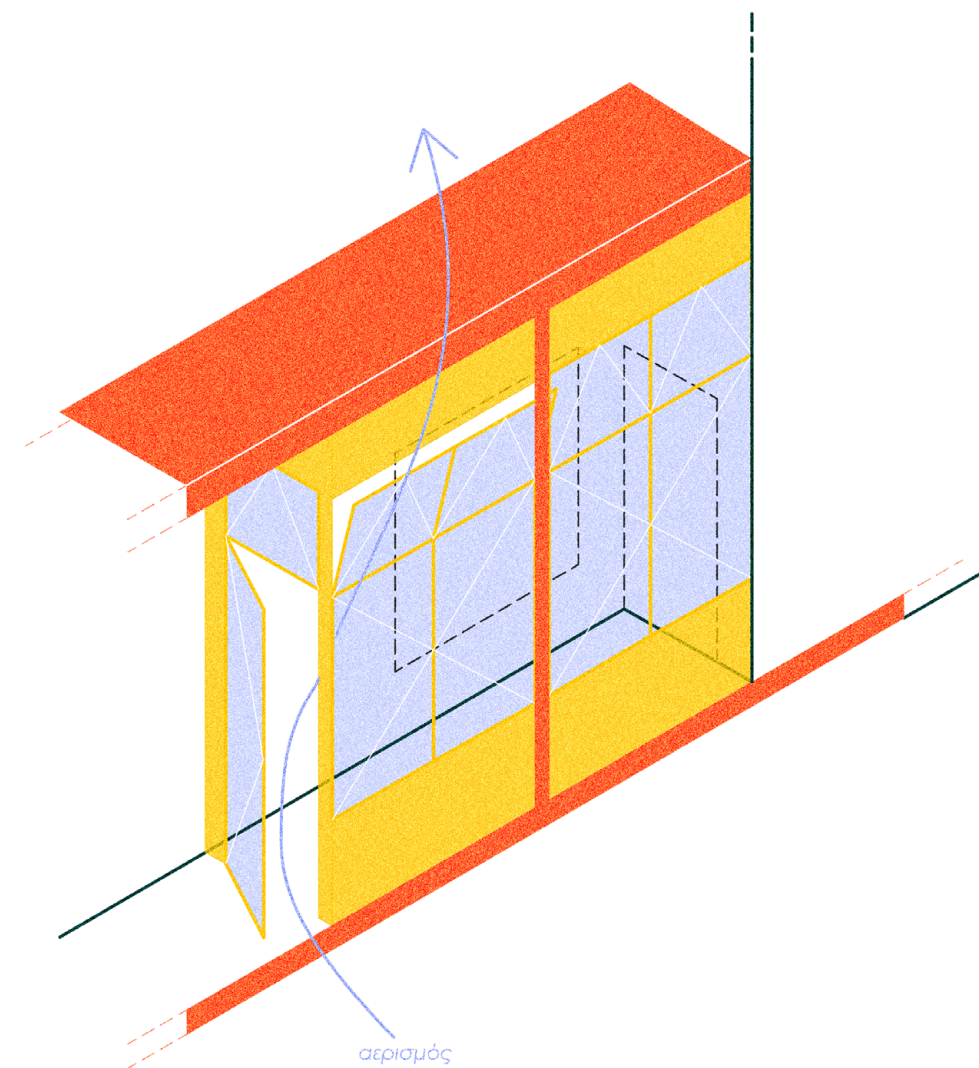
μείωση θερμοκρασίας με την προσθήκη συστήματος υδρονέφωσης (ψεκασμός λεπτής ομίχλης κρύου νερού)

προστασία
απο τα βλέμματα
περαστικών

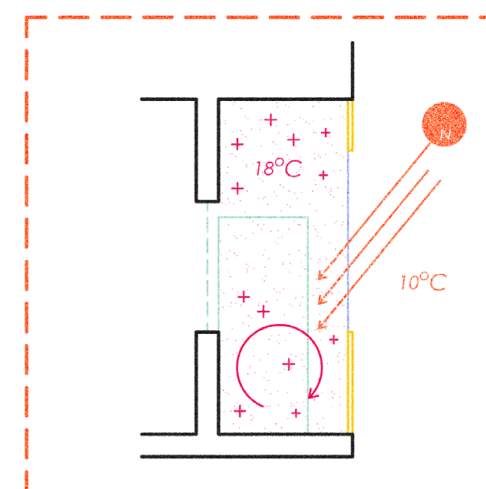
συστήματα σκίασης όψεων

_σταθερό

Θερινή λειτουργία χαγιάτι

- δροσερός αέρας εισέρχεται στο χώρο και μέσω της συνεχούς ροής του βελτιώνει το μικροκλίμα
- σκίαστρο περιορίζει την άμεση ηλιακή ακτινοβολία

Χειμερινή παθητική θέρμανση χαγιάτι

- ηλιακή ακτινοβολία διεισδύει στο χώρο, θερμαίνοντας τον αέρα που βρίσκεται εγκλωβισμένος.

Τα μορφολογικά στοιχεία και οι αναφορές που αντλούνται από τον αρχιτεκτονικό χάρτη της ερευνητικής φάσης ενσωματώνονται σε διάφορες κλίμακες του σχεδιασμού, όπως στις αυλές, στους υπαίθριους διαδρόμους και στα σόκορα των πολυκατοικιών. Ένα βασικό χαρακτηριστικό που ακολουθεί ο σχεδιασμός είναι η τυχαιότητα, ακριβώς όπως τη συναντάμε στο παλίμψηστο της ίδιας της πόλης. Η τοποθέτηση των στοιχείων ακολουθεί μη ιεραρχημένα σχήματα, τα οποία αναλύονται μέσω των όψεων, των στοών, της αυλής και του δώματος.

Στις εξωτερικές όψεις διατηρούνται τμήματα από τις υπάρχουσες πολυκατοικίες, τα οποία αλληλεπιδρούν με τις νέες προσθήκες, ενώ κάθε παρέμβαση γίνεται με στόχο την αρμονική συνύπαρξη παλαιού και νέου. Οι νέες παρεμβάσεις περιορίζονται σε σημεία όπου υπάρχει η ένταξη νέων χρήσεων ή η διαμόρφωση νέων εισόδων, με σεβασμό στον υφιστάμενο χαρακτήρα του συνόλου.

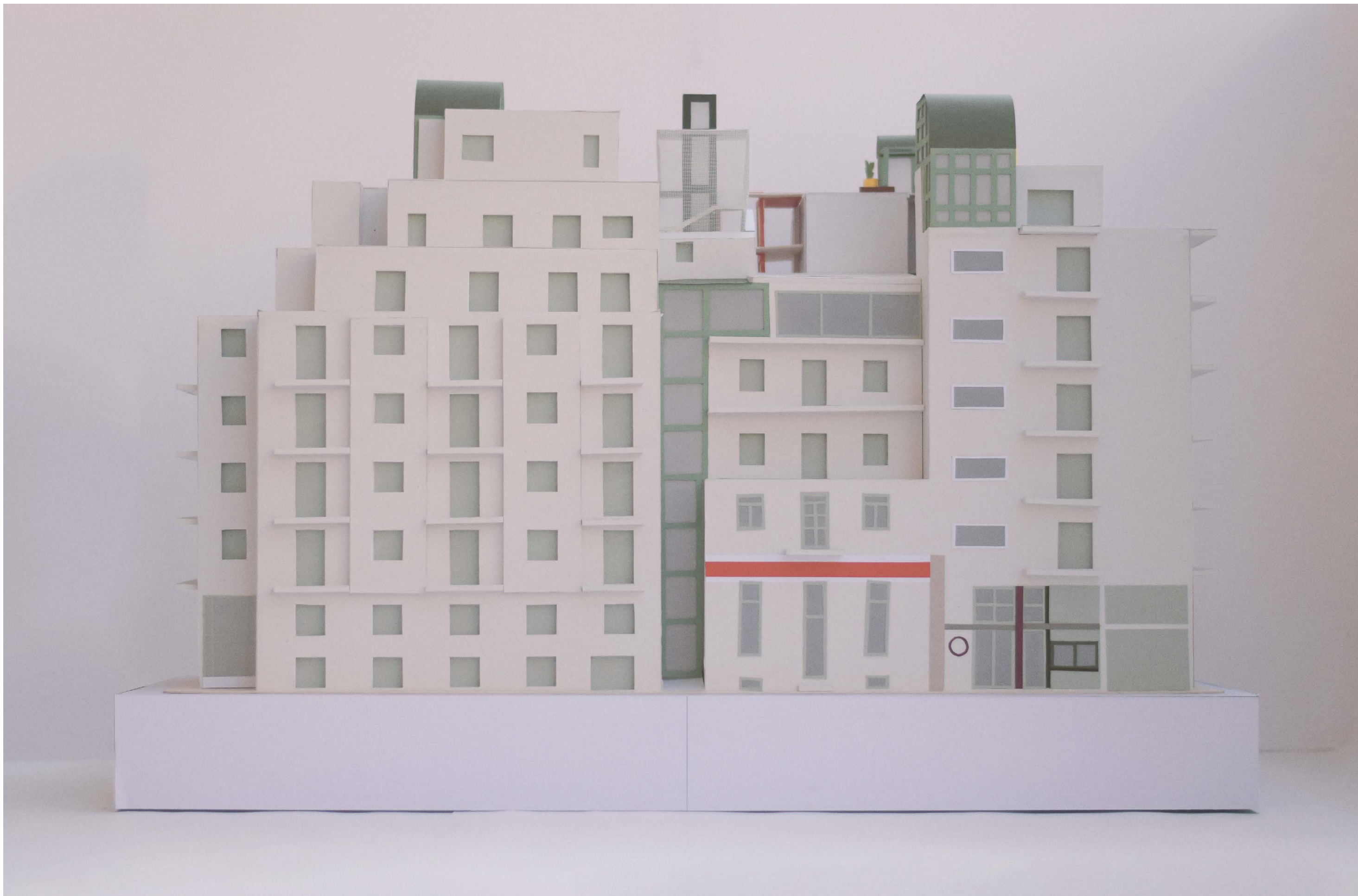

Στις εσωτερικές όψεις, δημιουργούνται νέα ανοίγματα και διάδρομοι που ενισχύουν τη σύνδεση με την κεντρική αυλή. Οι νέες επεμβάσεις παραπέμπουν στη μορφολογία του χαγιατιού, ενώ τα κιγκλι-δώματα συγκροτούνται από παλαιά στοιχεία και νέες κατασκευές, σε μια σύνθεση που γεφυρώνει διαφορετικές χρονικές φάσεις.

Στο δώμα, κυρίαρχο υλικό είναι το τούβλο, το οποίο παραπέμπει στις άτυπες προσθήκες των αστικών ταρατσών. Οι κατασκευές θερμοκηπίων υιοθετούν χαρακτηριστικά μορφολογικά στοιχεία των παραδοσιακών τύπων, όπως η ημιδιαφάνεια και η τυπική γεωμετρία.

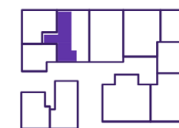
Η κεντρική αυλή διαμορφώνεται με αναφορές στην παραδοσιακή αθηναϊκή αυλή. Οι τσιμεντένιες πλάκες αντικαθίστανται από υλικά που επιτρέπουν την απορροή, ενώ ιδιαίτερη σημασία αποκτά το νέο πάρκο νερού, τοποθετημένο στη θέση του πηγαδιού και της γούρνας, πλαισιωμένο από φύτευση.

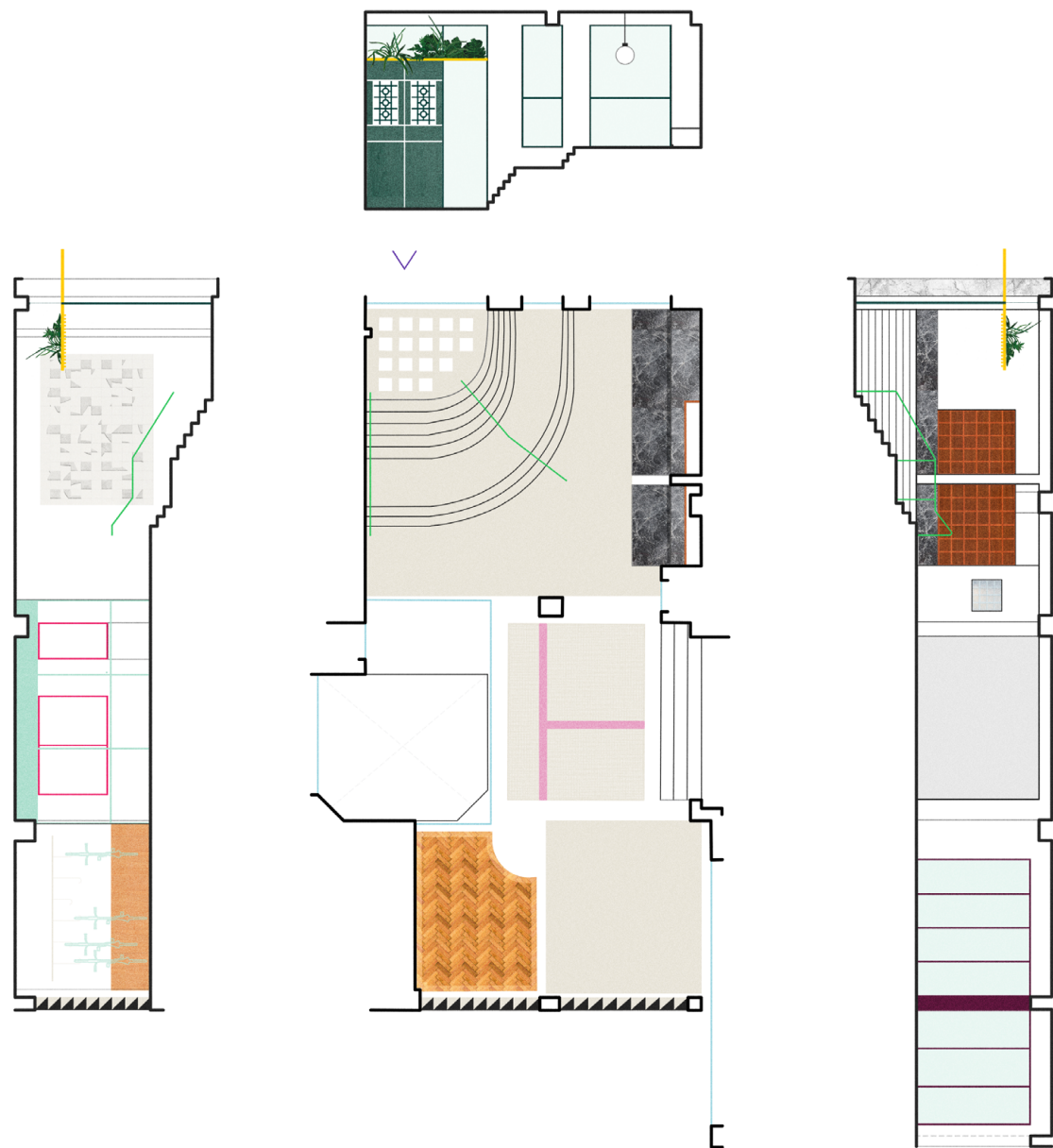
Οι στοές διαφοροποιούνται μορφολογικά: οι δύο λιγότερο δημόσιες αναφέρονται στις εισόδους των παλαιών αθηναϊκών πολυκατοικιών, ενώ η τρίτη, με εμπορικό και πολιτιστικό χαρακτήρα, αντλεί μορφολογικά στοιχεία από τις ιστορικές εμπορικές στοές της πόλης. Και στις τρεις περιπτώσεις, αποτυπώνονται τα ίχνη της προηγούμενης χωροθέτησης μέσω των υλικών και των δαπεδοστρώσεων.

αναπτύγματα εισόδου α1

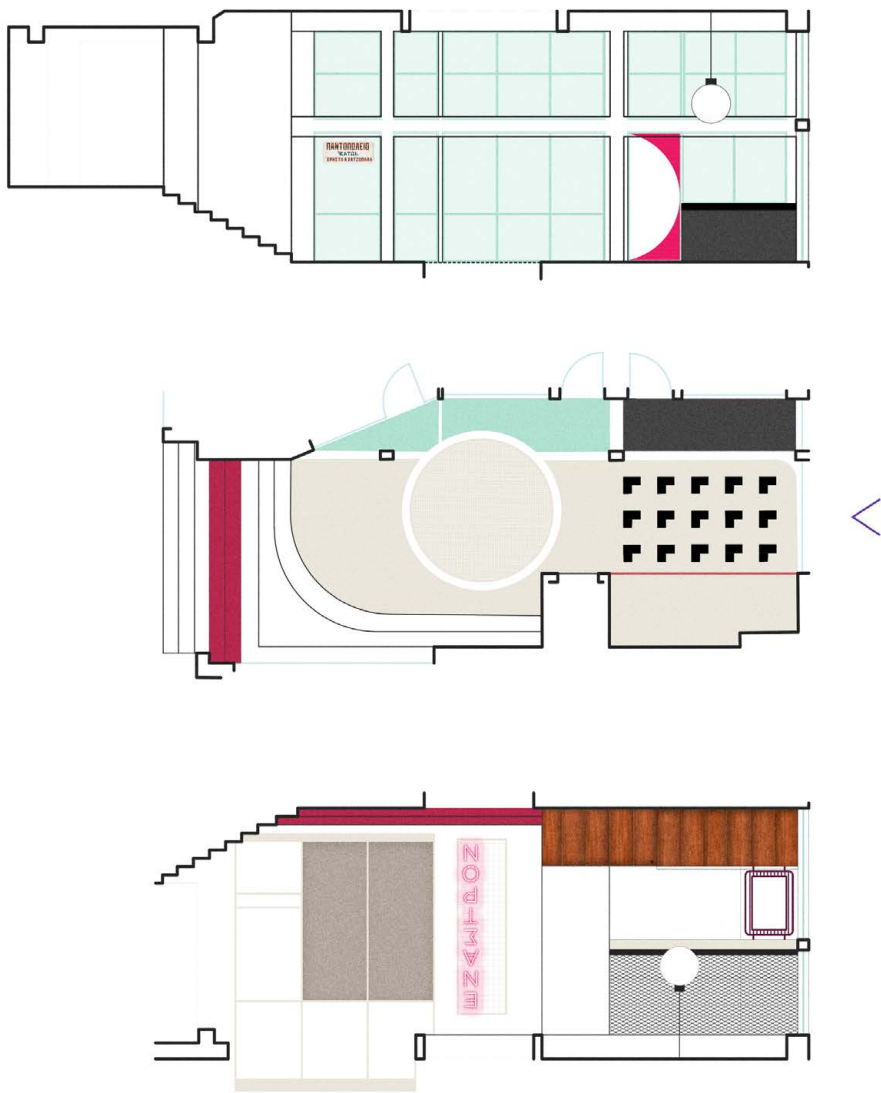

αναπτύγματα εισόδου b2

A scale bar with markings from 0 to 7. To the right of the scale bar is a small floor plan showing a grid of squares with a purple rectangle highlighted.

αναπτύγματα εισόδου c2

A scale bar with markings from 0 to 6. To the right of the scale bar is a small floor plan showing a grid of squares with a purple rectangle highlighted.

αναπτύγματα εισόδου d3

A scale bar with markings from 0 to 7 and a small site plan to the right.

αναπτύγματα εισόδου f1,3

A scale bar with markings from 0 to 8 and a small site plan to the right.

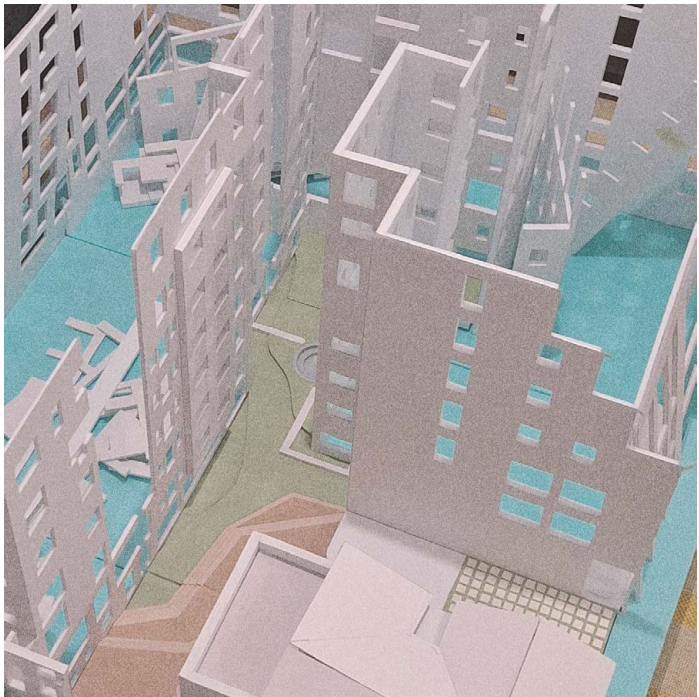
διαμήκης τομή 1:150

- **CoHab**, «Διερευνώντας τη συνεργατική κατοικία στην Ελλάδα». Θεσσαλονίκη: Ίδρυμα Χάινριχ Μπελ, (2023). Διαθέσιμο στο: <https://gr.boell.org/el/2023/06/02/diereynontas-ti-synergatiki-katoikia-stin-ellada>
- **Foresight Unit**, Hellenic Government (or Government of Greece). (2022). Megatrends 2040: Volatility, Uncertainty, Resourcefulness [PDF]. Athens: Foresight Unit. Διαθέσιμο στο: https://foresight.gov.gr/wp-content/uploads/2022/08/Greece2040-MegaTrends_gr.pdf
- **Onassis Foundation (Ίδρυμα Ωνάση)**. (2024). 37 ιστορίες αθηναϊκών πολυκατοικιών [Επιμέλεια Θ. Μαλούτα, Ν. Μυωφά, Δ. Μπαλαμπανίδη, Ι. Δημητράκου]. Αθήνα: Onassis Publications. ISBN 978-618-87411-1-9.
- **Roaf, S., Fuentes, M. & Thomas, S.** (2009). Ecodomein: Βιοκλιματικός σχεδιασμός κτιρίων και εφαρμογές ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (3η έκδ., επιμ. Γ. Χαραλαμπίδης). Αθήνα: Ψυχαλός. ISBN 978 618 5049 57 7.
- **Schmitz Hübsch, K.** (ed.) (2025). Athens' Polykatoikias 1930–1975: Formation of a Typology. Dortmund: Verlag Kettler. ISBN 978 3 98741 070 3.
- **Unbuiltarch** (2023). [patio], #02: Uncommon. Βαρκελώνη: Unbuilt Architecture Publications.
- **Βατόπουλος, Ν.** (2018). Περπατώντας στην Αθήνα. Αθήνα: Μεταίχμιο. ISBN 978 618 0314 79 3.
- **Βατόπουλος, Ν.** (2020, 14 Νοεμβρίου). «Η πολυκατοικία». Η Καθημερινή, Απόψεις. Διαθέσιμο στο: <https://www.kathimerini.gr/opinion/561158428/i-polykatoikia/>
- **Βατόπουλος, Ν.** (2022, 3 Δεκεμβρίου). «Η κατοικία στην Αθήνα». Η Καθημερινή, Απόψεις. Διαθέσιμο στο: <https://www.kathimerini.gr/opinion/562167772/i-katoikia-stin-athina/>
- **Βατόπουλος, Ν.** (2023, 22 Ιουλίου). «Το μέλλον της Αττικής». Η Καθημερινή, Απόψεις. Διαθέσιμο στο: <https://www.kathimerini.gr/opinion/562533229/to-mellon-tis-attikis/>
- **Δραγώνας, Π.** (2024). «Μπορεί να γίνει ξανά προσιτή η στέγη;». Η Καθημερινή, 2 Ιανουαρίου. Διαθέσιμο στο: <https://www.kathimerini.gr/society/562807660/mporei-na-ginei-xana-prositi-i-stegi/>

- **Δραγώνας, Π.** (2025). «Πώς φαντάζεστε την Αθήνα του 2070;». Η Καθημερινή. Διαθέσιμο στο: <https://www.kathimerini.gr/society/563447671/pos-fantazeste-tin-athina-toy-2070/>
- **Ευσταθίου, Ν.** (2023, 14 Ιουλίου). «Πόσο έτοιμη είναι η Αθήνα για παρατεταμένο καύσωνα;». LiFO. Διαθέσιμο στο: <https://www.lifo.gr/articles/poso-etoimi-einai-i-athina-gia-paratetameno-kaysona>
- **Κυριακίδου, Ε.** (2016). Εκεί που μαραίνονται κήποι τώρα ανθίζουνε σπίτια: Η μετάβαση από τη συλλογικότητα της αυλής στην ιδιωτικότητα του διαμερίσματος. Ερευνητική εργασία, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Πολυτεχνική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Δ' Τομέας Ιστορίας Αρχιτεκτονικής, Αρχιτεκτονικής Μορφολογίας και Αναστήλωσης, Ιούνιος 2016. Διαθέσιμο στο: https://ikee.lib.auth.gr/record/336330/files/KYRIAKIDOU_ELENI.pdf
- **Κωνσταντινίδης, Α.** (1983). Τα παλιά αθηναϊκά σπίτια. Αθήνα: Πολύτυπο. ISBN 978 960 524 320 3.
- **Κωνσταντινίδης, Α.** (2011). Για την αρχιτεκτονική: δημοσιεύματα σε εφημερίδες, σε περιοδικά και σε βιβλία 1940–1982. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης. ISBN 978 960 524 3210.
- **Λασπίδου, Χ.** (2024, 3 Ιανουαρίου). «Θα σώσουμε την Αθήνα πριν γίνει αβιώτη;». Η Καθημερινή, Κοινωνία. Διαθέσιμο στο: <https://www.kathimerini.gr/society/562807639/tha-sosoyme-tin-athina-prin-ginei-avioti/>
- **Μπαλατσούκας, Α. & Παπαδημητρίου, Δ.** (2021). Μετάβαση από την Αθηναϊκή λαϊκή αυλή στην αστική πολυκατοικία. Ερευνητική εργασία, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Ξάνθη.
- **Μπαρκούτα, Γ.** (2019). Η κατοίκηση σε κρίση: Το παράδειγμα της Αθήνας. Από την κατοικία στην κλίμακα της πόλης. Αθήνα: Εκδόσεις Εκκρεμές. ISBN 978 618 5076 30 6.
- **Πανταζόπουλος, Γ.** (2022, 11 Δεκεμβρίου). «Η Αθήνα είναι μια ιδιόρρυθμη περίπτωση πόλης». LiFO. Διαθέσιμο στο: <https://www.lifo.gr/culture/vivlio/nikos-batoroylos-i-athina-einai-mia-idiorrythmi-periptosi-polis?fbclid>
- **Ρηγόπουλος, Δ.** (2025). «Είναι λύση η κοινωνική κατοικία;». Η Καθημερινή. Διαθέσιμο στο: <https://www.kathimerini.gr/society/563592691/einai-lysi-i-koinoniki-katoikia/>

Ολοκληρώνοντας τη διπλωματική μας εργασία, νιώθουμε την ανάγκη να εκφράσουμε την βαθιά μας ευγνωμοσύνη σε όσους και όσες στάθηκαν δίπλα μας, στηρίζοντάς μας με κάθε τρόπο σε αυτή τη μακρόχρονη και ουσιαστική διαδρομή.

Θερμές ευχαριστίες οφείλουμε στις υπεύθυνες καθηγήτριές μας, Κορίνα Φιλοξενίδου και Κατερίνα Κοτζιά, για την αμέριστη εμπιστοσύνη, τη διαρκή υποστήριξη και την καθοδήγηση που μας προσέφεραν όχι μόνο στο πλαίσιο της διπλωματικής, αλλά καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μας. Η παρουσία τους, σταθερή και γενναιόδωρη, υπήρξε για εμάς πηγή έμπνευσης και ασφάλειας στα πιο απαιτητικά και δημιουργικά μας βήματα.

Ευχαριστούμε τις οικογένειες και τους φίλους μας για την υπομονή, την αγάπη και τη δύναμη που μας έδωσαν σε κάθε στάδιο αυτής της πορείας. Και, πάνω απ' όλα, ευχαριστούμε η μία την άλλη, για όλα όσα μοιραστήκαμε - την καθημερινότητα της σχολής, τις αγωνίες, τις ιδέες, τις αμφιβολίες και τις χαρές.

Αυτή η εργασία είναι αποτέλεσμα κοινής προσπάθειας, βαθιάς συνεργασίας και φροντίδας. Ελπίζουμε να αποτελέσει ένα μικρό αποτύπωμα αυτής της κοινής μας διαδρομής και μια συμβολή στον διάλογο γύρω από όσα μας απασχόλησαν και μας συγκίνησαν όλα αυτά τα χρόνια.

— Σοφία, Μαρία, Κατερίνα

